

**ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА
СЛУЖБА • Сремска Митровица •
Светог Димитрија 22**

Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs

**Seme
rađa
profit**

**hrana
produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA Godina IV • Broj 59 • 13. mart 2015. • cena 40 dinara

**сремске
НОВИНЕ**

POLJOPRIVREDA

PROLEĆE

Foto: M. Mileusnić

I ako proleće kalendarski počinje tek za nedeljak dana, maslačak u pšenici nagoveštava da smo se oprostili od zime.

Prema prognozi specijalizovanih sajtova i RHMZ, u Srbiji do kraja meseca neće biti izrazito hladnih dana, a sasvim je moguće da se krajem naredne sedmice živa u termometru približi i dvadesetom podeoku!

U OVOM BROJU

**NAKON PROTESTA
U BOGATIĆU:**

**Deset zahteva
za spas stočara**

Strana 2.

**BIZNISMENI IZ AGRARA
U „TOP 300“:**

**Poslovna elita
iz njiva**

Strana 4.

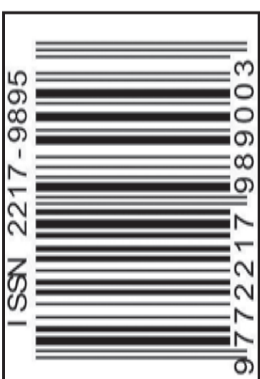
ŠID • NIKOLA MIHNJAK, POLJOPRIVREDNIK

Da nasledstvo ne propadne

Šidčanin Nikola Mihnjak, mehaničar u penziji, poljoprivredom se bavi već dugi niz godina, a intenzivnije se tome posvetio od kako je otišao u penziju.

Strana 20.

SMS MALI OGLASI
063/8526-021

PREDSTAVLJAMO REKORDERE

**Bojanićevih
pet rekorda**

Strana 10.

**produktna berza ad
novi sad**

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

od 16.2. do 20.2. 2015.

**Stagnacija
cene kukuruza**

Blagi rast cene soje

**Dešavanja
na svetskim berzama**

ZA „SREMSKU POLJOPRIVREDU“ GOVORI ZLATAN ĐURIĆ,
PRESEDNIK UNIJE POLJOPRIVREDNIH PROIZVOĐAČA SREMA I MAČVE

Deset zahteva za spas stočara

- Od 11. februara kada smo poslali zahteve nadležnima za interventni otkup tovnih svinja, odgovora još uvek nema. To pokazuje kako se nadležni odnose prema domaćem proizvođaču, smatra Zlatan Đurić

Zbog veoma niske otkupne cene svinja i još lošijeg stanja u poljoprivredi, ali i zbog nedobijanja odgovora na zahteve vezane za interventni otkup svinja, u Bogatiću je minulih dana održan protest upozorenja poljoprivrednih proizvođača Srema, Mačve, Pocerine i udruženja poljoprivrednika. Okupljeni su nadležnima uputili zahteve u 10 tačaka, Vladi i Ministarstvu poljoprivrede je dat rok za davanje konkretnih odgovora, a ukoliko se nastavi ćutanje i stanje kako je sada nezadovoljni poljoprivrednici pripremaju radikalnije metode iskazivanja svog nezadovoljstva kako bi se izborili za svoj povoljniji status. Ovo su povodi za razgovor sa **Zlatanom Đurićem**, predsednikom Unije poljoprivrednih proizvođača Srema i Mačve, jer je ova unija jedan od organizatora pomenutog protesta poljoprivrednika.

Zlatan Đurić

Nezadovoljstvo poljoprivrednika iskazano na protestu u Bogatiću

Koji zahtevi traže hitne odgovore?

- Nezadovoljni poljoprivrednici, podsećam, zahtevaju: hitno rešavanje interventnog otkupa tovljenika na osnovu ranije dostavljenih spiskova i da otkupna cena bude 185 dinara po kilogramu koliko su uvoznici plaćali. Traži se interventni otkup mleka od malih proizvođača jer, smatraju proizvođači, nije realno da se preko noći otkaže preuzimanje mleka od oko 6.000 proizvođača koji dnevno imaju pro-

izvodnju do oko 200.000 litara mleka. Potrebno je zabraniti hitno uvoz tovljenika, a mleka i mlečnih proizvoda do kraja 2015. godine.

Jesu li zahtevi ostvarljivi u kratkom roku, kako je zahtevano?

- Naši zahtevi su realni, ništa ne tražimo što se ne može ostvariti, a mnogi su se pravdali, posebno oni koji štite tajkune i njihov trgovački lobi da, na osnovu dokumenta o

stabilizaciji i pridruživanju sa EU, Srbija ne može doneti akta o zaštiti svoje robe i svojih proizvođača. Član 32. tog sporazume omogućava donošenje jednostranih mera u cilju zaštite svoje poljoprivredne proizvodnje i ribarstva. Ništa ih ne sputava u tome. Dat je rok da se nadležni odluče iza koga će stati: da li iza Evrope koja na našem tržištu prazni lagere falš robe, jer u Rusiji ne mogu, ili će stati iza svog proizvođača. Neke zemlje su čak i do pet godine zadr-

Dat je rok da se nadležni odluče iza koga će stati: da li iza Evrope koja na našem tržištu prazni lagere falš robe, jer u Rusiji ne mogu, ili će stati iza svog proizvođača

žale svoju agrarnu politiku iako su već bile blizu Evropske Unije.

Šta nezadovoljni poljoprivrednici smatraju da je još potrebno uraditi?

- Izmeniti pravilnike kojima se omogućava uvoz, prerada mesa i promet, a čijim se postojećim odredbama ugrožava zdravlje nacije i ekonomska stabilnost naših farmara. Istovremeno mi molimo da se u klanice vrati inspekcija i utvrdi ko je odgovoran za nepoštovanje standarda za izvoz mesa u Rusku Federaciju. Očekujemo i pokretanje odgovornosti za sve one koji su, zbog svojih interesa, dozvolili uvoz mesa treće kategorije. Zbog čega se dozvolio uvoz velikih količina smrznutog mesa baš u trenutku kada mi imamo ponudu i zahteve za interventni otkup? Hoćemo i da se ukine mogućnost da se smrznuto juneće meso smatra svežim, jer zbog toga naša junad više nemaju kupca u Srbiji. Interesuje nas i odgovor na pitanje: zašto nema izvoza svinjskog mesa u Rusiju i ko je za to odgovoran? Zašto se ne poštuju administrativne preporuke Odbora za poljoprivredu Narodne skupštine i kako nadleni ocenjuju otkazivanje otkupa mleka svinja i junadi od

Igre strpljenja

Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede 11. februara dostavljeni su spiskovi sa količinama tovljenika sa područja Mačve i Srema, Bačke i ostalih delova Srbije, iz više od 20 opština, na kojima je bilo evidentirano preko 30.000 tovljenih svinja koje su stigle za prodaju. Spisak je trebao biti prosleđen Robnim rezervama koje bi zatim pristupile interventnom otkupu. Međutim do toga nije došlo. Ukoliko se takvo ponašanje nadležnih nastavi, poljoprivrednici će biti prinuđeni na preduzimanje mnogo drastičnijih mera.

18.000 gazdinstava. Šta je jače od volje da se pomogne ovim ljudima. Sve to smo napisali u zahtevima na koje čekamo hitan odgovor.

S nestrpljenjem se, nakon prodaje iz stečaja, očekuje start rada "Mitrosa". Kakva je to šansa stočarima sa ovog i šireg područja?

- Mnogo je tu nejasnoća još uvek. Menja se vreme početka rada fabrike i drugi rokovi. Nama je u cilju da saradjujemo sa ovim preradjivačem zbog svoje proizvodnje, ali bi voleli da se na nejasnoće brzo odgovori. Koliko čujem, kupac "Mitrosa" će se bazirati na preradu mesa, a od toga mi nemamo ništa, jer će i on meso uvoziti. Zato od Vlade tražimo da se spreči uvoz falš robe, koju nam guraju razni mentori iz Brisela i domaći tajkuni koji su u sprezi i da se pomogne donaćem proizvođaču, objašnjava Zlatan Đurić, predsednik Unije poljoprivrednih proizvođača Srema i Mačve.

S. Đaković

Protest nezadovoljnih poljoprivrednika u Bogatiću

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • **DIREKTOR:** Dragan Đorđević

• **GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:** Živan Negovanović
• **DIREKTOR MARKETINGA:** Zlatko Zrilić **TEHNIČKI UREDNIK:** Marko Zrilić • **REDAKCIJA:** Svetlana Đaković, Katica Kuzmanović, Marija Balabanović, Dušan Poznanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Miłan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • **MARKETING:** 063/8526-021
• **ŠTAMPARIJA:** DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • **E-mail:** poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144 • **Registarski broj NV000659**

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад
63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

Rekordi ne dolaze sami

Kad se poštuje reč stručnjaka i primenjuju propisane agrotehničke mere, uspeh u ratarstvu ne izostaje. Ali, prošle godine su dodatne glavobolje ratarima donele poplave i podzemne vode, a stočarima su boljka niske otkupne cene. Ipak, svi oni uvek ponavljaju da se u poljoprivredi mora raditi i samo raditi

Tridsetdvođodišnji **Živan Danilović**, iz Kuzmina, jedan od od najvećih robnih proizvođača u Sremu. On je u proizvodnji soje na 120 hektara ostvario prosečan prinos od 4,52 tone po hektaru JUS kvaliteta. Zadovoljan je ostvarenim, priča nam, i to iz više razloga: prvo što je tokom prošlog proleća više od 50 odsto tih površina bilo pod vodom čak 15 dana, ali su opet ostvarili rekordan rezultat. Istina, kasnije su vladu sanirali agrotehničkim merama, pomogle su i povoljnije vremenske prilike, pa se trud isplatio u borbi protiv posledica dugotrajne i velike vlaga na njivama.

Poremećeno tržište

- Mi smo u porodici i ratari i stočari. Gajimo za klanice i oko 2.500 tovljenika godišnje, a to ukupno bude oko 300 tona mesa godinje. S obzirom na uslove koji sada vladaju i cenu otkupa na tržištu stanje u stočarstvu je katastrofa. Imamo pritisak iz Evropske Unije, preko Hrvatske ulaze i živi tovljenici i meso, jer je tamo tržište poremećeno zbog sankcija koje im je uvela Ruska Federacija. Njihove cene su za nas dumping cene, a njihovim farmerima se isplate jer im nadoknadjuje država koja premira velike svote novca zbog ruskih sankcija pa oni nisu na gubitku, priča Živan Danilović.

Iritira što srpskom seljaku stalno brane izvoz mesa, nastavlja dalje Živan, zbog svinjske kuge, a sad strana stoka preko granice ulazi u našu zemlju i ne zna se koja jeste, a koja nije vakcinisana.

- Tržišta su sva strogo kontrolirana,

Ranko Malešević na dodeli nagrade

Umeto Vlade Tufegdžića nagradu primio njegov sin Tihomir

Živan Danilović rekorder u proizvodnji soje

sana, izuzev našeg. Uvozimo meso sumljivog kvaliteta, niskih cena, kome po ceni naše ne možemo biti konkurencija? Da bi se sačuvala domaća proizvodnja stoke ja bih predložio uvođenje carinskih barijera, povećanje izvoza mesa, jer nije samo evropsko tržište ono koje može da se osvoji - kaže Živan Danilović.

Snalaze se kako znaju

Zoran Ostojić iz Sremska Rača, bavi se i ratarstvom i stočarstvom, posebno tovom bikova i u toj kategoriji je na 41. Saboru poljoprivred-

nika Srema zauzeo četvrto mesto.

- Poljoprivredniku je jako teško, mi se uvek prilagodjavamo. S obzirom na poplave u ataru mog sela problemi su bili mnogo veći nego inače. Zbog stanja koje se ne menja godinama na bolje sve je manje mladih među seljacima, mišljenje je Zorana Ostojića.

Ova porodica obrađuje 60 hektara zemlja, rade je dve generacije Zoran i njegov otac, seju najviše soje, ali i suncokreta, kukuruza, pšenice. Imaju farmu bikova kapaciteta 50 komada, trenutno je nepopunjena, a stoku prodaju mesarima i manjim industrijskim klanicama.

- Iako je stanje u stovarstvu sada katarofalno, a cene loše, da bi se nešto promenilo treba mnogo toga menjati. Zato mi čutimo i radimo, poručuje Zoran Ostojić.

Drugo mesto u proizvodnji junadi u Sremu u takmičenju koje organizuje Sremska privredne komora zauzeo je **Vlada Tufegdžić** iz Salaša Noćajskog. On je u 2014. godini isporučio 80 junadi ukupne težine 42.800 kilograma. Vlada se tim poslom bavi duže od 20 godina, trenutno ima 80 komada junadi u tovilištu na farmu koja je registrovana, a očekuje da uskoro tu smesti još 30 komada junadi.

Vlada je, priča nam o sebi i svom zanimanju, nastavio porodičnu tradiciju gajenja bikova. Nekad je u štalama ove porodice bilo na stotine grla stoke, a on ih je sada sveo na brojku koja njemu odgovara. Jer, gajenje bikova mnogo košta, a pre nego što tele pristigne za prodaju mora da prođe najmanje 12 meseci, da se potroši mnogo hrane i uloži mnogo rada. On i članovi njegove porodice rade sami oko stoke, a radnike uzimaju za poslove u ratarstvu na njivama gde proizvode hranu za stoku.

- Položaj poljoprivrede kod nas je sve teži, čini mi se što više radimo sve manje imamo, ali šta se može nazad nema, kaže Vlada Tufegdžić, koji od hrane sa svojih njiva on obezbeđuje velike količine silaže i upravo u tome nalazi uštede i pronalazi način za zaradu.

Inače, kada su dodeljivana priznanja na 41. Saboru poljoprivrednika Srema, nagradu je u ime Vlade Tufegdžića, primio njegov sin, četrnaestogodišnji **Tihomir Tufegdžić**. Mladi Tihomir je tom prilikom rekao da planira da nastavi očevim stopama, ali i da bude bolji od njega. Tihomir je još osnovac, a njegov otac je prethodne godine, na istom takmičenju, zauzeo treće mesto u kategoriji tova junadi.

Vlada Tufegdžić se upravo vratio sa Sajma poljoprivrede u Parizu, išao je preko Udruženja proizvođača stoke, video je izvanrednu organizaciju sajma, puno mladih koji su došli na sajam da osvoje nova znanja jer se bave s poljoprivredom. Zato je poželeo da i naša poljoprivreda jednog dana bude mladima privlačna kao francuska poljoprivreda.

Poštovao reč stručnjaka

Kada se primenjuje propisana agrotehnika i sluša reč stručnjaka, dobri rezultati ne izostaju. U to se uverio i **Ranko Malešević**, iz Čalme, koji je ostvario odličan prinos u proizvodnji kukuruza na površini do tri hektara. Ranko je imao preko 14 tona po hektaru i zauzeo drugo mesto na takmičenju poljoprivrednika srema.

- Sejao sam sortu NS - 30 60 na površini od 1, 71 hektar a ostvario sam tačno 14. 135 kg kukuruza po hektaru. Ne pamtim bolji prinos, primenio sam kompletnu agrotehniku od oranja do zaštite od korova, prihrane i rezultat nije izostao, hvali se Malešević, dodajući da je uradio i analizu svog zemljišta pa mu je i to doprinelo uspehu u proizvodnji.

S. Đaković

Vlada Tufegdžić u svom tovilištu

Primer dobre poljoprivredne prakse

Goti iz Azerbejdžana, Gruzije, Jermenije, Palestine, Jemena, Tadžikistana, Engleske i BiH posetili i voćarske zadruge

Predsednik opštine Inđija **Petar Filipović** i predstavnici Agencije za ruralni razvoj ugostili su prošle srede inostranu delegaciju iz Azerbejdžana, Gruzije, Jermenije, Palestine, Jemena, Tadžikistana, Engleske i BiH kako bi članovima delegacije predstavili primer dobre investicione i poljoprivredne prak-

se, a gosti su, nakon sastanka, obišli voćarske zadruge sa teritorije opštine.

Studijsku posetu je organizovala konsultantska kompanija SEEDEV koja je od 9. do 14. marta bila domaćin gostima iz pomenutih zemalja koji su odabrali Srbiju za svoje ovogodišnje učenje o kolektivnim

akcijama, odnosno uticaju udruživanja na jačanje ruralnih zajednica, borbu protiv siromaštva, osnaživanju žena i slično.

Brojnoj delegaciji su predstavljene uspešne aktivnosti Agencije za ruralni razvoj opštine Inđija, a predsednik opštine je predstavio modele funkcionisanja lokalne sa-

O primerima dobre investicione i poljoprivredne prakse

mouprave, kao i uspehe i dostignuća na polju privlačenja stranih i domaćih investicija, investicione poljoprivredne i turističke potencijale opštine Inđija. SEEDEV je konsultantska kompanija sa sedištem u

Beogradu i Zagrebu, koja deluje na prostoru Jugoistočne Evrope i aktivna je lokalni i ruralni razvoj kroz teme agrarne politike, agrobiznis i evropske integracije.

M. Balabanović

NAŠA ANALIZA • BIZNISMENI IZ AGRARA U „TOP 300“

Nova poslovna elita iz njiva

Zanimljivo je, da među prvih 50 kompanija na listi TOP 300 najviše ima onih iz oblasti poljoprivrede

Ime **Dušana Mojsilovića, Nebojše Petrića i Stanka Popovića** srpskoj javnosti ne znači ništa. U biznisu, međutim, njihove kompanije „Agromarket“ Kragujevac, „Promist“ Novi Sad i „Eliksir grupa“ iz Šapca, su u 2013. godini bile među prvih 50 po poslovnim prihodima! U publikaciji TOP 300 oni su bolje su rangirani od biznisa **Predraga Rankovića Peconija, Toplice Spasojevića, Željka Mitrovića i Vojna Lazarevića**, na primer. Iza njih na listi ostale su zvučne kompanije: „Lili drogerije“, „Knjaz Miloš“, „Meser tehnogas“, „Lafarž“, „Futura plus“, „Gorenje“, „Metalac“, „Nestle“, „Holcim“, „Pionir“...

Zajedničko za svu trojicu je da su iz unutrašnjosti, da posluju u oblasti poljoprivrede i da su upisani kao stopostotni vlasnici svojih kompanija u našoj zemlji, da ne rade preko of-šor firmi i ne pojavljuju se u tabloidima.

Ipak, nisu baš sva trojica potpuni anonimusi. Nebojša Petrić radio je u „Viktorija grupi“, a Stanko Popović je bio jedan od vlasnika „Viktorija grupe“. Upućeni kažu da je Popović svojevremeno bio čak alfa i omega ove kompanije, da se zatim povukao iz te priče, pokrenuo novi biznis i da je u Šapcu jedan od ozbiljnih igrača.

Elixir Agrar specijalizovan za veleprodaju kompleksnog mineralnog đubriva

Dušan Mojsilović iz Kragujevca je javnosti potpuno nepoznat, a njegovo ime ne dovodi se u vezu ni sa jednom drugom firmom. Politika je kontaktirala sedište njegove kompanije „Agromarket“ u Kragujevcu i prvo što im je rečeno da anonimnost njihovog gazde uopšte nije slučajna.

- Poslovna politika kompanije je da se javni nastupi i neka vrsta medijske promocije izbegavaju. Promovišemo proizvode, a ne menadžere. Verujte da i u Kragujevcu ima ljudi koji uopšte nisu čuli za nas“, rečeno je u sedištu firme.

Inače, na kraju 2013. godine „Agromarket“ je zabeležio rast poslovnih prihoda od 109 odsto. Ukupni poslovni prihod iznosio je 16,07 milijardi dinara, pri čemu je neto dobit bila 1,32 milijarde dinara. Tokom 2013. godine Mojsilović je zaposlio 22 ljudi, pa je ukupan broj zaposlenih dostigao 750.

Kompanija je osnovana još 1991. godine, a bavi se snabdevanjem, veleprodajom, maloprodajom i proizvodnjom repromaterijala za poljoprivrednu proizvodnju. Kako piše na njihovoj zvaničnoj internet stranici, firma pokriva potrebe kupaca na tr-

San – goveče po hektaru

Prosečna njiva u Srbiji je, usitnjena, prosečne veličine 4,5 hektara. Jer, veleposednici se uglavnom bave ekstenzivnom poljoprivredom. Najbolja potvrda takvog stanja je činjenica da stočarstvo u Srbiji godišnje opada po stopi od dva do tri odsto. Ono u bruto domaćem proizvodstvu poljoprivrede učestvuje samo sa 30 odsto! Cilj je da to bude najmanje 60 odsto. Kada će se ostvariti, niko ne može da predvidi, jer, umesto željenog rasta bruto domaćeg proizvoda agrara, imamo uglavnom pad.

O tome najbolje govore i činjenice o broju stoke. Jer, na postojećim površinama se uzgaja 908.990 goveda, 3.403.288 svinja, 1.729.278 ovaca, 235.576 koza, 26.627.308 živine i 673.651 pčelinje društvo. Od mehanizacije utvrđeno je da

gazdinstva poseduju 408.734 dvoosovinskih traktora i oko 25.000 kombajna. Sva ta mehanizacija je davno bila punoletna, danas u proseku ima oko 25 godina! Pre samo dve decenije imali smo po dvostruko više goveda, svinja, ovaca... Mehanizacija koja se obnavlja uglavnom je polovna iz uvoza. Izuzetak su jedino oni vlasnici koji obrađuju po nekoliko hiljada ili desetina hiljada hektara zemlje! Korist za državu bi bila kada bi oni po svakom hektaru obradivih površina imali bar po jedno goveče! Ovako će se o njima govoriti kao tajkunima, ali poznavaoći prilika će isticati da se bave ekstenzivnom poljoprivredom. Sve dok toga ne bude, govorićemo samo o šansama srpske poljoprivrede i padu njene proizvodnje!

žištu Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Makedonije.

Zanimljivo je, da među prvih 50 kompanija na listi TOP 300 najviše ima onih iz oblasti poljoprivrede. U

agrobiznisu posluje i „Delta“, „MK grupa“, „Matijević“, „Viktorija grupa“, „Irva investicije“ i drugi.

B.Gulan

Osnovna delatnost „Promista“ je uvoz, skladištenje i distribucija veštačkih đubriva.

Profit leži u brazdi?

Ako je kriza promešala karte u srpskom biznisu, znači li to da će njiva roditi novu srpsku poslovnu elitu i da je poljoprivreda, konačno, postala naša šansa. Uostalom, **Miroslav Mišković** dobro zna da izabere najprofitabilnije sektore. Kad je bankarstvo prestalo da bude toliko profitabilno, Miroslav Mišković prodao je Delta banku. Kasnije povukao se iz osiguranja i u potpunosti ga prepustio italijan-

skom Đeneraliju. Onda napustio je i trgovinu, prodavši „Maksi“ belgijskom „Delezu“ i „Delta“ se sada pretežno bavi poljoprivredom. Treba li većeg dokaza za to da profit sada leži u brazdi? Ali je to ekstenzivna proizvodnja. U Srbiji je prazno oko 200.000 kuća, a u njima i staja za tov stoke. Kada bi svaka druga ta kuća imala po jedno goveče, to bi rešilo probleme srpske poljoprivrede jer bi imala

100.000 junadi (danas ih ima između 15.000 i 20.000)!? Od njih bi dobili i 10.000 tona „bebi bifa“ za koji imamo dozvolu da izvozimo u EU. Istaknimo samo da je socijalistička Jugoslavija izvozila godišnje u svet 50.000 tona „bebi bifa“. Od toga je sa današnjih prostora Srbije otpremano 30.000 tona. Sad se poslednjih godina ponekad jedva stigne u izvozu do 2.000 tona!

NOVI SAD • IZ POKRAJINSKOG SEKRETARIJATA ZA POLJOPRIVREDU, VODOPRIVREDU I ŠUMARSTVO

Deset konkursa za poljoprivredu

Osam konkursa namenjeno registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima, a dva lokalnim samoupravama

Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo objavio je u sredu deset konkursa za poljoprivredu u Vojvodini, od kojih će osam biti namenjeni registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima, a dva lokalnim samoupravama.

Osam konkursa namenjenih registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima vredno je 985 miliona dinara, a radi se o sredstvima namenjenim investiranju u poljoprivredu, gde je predviđen povraćaj od 50 ili 60 odsto od vrednosti ulaganja.

- To su konkursi najbitniji za investiranje i za razvoj poljoprivrede i zato su objavljeni prvi. Konkursi za lokalne samouprave odnose se na odvodnjavanje, odnosno sanaciju kanalske mreže i za vodosnabdevanje, odnosno za radove kanalizacionim mrežama - rekao je na konferenciji za novinare pokrajinski sekretar za poljoprivredu **Branislav Bogaroški**.

On se osvrnuo i na aktuelnu situaciju sa prevlaženim zemljištem

Branislav Bogaroški

u Vojvodini, rekavši da je situacija pod kontrolom, te da je daleko bolja nego 2010. godine, kada je 300.000 hektara bilo ugroženo podzemnim vodama, za razliku od sadašnjih oko 30.000 hektara.

- Imamo proglašenu redovnu odbranu od poplava od unutrašnjih

voda u 13 sistema, pet u Bačkoj, šest u Banatu i dva su u Sremu. Sva kanalska mreža i sve crpne stanice su ispravne, a u područjima gde je ritiska zemlja i gde se voda teže cedi, biće angažovani mobilni agregati - rekao je Bogaroški.

Dodao je da investiranje u sanaciju kanalske mreže mora da bude kontinuirano i na nivou koji je bio u proteklom godinama, a kako je naveo u 2015. godini za ovu namenu će biti uloženo između 1,7 i 1,8 milijardi dinara - jedna milijarda putem ovogodišnjeg konkursa i ostatak iz prenetih sredstava iz prošle godine.

Prvih deset konkursa za poljoprivredu objavljeni su u Službenom listu Vojvodine i na sajtu Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, a najavljeni je i da će u narednih deset dana biti raspisani novi konkursi kojih će ove godine biti ukupno 27.

S. P.

BEOGRAD IZ MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE

Isplaćeno 500 miliona za subvencije

Prava za agrarna plaćanja Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine je nakon usvajanja Uredbe o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2015. godini počela sa isplatom subvencija. Poljoprivrednim proizvođačima koji su ostvarili pravo na subvencije je od 24. februara 2015. godine isplaćeno ukupno 501.828.442 dinara, na osnovu više pravilnika, saopštilo je Ministarstvo poljoprivrede.

Od pomenutog iznosa, 464.440.501 dinara je isplaćeno na osnovu Pravilnika o uslovima, načinu i obrascu zahteva za ostvarivanje prava na premiju za mleko za četvrti kvartal 2014. godine, za koji su se zahtevi podnosili od 1. januara do 15. januara 2015. godine.

Preostala sredstva u iznosu od 37.387.941 dinara isplaćena su na osnovu Pravilnika o načinu ostvarivanja prava na podsticaje u stočarstvu za tov junadi, tov svinja i tov jagnjadi (za zahteve za ostvarivanje prava na podsticaje za tov jagnjadi i svinja koji su se podnosili do 31. decembra 2014. godine, kao i za zahteve za tov junadi koji su se podnosili do 31. januara 2015. godine), na osnovu Pravilnika za genetsko unapređenje stočarstva i Pravilnika za podršku investicijama u primarnu poljoprivrednu proizvodnju.

U narednom periodu nastaviće se redovna dinamika isplata, navodi se u saopštenju ministarstva.

S. P.

BEOGRAD • NAKON 10 GODINA ČEKANJA

Srbija dobila referentnu laboratoriju

Otvoren deo za kontrolu namirnica biljnog porekla, dok bi odeljenje za kontrolu namirnica životinjskog porekla trebalo da bude otvoreno do kraja godine – Reagovanja: "Nama treba referentna, neutralna laboratorija. Ova to sigurno neće biti još tri do četiri godine"

U Batajnici je prošog ponedeljka otvorena nacionalna referentna laboratorija koja bi trebalo da predstavlja najvažniju kariku u sistemu za kontrolu hrane. Ovom prilikom, otvoren je deo za kontrolu namirnica biljnog porekla, dok bi prema rečima resorne ministarke **Snežane Bogosavljević Bošković**, odeljenje za kontrolu namirnica životinjskog porekla trebalo da bude otvoreno do kraja godine, prenosi RTV.

Otvaranju je prisustvovao i **Majkl Devenport**, ambasador Evropske unije koja je na tu laboratoriju potrošila 8 miliona evra i 10 godina čekanja. Ministarka Bošković Bogosavljević tvrdi da je time zaokružen sistem kontrole bezbednosti hrane.

Ipak, bez obzira na otvaranje, ona ne poriče da je neophodno doneti novi Zakon o bezbednosti hrane, najavljuje njegovu skorju javnu

Otvaranje dela NRL izazvalo i brojne polemike

raspravu, ali i nova ulaganja u laboratoriju.

- Republika Srbija prošle godine uložila je oko 40 miliona dinara za nabavku opreme za kompletiranje fitosanitarne i semenske laboratorije, a u ovoj godini u budžetu obezbeđena su sredstva za nabavku nedostajuće opreme kojom ćemo kompletirati i laboratoriju za ispitivanje kvaliteta sirovog mleka - izjavila je ministarka Bošković Bogosavljević.

Hranu u Srbiji danas kontrolišu 18 laboratorija za uzorke životinjskog porekla i 45 laboratorija za namirnice biljnog porekla. Batajnička, takozvana nulta laboratorija, trebalo bi da bude supervizor njihovog rada.

- To će umnogome pomoći potrošačima, ali je još daleko od zatvorenog sistema kontrole namirnica - kaže predsednik Nacionalne Organizacije potrošača Srbije (NOPS) **Goran Papović**.

Pre dve godine, tada pokrajinski sekretar za poljoprivredu **Goran Ješić** na osnovu rezultata istraživanja koje je dobio iz Nemačke, upozorio je da je situacija, povodom prisustva aflatoksina u mleku alarmantna.

Nacionalna laboratorija koju tada nismo imali, najvažnija je karika u sistemu kontrole bezbednosti hrane, kaže on i upozorava na to da bi ona, između ostalog, trebalo da smanji korupciju kod veterinarskih inspekcija i našu hranu učini prihvatljivom za tržište Evropske unije.

- Laboratorijske analize ne mogu da lažu, posle je samo pitanje odnosa u medijima i političke artikulacije. Ja očekujem da tamo budu postavljeni kredibilni ljudi, da ti ljudi rade pošteno sa svešću da bez njihovog kvalitetskog rada mi ne možemo da garantujemo zdravstveno bezbednu hranu, niti možemo da izvozimo hranu ni u Albaniju ni Kosovo, a kamoli u Evropsku uniju - ističe Ješić.

Neosnovana zabrinutost

Na primedbe NOPS, reagovalo je Ministarstvo poljoprivrede koje saopštava da "izjave koje se baziraju na neznanju i poluinformacijama, stvaraju lošu atmosferu na tržištu, potrošači gube poverenje u proizvođače hrane, naravno i u samu državu i trpe, pre svega ekonomske štete. Krajnji efekat takvog neprofesionalnog odnosa prema interesu potrošača izaziva neosnovanu zabrinutost potrošača".

Precizirano je da Fitosanitarna laboratorija, jedna od tri planirane koja je počela da radi, obavlja ispitivanja bilja, uključujući i hranu biljnog porekla (iz primarne proizvodnje), useve, semensku robu i sadni materijal na prisustvo regulisanih štetnih organizama biljaka.

Ta laboratorija ispituje prisustvo takozvanih karantinskih štetnih organizama i regulisanih nekarantinski štetni organizama,

odnosno bakterija, virusa, gljiva, insekata i drugih biljnih štetoina koje mogu da ugroze useve i biljnu proizvodnju na našim oranama.

Iz Ministarstva poljoprivrede preciziraju i da se na pokretanju Fitosanitarne laboratorije radilo u saradnji sa Ministarstvom prosvete i tehnološkog razvoja i Institutom za zaštitu bilja i životnu sredinu, sa kojim se radi na pokretanju i ostalih predviđenih laboratorija u Direkciji.

Naglašeno je da su spajanjem kadrovskog potencijala Instituta i tehničkog potencijala Direkcije, stvoreni uslovi za rad u najbolje opremljenoj laboratoriji ovakve vrste u našoj zemlji.

- Rezultati su validni jer su dobijeni uz primenu akreditovanih metoda. Analize obavljaju stručnjaci Instituta i zaposleni u Direkciji za nacionalne referentne laboratorije", piše u saopštenju.

Ništa se neće promeniti?

- Ministarstvo poljoprivrede nikada nije formiralo Savet za bezbednost hrane čija bi osnovna funkcija bila da kaže koji su to proizvodi, koje su to namirnice za koje postoji rizik od kontaminacije. Znači ono: kadija vas tuži, kadija vam sudu. Ne verujemo da će se neke stvari pomeriti sa mrtve tačke, možda će to izgledati samo medijski dobro - ocenio je Goran Papović.

Urednik časopisa "Gazdinstvo" **Čedomir Keco** smatra da pri trenutnim okolnostima, otvaranjem jednog dela Nacionalne referentne laboratorije Srbija ne dobija ništa.

- Ne dobija zbog toga što nije akreditovana, nema ni kadrove, nema ni opremu. Mi nemamo adekvatnu i potpunu zakonsku regulativu da bismo imali, da tako kažemo, zvanična tumačenja nalaza u laboratorijama. Nama treba referentna, neutralna laboratorija.

Ova to sigurno neće biti još tri do četiri godine - smatra Keco.

- Uprkos najavi ministarke da smo otvaranjem fitosanitarnog dela referentne laboratorije zaokružili nacionalni sistem kontrole bezbednosti hrane, ostaju nedorečena, pre svega, pitanja akreditacije ali i zakonskog utemeljenja. Građani i poljoprivredni proizvođači moraju da se nadaju da ovo otvaranje laboratorije neće imati isti epilog kao ono fiktivno, iz 2009. godine, navodi RTV. **S. P.**

RAZGOVOR S POVODOM

STARA PAZOVA • **STEVAN DEVETAKOVIĆ, PROFESOR EKONOMSKOG FAKULTETA U PENZIJI O SMERU RAZVOJA SRPSKE PRIVREDE**

Industrija u poljoprivredi – pravac oporavka

- Kad kažem ponovna industrijalizacija, ne mislim na vraćanje onih starih kapaciteta, nego na prateće kapacitete u poljoprivredi koji bi postepeno izrasli u ozbiljne industrijske kapacitete koji bi mogli da prate preradu poljoprivrednih proizvoda – navodi prof. Devetaković

Nakon svih naših lutanja, problema i propusta u ubrzanoj privatizaciji, od 2000. godine na ovamo, kada se nije vodilo računa da privatizovana preduzeća nastave da rade, nego su se kupovala zarad zemljišta, dobre lokacije ili sveukupne imovine, i sada kada „isključavamo“ iluziju da nije bitna proizvodnja, već samo prodaja, nevedeći računa šta će biti s tim kapitalom, i s druge strane, zadovoljavajući sopstveno tržište uvozom, dolazi vreme kada mora da se krene u pravcu industrijalizacije, odnosno reindustrializacije. Na pitanje kakve reindustrializacije, odgovor smo zatražili od Staropazovčanina, **Stevana Devetakovića**, profesora beogradskog Ekonomskog fakulteta u penziji.

- Mora malo da se zastane, okrene iza sebe i krene u pravcu reindustrializacije, odnosno inustijalizacije, ali ne industrije radi nje same, nego u industriju koja bi se, recimo, nadovezivala na poljoprivredu i to kao industrija koja može da se javi kao neka vrsta dopune poljoprivredi. Znači da radni proces u poljoprivredi traje 4-5 meseci i pitanje je da li je to puno radno

vreme? Trebalo bi ga dopuniti stvarajući pretpostavke, na primer, da se u Staroj Pazovi ili Vojki organizuje neka industrijska proizvodnja koja bi se bavila doradom i plasmanom poljoprivrednih proizvoda. S jedne strane tako bi se ostvario veći fond rada, a s druge, poljoprivredni proizvodi bi se bolje prodali. Ako, recimo, prodajete pšenicu na samoj njivi u vreme žetve, ona ima jednu cenu, ako je prodajete u oktobru, tad je druga cena, u sledećem maju ona ima treću cenu, a industrijski prerađena, opet ima neku, sasvim drugu cenu. Zato, kad kažem ponovna industrijalizacija, odnosno reindustrializacija, ne mislim na vraćanje onih starih kapaciteta, nego na prateće kapacitete u poljoprivredi koji bi postepeno izrasli u ozbiljne industrijske kapacitete koji bi mogli da prate preradu poljoprivrednih proizvoda. Primera radi, u Sremu imamo par mlekarica koje su nastale posle Sremske mlekarice i to je dosta dobar put da se širi baza prerade mleka u razne mlečne proizvode, poštujući visoke standarde kvaliteta koji mogu da zadovolje i strano tržište – ističe profesor Stevan Devetaković.

Profesor Stevan Devetaković

On takođe podseća da neki proizvodi mogu da se izvezu, upravo zato što su ekskluzivni i što ih ima malo.

- Recimo, sremski sir je poznat do Beograda i donekle šire - kaže profesor i pita se zašto ovaj proizvod ne bi bio poznat i do Zagreba i do Ljubljane.

- U tom pravcu bi reindustrializacija morala da ide i što pre shvatimo da je to način oporavka naše privrede, biće bolje s jedne strane. S druge, u zemlji za to nema dovoljno kapitala pa ćemo

morati da pravimo neku vrstu saradnje sa strancima u pravcu podizanja većih kapaciteta, dok bi se manji prepuštali našim privrednicima - kaže profesor Stevan Devetaković i dodaje:

- Zapitajte svakog našeg viđenijeg seljaka, da li može da se živi a da se ne proizvodi i vrlo, jednostavno će vam reći, ne može.

Osvrnuvši se na privatizaciju, koja nije ispunila očekivanja ni države, ni naroda, profesor Devetaković podseća da, ne samo da se nije vodilo računa šta će s tim preduzećima biti, da li će nastaviti da proizvode, nego se posezalo za uvoznim proizvodima, nevedeći računa, dugoročno gledano, čime će da se plate. Po njegovim rečima, od 2000. godine na ovamo donet je veliki broj strategija koje na državnom, regionalnom ili lokalnom nivou definišu pravce razvoje u pojedinim oblastima, ali bez obaveze da se one i primenjuju. Mnoge od njih su dobro ocenjene, prihvaćene i „stavljene u fioku“.

- Mi čak nemamo ni specijalizovane laboratorije koje su bitne za poljoprivrednu proizvodnju u smislu nadležnosti da ocene kvalitet i omogućuje

Nema „dođem ti“

U ekonomiji mora da postoji interes, objašnjava profesor, bez obzira na sve moguće mehanizme koji se primene, jer on vas prisiljava da radite i to ono što može da prodate i naplatite. U ekonomiji nema na „dođem ti“. Možemo da se pogađamo oko cene, ali roba ili usluga mora da se plati.

izvoz. Dešavalo se, da poljoprivrednici iz reona Zapadne Morave koji dosta izvoze povrće, da bi izvezili u Sloveniju dok je samo ona bile u EU, angažuju odgovarajuću laboratoriju iz Zagreba da im radi analizu proizvoda za izvoz. Dakle, mi nismo organizovali takve laboratorije koje bi bile direktni servis našoj poljoprivredi - kaže na kraju naš sagovornik i dodaje da od stručne potvrde kvaliteta proizvoda i zdravstvene ispravnosti hrane zavisi izvoz srpskog voća i drugih poljoprivrednih proizvoda.

G. M.

ZNAČAJ KOLOSTRUMA U ISHRANI TELADI U PRVIM DANIMA ŽIVOTA

"Prvo mleko" bogato antitelima

Kolostrum je bogat globulinima i imunoglobulinima. U globulinima se nalaze antitela koja krava proizvodi da bi se zaštitila od mikroorganizama kojima je izložena u životnoj sredini - Tele je preko kolostruma zaštićeno od bolesti izazvanih koli bakterijama - Višak kolostruma možemo sačuvati na različite načine, a najbolji je duboko zamrzavanje

Piše: **Branislava Pantelić, dipl.ing.**
PSS Subotica

Kolostrum je proizvod mlečnih žlezda sisara prvih nekoliko dana po porođaju. Pravi kolostrum je „prvo mleko“ bogato antitelima. Zdravlje i život teleta zavise od toga da li je ono dobilo odgovarajuću količinu visoko - kvalitetnog kolostruma, bilo sisanjem bilo napajanjem, naravno što je moguće ranije u životu. Troškovi odgoja junica u mlečnim stadima se povećavaju, ukoliko se pojavi veća smrtnost teladi, ili je potrebno lečenje bolesti koje su se mogle sprečiti preventivom. Kolostrum krava se razlikuje od normalnog mleka po boji, ukusu i sastavu. Kolostrum je žućkast do tamno žut, malo slankast i gust.

Najznačajnija razlika između kolostruma i normalnog mleka je u proteinskom sastavu. Kolostrum je pre svega bogat globulinima i imunoglobulinima. Koncentracija proteina u kolostrumu iznosi i 14%. U prva 24 h sastav kolostruma se menja, sadržaj proteina se približava onom kod običnog mleka.

Zašto je kolostrum nezamenljiv

Rođenjem tele ima veoma loše razvijen imun sistem. Posteljica ne dozvoljava transfer antitela, poznatih kao imunoglobulini, od majke ka fetusu za vreme steonosti.

Važan je za tele pošto se u globulinima nalaze antitela koja krava proizvodi da bi se zaštitila od mikroorganizama kojima je izložena u životnoj sredini. Tele je preko kolostruma zaštićeno od bolesti u najranijem životnom razdoblju, sve dok se njegov imun sistem ne razvije i aktivira. Antitela su proteini koji mogu da prepoznaju i unište izazivače bolesti, ili patogene u organizmu teleta. Postoje tri glavna tipa Imunoglobulina i to - G, M A. I to u sledećim procentima od 85- 90%; 5-10%; i 5-10%. Ova tri tipa-Ig imaju specifične zadatke u imunom sistemu. Ig-G-su u stanju da prepoznaju i unište invaziju patogena, i van krvotoka u bilo kom organu. Glavna uloga Ig-M je da unište bakterije koje su stigle do krvi. Ig-A se priljubljuje uz ćelijske membrane organa i na taj način sprečava da patogeni to učine pre njih i izazovu bolest.

Uspešnost u ishrani kolostrumom bazirana je na četiri kritična „momenta“:

Pravovremenost - A to je kojom brzinom posle telenja tele dobija kolostrum

Branislava Pantelić

Količina - Koju količinu kolostruma je tele popilo

Kvalitet - Koncentracija imunoglobulina u kolostrumu

Čistoća - Nivo patogena u kolostrumu

Pravovremenost - Globulini kolostruma mogu preći u krv u toku prvih 24 časa, ali moramo naglasiti da već pri isteku 24 h po rođenju globulini se skoro da više ne mogu da pređu u krvotok. Sadržaj imunoglobulina u prvih 9 h po rođenju teleta je skoro isti [3]. Važno je dati teletu 2 l kolostruma u prvih 12 h života. Ako tele nije u roku 12h po rođenju popilo nimalo kolostruma sigurno neće moći da stekne odgovarajući imunitet. Ako je moguće tele bi trebalo nahraniti 1 sat po rođenju. Američki farmeri koji svoje krave drže na pašu, nagrađuju svoje radnike koji su zaduženi za negu teladi po odgojenom teletu. Telad se napajaju u roku od 2 sata ili mu se pomogne da odmah ustane i posisa kolostrum. Posebna pažnja se posvećuje ženskoj teladi. Svako odgojeno žensko tele je kapital za budućnost, bilo da se koristi za sopstveni remont ili se prodaje za priplod.

Kolostrum ima veoma visoku hranljivu vrednost dokazana je i laksativna uloga.

Količina - Koju količinu kolostruma je tele popilo-Najbolje je da se tele napoji sa 4 l visoko- kvalitetnog kolostruma, i to HF teladima u roku od 1h po rođenju. Drugi put bi tele trebalo napojiti sa 2- 3 l kolostruma najkasnije za 8 h. Iako je najbolje da krava i tele budu zajedno, ako ne duže, neka to bude prvih dvanaest sati po telenju. Ipak će više kolostruma popiti tele koje hranimo iz boce. Ako tele nije ustalo i samo-

Važno je da tele što pre popije kolostrum

stalno popilo kolostrum u roku 3 h po rođenju, moramo mu pomoći da ga popije. U SAD to rade pomoću ezofagijalne hranilice.

Kvalitet - U prvom mleku - je sadržaj proteina 5 - 6 %, ali može da se kreće od 2 do više od 15 %. Koncentracija antitela se smanjuje prilikom svake sledeće muže. Već kod druge muže nivo antitela se smanjuje na 65 %, a kod treće muže ovaj procenat je 40% od prve muže.

Hranljive materije kao što je mast i proteini, koje su važne za razvoj i rast teleta su zastupljene u većem procentu nego u običnom mleku. Procenat masti iznosi oko 6,7%, procenat proteina oko 14 %. Procenat laktoze je manji nego kod običnog mleka, pa to smanjuje rizike od proliva kod novorođenog teleta. [4]

Kod Mlečnih rasa je koncentracija Ig u kolostrumu manja nego kod tovnih rasa. Od rasa za proizvodnju mleka HF ima najmanje IG- u kolostrumu a Jersee najviše. Naravno da prvotelke uobičajeno imaju manje Ig, a krave od treće laktacije navise više Imunoglobulina.

Čistoća - Nivo patogena u kolostrumu-Najveći izazov kod hranjenja kolostrumom je kako da kolostrum ostane čist, . Koliko je važno da napojimo tele kolostrumom, da preživi, toliko taj isti kolostrum ako ga ne čuvamo na odgovarajući način može da izloži tele patogenima kao što je E.coli, Salmonella. Veoma je važno održavanje čistoća vimena, opreme za mužu, i najvažnije bočice ili kance za ishranu.

Šta ako krava nije zasušena na vreme?

Ako se krava muze do neposredno pred telenje, tele će umesto kolostruma zapravo piti normalno mleko. Period zasušenja ne bi trebalo da bude kraći od 4 nedelje. U ovom slučaju se teletu mora dati kolostrum neke druge sveže oteležene krave. Minimalna količina kolostruma koja pomaže teletu da preživi je 150 ml, koje bi trebalo da popiju u prva 2h života.

Kako sačuvati višak kolostruma?

U stadima sa visokom produkcijom mleka, ostaje određena količina kolostruma. Ako se radi o prvotelki ostaje oko 35 kg viška a ako je reč o starijoj kravi ovaj višak je od 50-70kg. Ovaj višak se može iskoristiti u svežem stanju, fermentisan ili konzervisan. [1] Sveži kolostrum se može koristiti za napajanje starije teladi koja su na mlečnoj ishrani i to, razređuje se sa toplom vodom u odnosu 2:1, ili se može dodati pripremljenoj zamenu za mleko pre napajanja.

Ipak najbolji način čuvanja kolostruma je duboko zamrzavanje i čuvanje na - 20°C. Ovakav kolostrum je najbolje da se iskoristi do godinu dana. Odmrznuti kolostrum telad izuzetno dobro prihvataju. Kolostrum postepeno odmrzavamo na temperaturi do 50 stepeni. Nikako ga ne odmrzavamo na sobnoj temperaturi jer se broj mikroorganizama udvostručuje svakih 20-30 minuta.

Koji kolostrum možemo zamrznuti?

Zamrzavamo kolostrum iz tri uzastopne muže od starih krava, koje su oteležene u jesen, koje su dugo na farmi, i naravno da nisu obolele od mastitisa. Ako je krava jela zelenu hranu leti, ili seno i silažu zimi kolostrum je bogat karotinom i vitaminom E.

Isto tako uzimamo kolostrum od krava čija telad ne pokazuju simptome enteritisa. Kolostrum stavljamo u kance u zapremini od 0,5 i 1 litar. Kance moramo dobro zatvoriti i obeležiti nalepicama sa datumom i redosledom redosledom muže. Kolostrum se zamrzne i pred korišćenje se vadi iz zamrzivača. Kance se potapaju u toplu vodu i tako pripremaju za napajanje teladi. Za jedno tele je potrebno koristiti u tri uzastopna napajanja kolostrum dobijen u prve tri muže po redu

Šta ako nema kolostruma?

Ovo može biti slučaj kod prvotelki. Od stresa prilikom telenja

jenostavno ne dolazi do lučenja mleka odnosno kolostruma. Može se desiti da prilikom teškog telenja krava ugine. Tada se preporučuje da se tele napoji kolostrumom krave oteležene u približno isto vreme. Ako bi tele napojili mlekom ranije oteležene krave to bi se katastrofalno završilo. U ovakvim slučajevima je najbolje koristiti zamrznuti kolostrum.

Iako je kolostrum nezamenljiv ako nemamo na raspolaganju zamrznuti kolostrum, možemo koristiti "zamenu". Ova zamena prema Roy-u [2] priprema se na sledeći način - 1 umućeno jaje u 0,3 l vode, kome se doda pola čajne kašičice ricinusovaog ulja i 0,6 l punog mleka.

Zaključak

Kolostrum je nezamenljiv u ishrani u prvim danima života. Veoma je lako svarljiv, hranljiva vrednost mu je 40% veća od normalnog mleka, u toku varenja daje meki gruš.

Pre svega je bogat globulinima i imunoglobulinima, koja pomažu teletu u borbi sa izazivačima bolesti koje su obično praćene prolivom. Kolika je snaga i moć kolostruma vidi se iz da je minimalna količina kolostruma koja pomaže teletu da preživi 150 ml, koje bi trebalo da popiju u prva 2h života. [3]

Jednom rečju kolostrum je i hrana i prva odbrambena linija prema bolestima u prvim danima života. Kolostrum pruža sigurnost odgajivaču da će od teleta biti krava.

Literatura:

[1] Antov, G. : Kolostrum. Značaj i korišćenje. Narodni poljoprivredni kalendars.Novi Sad, 1992.

[2] Roy, J.H.B.: The Calf.Vol 1. and 2. Illife Books Ltd.London, 1970.

[3] Dr Timotej Čobić, Dr Georgi Antov, : GOVEDARSTVO, PROIZVODNJA MLEKA, Novi Sad, 1996

[4] Folley,J.A., Otterby,D.E.: Availability, storage, treatment, composition, and feeding value of surplus colostrum: A REVIEW. J. DAIRY Sci.61: 1033-1060; 1978.

Kolostrum se može zameniti napitkom od vode, jajeta, ricinusovog ulja i punog mleka

Ključan potez za količinu i kvalitet mesa

U postojećoj populaciji goveda na našim prostorima domaće šareno goveče u tipu simentalca je bilo zastupljeno sa oko 50 odsto - Odgajivački cilj simentalskog domaće govečeta bio bi završna telesna masa junadi u tovu 500-550 kg i randman toplih polutki 59-61 procenta - Randman domaće šarenog govečeta je manji u odnosu na randmane meleza domaće šarene rase sa tovnim rasama (šarole i limuzin)

Piše: **Zvonko Džeba, dipl. ing. PSS Sombor**

Izbor rase goveda za tov ima značajnu ulogu u ovoj proizvodnji. Pored rase, starost teladi, njihova naučenost na konzumiranje kabaste i koncentrovane hrane imaju bitnu ulogu u profitabilnosti ove proizvodnje. Telad moraju da potiču sa gazdinstava i farmi na kojima su zadovoljeni svi higijesko-zdravstveni uslovi. Svako grlo mora biti propisno obeleženo i uvedeno u veterinarsku bazu podataka radi lakšeg praćenja samog grla. Velika šansa za izvoz kvalitetnog i zdravog goveđeg mesa treba da bude i najvažniji razlog za inteziviranje i osavremenjavanje proizvodnje junećeg mesa.

Kupovina životinja i uvođenje novih životinja na gazdinstvo

Gazdinstva i farme u Srbiji, koje se bave tovom, uglavnom grla kupuju na pijacama ili direktno od drugih proizvođača. Ovaj promet je regulisan odgovarajućim pravilnikom i pod nadzorom je veterinarske inspekcije. [2]. Svako grlo koje se uvodi u gazdinstvo ili na farmu mora da ima: pasoš, uverenje o zdravstvenom stanju i uverenje o transportu.

Kupljena ili novonabavljena životinja, koja se uvede u gazdinstvo ili farmu, može predstavljati izvor bolesti (parazitske ili zarazne) za ostale životinje, pa i za čoveka.

Dobra praksa kod uvođenja novih životinja na gazdinstvo ili farmu mora da bude u skladu sa visokim standardima bezbednosti i zdravlja životinja, kao i da ispoštuje sve propisane biosigurnosne mere od strane države, [2] pa tako:

- životinje ne smeju poticati sa gazdinstva ili područja koja podležu zabrani ili ograničenju u odnosu na vrste životinja ili određenu bolest,
- životinje ne smeju biti pod ograničenjem prometa u sklopu na-

cionalnog programa iskorenjavanja zaraznih bolesti (npr. u slučaju pojave svinjske kuge na nekom području, svinje se ne mogu otpremati s toga područja),

- pre stavljanja u promet za životinje je potrebno obezbediti pasoš i uverenje o zdravstvenom stanju životinja koja prati životinje u prometu,
- prevozno sredstvo, kojim se vrši transport životinja mora, biti očišćen i dezinfikovano pre i posle prevoza životinja,
- za vreme transporta treba paziti da životinje ne dođu u kontakt s drugim životinjama koje su nepoznatog zdravstvenog statusa.

Dobra praksa pri kupovini životinja:

- kupovati grla samo na za to određenim mestima, (otkupna mesta, pijace, farme),
- kupovati grla poznatog zdravstvenog statusa koje prati: pasoš, Uverenje o zdravstvenom stanju životinja, i uverenje o transportu),
- kupovati samo propisano obeležena grla,
- nakon kupovine životinja paziti da one ne dolaze u kontakt s drugim životinjama nepoznatog zdravstvenog statusa,
- pri dolasku novih životinja na gazdinstvo, neko vreme ih treba držati odvojeno od životinja koje se nalaze na gazdinstvu ili sprečiti što je moguće više, kontakt sa životinjama na gazdinstvu.

Treba imati na umu da je svaka manipulacija sa životinjama (prevoz, novo gazdinstvo, novi vlasnik) ujedno i stres za životinju, koji može negativno uticati na zdravlje i koji može izazvati pojavu bolesti, iako su životinje predhodno bile zdrave. Takođe, zbog stresa može oslabiti imunitet životinja, te stoga postaju podložnije na razne bolesti.

Nakon izvršene kupoprodaje ili nabavke životinja na drugi način, obavezno izvršiti prenos vlasništva, jer ako dođe do pojave bolesti ili

Slika 1: Telad u početnoj fazi tova

nastanka štete, koje država suzbija, gubi se pravo na nadoknadu.

Izbor rase za tov

Rasa je veoma bitan element u izboru teladi za tov. Od rase zavisi tip i način tova, visina i struktura prirasta, ekonomičnost, kao i niz drugih parametara. Na našim područjima gde nije jasno izdefineran pravac govedarske proizvodnje (za mleko ili meso) uglavnom se gaje rase kombinovanih svojstava koje daju dobre rezultate, kako u proizvodnji mleka tako i u proizvodnji mesa. Kod malih proizvođača dominira simentalca rasa, koja je rasa kombinovanih sposobnosti što se može videti na slici 1.

Starost odabrane teladi za tov kod nas uglavnom zavisi od ponude, i ne može se precizno definisati. Presudan momenat za ponudu teladi čini njegova masa u momentu prodaje, pa se često dešava

da se u grupi kupljene teladi slične mase, starost između pojedinih grla razlikuje i do dva meseca.

Uvođenjem jedinstvenog sistema obeležavanja goveda u Srbiji, sva grla pre stavljanja u promet moraju biti obeležena i upisana u jedinstvenu bazu podataka, i pored ušne markice moraju imati uverenje (pasoš), kao i potvrdu da su zdrava i da potiču iz zdravog zapata ili područja u kome ne postoji nikakva zabrana za promet teladi.

Pored navedenih zahteva, jedan od bitnijih, a koji se teško dokazuje prilikom kupoprodaje, je i taj da li je tele naučilo da jede, tj. da li je prešlo na korišćenje drugih hraniva osim mleka. Ovo predstavlja veliki problem za proizvođače, jer se tele stavljeno u tov prvih dana nudi hrana na koju nije naviklo, usled čega gladuje i gubi u masi (i do 20% od početne). Zbog toga je ponekad potrebno da prođe i više sedmica da bi se tele vratilo na ulaznu težinu, odnosno masu pri kupovini. Zbog navedenog problema ovaj period tova se naziva i negativna faza tova, a za proizvođače pravi tov počinje tek kada se tele vrati na ulaznu težinu.

Zbog navedenih problema vrlo je bitno da se prilikom kupovine izaberu grla koja su već naviknuta na korišćenje

kabaste i koncentrovane hrane. Takva grla imaju razvijene buražne resice koje mogu i iz oskudne kabaste hrane (u odnosu na mleko) da preuzmu dovoljne količine hranljivih materija u buragu. Telad koja se hrane mlekom nemaju potrebe za razvojem buražnih resica jer im je na raspolaganju dovoljna količina lako dostupne i lako svarljive hrane.

Njihov burag ima blago razvijene resice, poput pliša. Ukoliko se teladima uz mleko nudi i seno, buražne resice će biti nešto bolje razvijene i imaće izgled krupnog somota, i ova telad će se lakše

prilagoditi tovu u grupi. Ukoliko se telad hrane obrocima na bazi mleka (ili zamene za mleko), žitarica (koncentrata) i sena, prirast će u početku biti nešto manji ali će se zbog intenzivnog razvoja buražnih resica, ova telad praktično bez privikavanja prevesti u tov a razlika u masi brzo nadoknaditi.

U cilju maksimalnog razvoja buražnih resica, teladima treba što ranije ponuditi suhu hranu (koncentrat i kvalitetno lisnato seno), već u dobi od 7 do 10 dana [3].

Zaključak

U intenzivnom tovu pol i rasa junadi imaju veliku ulogu u isplativosti bavljenja ovim poslom. Domaća šarena

rasa u tipu simentalca je rasa koja kod nas dominira i ona je odlično prilagođena našim uslovima gajenja. To njeno

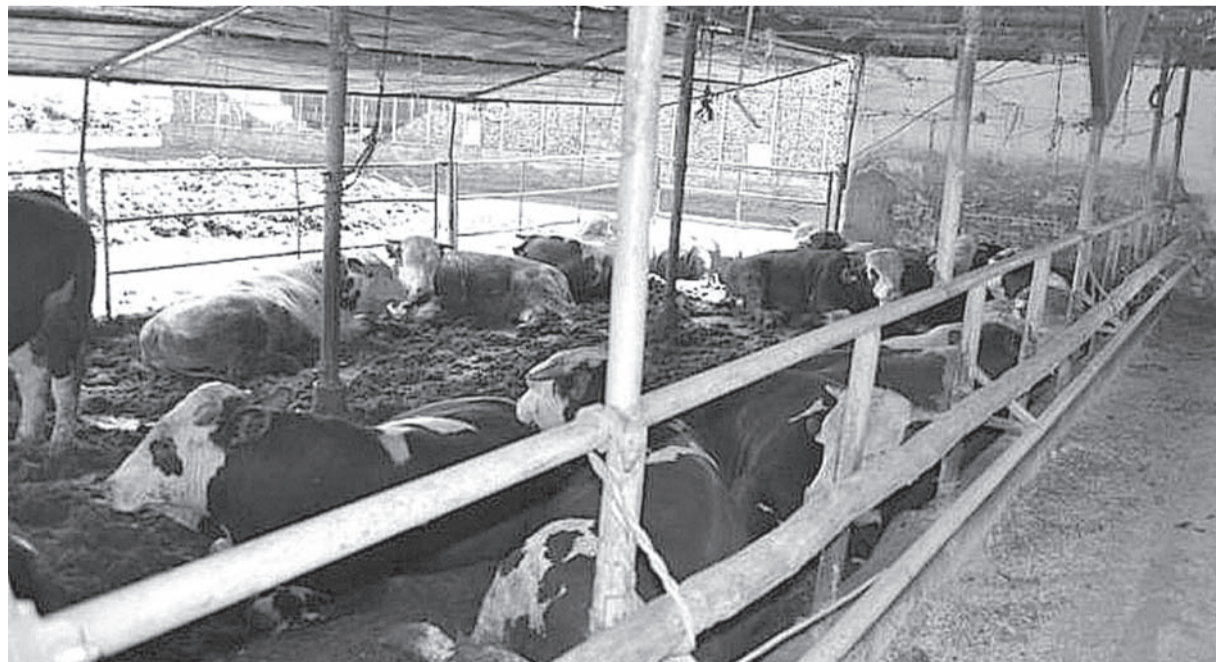
svojstvo treba i iskoristiti uz istovremeno poboljšanje proizvodnih osobina. Zbog toga treba veliku pažnju posvetiti kako selekciji, odnosno oplemenjivanju postojeće populacije domaće šarene rase sa tovnim rasama (šarole, limuzin), tako i poboljšanju uslova ishrane i zdravstvene zaštite za dobijene meleze. Junad treba tovititi do većih telesnih masa (600-700 kg) što se može videti na slici 2. Velika šansa za izvoz kvalitetnog i zdravog goveđeg mesa treba da bude i najvažniji razlog za inteziviranje i osavremenjavanje proizvodnje junećeg mesa [1].

Literatura:

[1] Savremena poljoprivreda (2003), Novi Sad, 3-4, str. 331-333.

[2] Principi Global Gap-a u proizvodnji mesa i mleka (2012), Beograd, str. 29-31.

[3] Dobra poljoprivredna praksa u proizvodnji junećeg i jagnjećeg mesa (2010), Beograd, str. 75-78.

Slika 2: Bikovi u završnoj fazi tova

AUTOMATSKA MUŽA MLEČNIH KRAVA

Automatika utiče na opstanak farmi

Piše: **Nikola Stojšavljević dipl.ing. PSS Institut Tamiš Pančevo**

U poslednjoj deceniji u svetu upotreba automatskih sistema (robota) u muži krava doživljava ubrzanu ekspanziju. Na teritoriji Južnog Banata imamo farmu (Fotos d.o.o. Crepaja) koja kod muže krava koristi robot za mužu. Upotreba automatskog sistema za mužu nalazi svoje mesto pre svega u zemljama sa razvijenim stočarstvom i boljeg životnog standarda [4]. Koja oprema za mužu je najbolja je često pitanje. Odgovor bi bio: ona koja je pristupačna po ceni, a da je pri tome kvalitetna, da se lako čisti i održava, da ne oštećuje vime, da zahteva što manje radne snage [6]. Savremena oprema se oslanja na elektroniku. Sama opravdanost upotrebe inteligentnih muznih sistema u odnosu na neke konvencionalne, ogleda se u kombinaciji različitih mašina i tehnologija koja pomaže farmerima kod proizvodnje mleka da prati napredak svojih životinja korišćenjem sofisticirane tehnologije. Odluka određenog dela proizvođača ide u pravcu ostvarivanja komfornijeg načina života sa više slobodnog vremena a drugi svoje razloge vide u optimizaciji troškova proizvodnje nastale kao posledica povećanja prinosa mleka po grlu [4]. Povećanje prinosa mleka uglavnom rezultira kao posledica učestalije i višekratne muže (tri i više na dan) koju omogućava automatska muža ili robot muža. Povećanje količine namuženog mleka uvođenjem trokratne muže, praćeno je snižavanjem sadržaja mlečne masti i proteina u mleku (Wuckelt 2005; Rasmussen 1999; Wangler 2000). Međutim, istraživanja (Wirtz et al., 2004; Spolders 2002) su pokazala da primena robot muže kada frekvencija muže prelazi 3,0, nije garancija povećanja količine mleka i iskorišćavanja genetskog potencijala mlečnih krava [4].

Osnovne osobine

Proizvodnja mleka je najveća i najznačajnija proizvodnja u stočarstvu, a muža mlečnih krava najobimniji i najodgovorniji rad. Muža krava se obavlja svaki dan, i to po pravilu (najmanje) dva puta, što znači direktni kontakt čoveka sa kravama. Od svih radova oko držanja krava muža krava i postupci sa mlekoma na gazdinstvu zauzimaju najmanje dve trećine vremena [7]. Vime krava je neka vrsta suda, koji se puni mlekoma i koga treba redovno prazniti i na vreme. Čovek – mužač nastoji, da svaku mužu obavi ujednačeno, znači na isti način i sa postupcima, koji se ponavljaju kod svake krave i kod svake muže, što je u praksi nemoguće redovno ostvariti. Samo držanje krava i proizvodnja mleka imaju u onu drugu stranu, a to je svakodnevna vezanost odgajivača krava za staju i krave, to znači da odgajivač krava nema ni jedan slobodan

Nikola Stojšavljević

dan u godini. Inteligentni muzni sistem nudi bar dve bitne prednosti u svakodnevnom obavezama ili kvalitetu života odgajivača:

- ne postoji potreba da odgajivač bude i mužač, nema više ni jutarnje ni večernje muže,
 - kod dobre organizacije posla na farmi moguće je i odsustvovanje sa far-me za po neki vikend!!!
- Roboti su najsavremenije mašine za mužu. U budućnosti se masivna proizvodnja mleka neće moći ni zamisliti bez inteligentnog muznog sistema [3]. Smanjenje rada, bolji društveni život za porodičnu farmu i povećanje prinosa mleka zbog češće muže priznaju kao važne prednosti automatske muže. Automatski sistemi za mužu zahtevaju veću investiciju od konvencionalnih muznih sistema, međutim povećanje prinosa i smanjenje potreba rada može dovesti do smanjenja fiksnih troškova po kg mleka.

Automatska muža se snažno oslanja na motivaciju krave da na mužu obilazi dobrovoljno. Glavni motiv za to je dobijanje dodatnog koncentrovanog dela obroka preko automatske hranilice tokom procesa muže. AM-ni sistem za mužu mora da preuzme „oči, uši i ruke“ od mužača, zato je takav sistem opremljen elektronikom za identifikaciju i računarskim kontrolisanim senzori-ma da posmatra i kontrolise mužu, za detekciju abnormalnosti u mleku, kako bi se ispunile međunarodne regulative i higijenska pravila. Pre nego što krava uđe u deo za mužu, postoji „selektivna kapija“ (Slika br.1) koja ima zadatak da omogućiti prolaz onim kravama kojim je nakon odgovarajuće kontrole dozvoljen ili onemogućen prolaz za dobrovoljnu mužu.

Robot za mužu krava (melk-robot) obavlja sve ono, što treba da obavlja čovek-mužač. Kod ulaska krave u boks za automatsku mužu (Slika br. 2 i 3) mehanizam robota za mužu stoji sa strane, gde odmah po ulasku u boks ro-

bot se podvlači pod vime krave (Slika br.4) i vrši nabacivanje (uvlačenje) sisnih čaša na vime (Slika 5 i 6).

Položaj sisa zavisi od stadijuma laktacije i vremena muže, a razlikuje se između rasa, stada, pojedinih grla, a menja se i kod iste krave tokom vremena. Položaj sisa zavisi od toga da li je krava ležala ili stajala neposredno pre dolaska do robota, jer položaj koji je jednom utvrđen ne mora da se ponovi i kod naredne muže. AM-ni sistem za mužu opremljen je sa nekim od dva uređaja za lociranje:

- dva ultrazvučna senzora, od kojih jedan određuje položaj prednje desne sise, a drugi obrtnim poljem meri rastojanja i uglove između prednje desne i ostale tri sise,
- laserski senzori koji određuju položaj sisa u odnosu na jednu referentnu tačku na „ruci“ (nosača) robota [5].

Do sada su razvijena dva tipa „ruke“ robota, gde je jedna „ruka“ za stalno postavljene muzne čaše a druga varijanta je „ruka“ sa hvatačem, koja oponaša pokrete uobičajenog ručnog postavljanja muzne jedinice. Sistem senzora registruje i definiše tačan položaj sisa i pokretnog uređaja koji postavlja muzne čaše na sise. Nabacivanje muznih čaša na sise ne traje duže od oko 30-40 sekundi, i to je olakšano time što „inteligentni muzni sistem“ snimi vime svake nove krave pre prve muže (po veličini i položaju vimena, rasporedu i veličini sisa) to memorise-zapamti, pa kod svake iduće muže uređaj dođe u najpovoljniji položaj za nabacivanje sisa i muzne čaše. Nabacivanjem četvrtne sise u muznoj čaši odmah počinje muža (Slika br.7). Na kraju muže je dezinfekcija i potom sklanjanje celog uređaja na stranu. Otvaranjem vrata boksa krava izlazi i nakon određenih operacija i radnji boks je spreman za sledeću kravu, pa sve ponovo iz početka.

Jedan melk-robot po pravilu radi 23 sata dnevno, jedan sat služi za kontrolu i dnevno održavanje (koje ne mora da bude baš svakodnevno). Na jedan melk-robot dolazi najmanje 60 ali može i 80 krava što zavisi od mlečnosti istih. Proces muže je uvek vrlo ujednačen, podešen prema kravama, jer krave sada dolaze da se mužu kada za to osete potrebu, najmanje 2, a po nekad neka i po 4 puta na dan! U odnosu na dvo-kratnu mužu (jutarnju i večernju) upotrebom automatskog muznog sistema ostvarena je prosečna frekvencija muže u toku godine od 3,2 sa prosečnim međumuznim intervalom od 7,41 sati [4]. Upotrebom automatskog sistema muže pored celokupnog procesa muže dobija se i veliki broj podataka. Pored količine mleka pri svakoj muži, tu je trajanje svake muže, provodljivost, boja i temperatura mleka, pojava krvi, detekcija mastitisa ili odvajanje svakog mleka u poseban sud ako odstupa od standarda.

Prednosti i nedostaci

Proizvodnja mleka podrazumeva besprekornu čistoću i higijenu, pa je neophodno da oprema i uređaji zadovoljavaju stroge standarde, čime se motiviše proizvođači da isporučuju visokokvalitetno mleko. Iako je mlečnost krava u poslednjih 40 godina gotovo udvostručena, najveći deo ovih visokoproduktivnih grla se i dalje muže dva puta dnevno, gde grla dolaze u izmuzište sa jako otežalim vimenom. Automatski muzni sistem omogućava da se muža obavlja češće a samim tim pokazalo se da su krave provodile više vremena ležeći, što se objašnjava smanjenom napetošću vimena, na šta grla povoljno reaguju (Ipema i sar., 1988) [4]. Muža krava nije više u grupama nego pojedinačno, tako da su u situaciji kreiranja sopstvenog individualnog dnevnog ritma. Upotrebom robota za mužu omogućuje se češća muža, što povećava i

Sl. 1. Selektivna kapija

Sl. 5. Nabacivanje-uvlačenje sisnih čaša

količinu pomuženog mleka tokom laktacionog perioda za 10-15%. Mužači tokom muže treba da uoče i izoluju krave kod kojih se pojavljuju bilo kakvi nedostaci kod poremećaja u kvalitetu mleka. Kontrola i upozoravanje vrši se senzori-ma koji tokom muže kontinuirano vrše merenja različitih fizioloških parametara. Povećanje količine mleka značajno će povećati i ukupno vreme trajanja muže, što predstavlja dodatni napor za vime i sise. Automatski muzni sistemi će smanjiti potrebe za ljudskim radom i povećati učestalost muža tokom dana, čime će se izbeći problemi koji mogu da nastanu zbog povećane količine pomuženog mleka. Ona doprinosi smanjenom mentalnom i fizičkom opterećenju radnika, jer izmenjena struktura radnog vremena pri upotrebi automatske muže smanjuje udeo ljudskog rada za 37,5% (Somck, 1996).

Ono što se svakako može pripisati prednosti uvođenja robotske muže i ruke jeste svakako: dizajn je prilagođen potrebama krava, sigurnost postavljanja sisnih čaša, brzo prepoznavanje sisa, opuštena muža jer se sise čaše sigurno postavljaju, precizno merenje kvaliteta mleka, čaše nikada ne padaju na pod, ušteda energije zahvaljujući manjem broju pokreta, čvrsta konstrukcija i izdržljivi materijali.

Troškovi instaliranja automatske muže su visoki u poređenju sa konvencionalnim načinom i većina farmera ne može da priušti nabavku na ovakav način, dok su drugi morali da traže kredite od banaka. Da bi automatska muža besprekorno funkcionisala da bi bila efikasna i pouzdana mora imati stabilan i neograničen izvor električne energije ili za smanjenje rizika neophodno je obezbediti generator električne struje. Postoji povećana složenost kao rezultat uvođenja automatizovanog sistema, to znači da su popoprivrednici prinuđeni da se oslanjaju na servisiranje, popravku i održavanje mašine za automatsku mužu. Učinak robota u praksi smanjuje krave koje zalutaju ili se neposredno zadržavaju na ulazu ili izlasku iz boksa, pre ili posle muže. Krave najmanje posećuju muzne boksove između 00.00 i 06.00 časova. Kada se koristi robot muža treba istaći da je smanjen kontakt između odgajivača i njegovih životinja, pri čemu stočarstvo zahteva od odgajivača da obrati posebnu pažnju na njegove životinje. Nema ranih upozorenja ili detekcije o uslovima za životinje a to znači da se zdravstveno stanje može pogoršati a proizvodnja mleka smanjiti pre nego što se otkriju promene.

Zaključak

Upotrebom automatske muže ili robot sistema kod muže krava ne donosi sama po sebi uvek uspeh u povećanju proizvodnje mleka. Njegova efikasnost

zavisi od velikog broja faktora. Važan predušlov za pravilno korišćenje robotskih sistema jeste sprovođenje i primena adekvatnog farmskog upravljanja. Automatski muzni sistemi u velikoj mери utiču na opstanak porodičnih farmi. Kod bilo kakvog planiranja u govedarstvu i u proizvodnji mleka, kod projektovanja novih farmi, jer se broj (dobrih) odgajivača smanjuje, pa njima omogućiti odgoj što većeg broja krava uz bar pristojan kvalitetan svakodnevni život. Da nađu svoje mesto u štalama proizvođači opreme se trude (Lely, DeLaval, Lemmer Fullovd, SAS, Insentec i GE Westfalia Surge) da imaju pouzdan proizvod za primenu u raznim uslovima prakse.

Zašto investirati u automastku mužu krava:

- smanjuje ljudski rad, osigurava bolji socijalni život i pomaže farmeru u poslu,
- to je najnapredniji, najprivlačniji i najpametniji način muže kod visoko produktivnih krava,
- povećava produktivnost rada i omogućava fleksibilno radno vreme poseduje najmoderniji način muže i kontroli kvaliteta mleka,
- u proseku imamo 3 (tri) muže dnevno uz povećanje količine mleka,
- upozorava na zdravlje vimena i otkriva mastitis u 99 % slučajeva,
- svi važni parametri kod muže mogu se podesiti prema stadiju, grupi, kravi ili čak prema četvrti vimena,
- nova mlečna pumpa bez rotirajućih delova, nema oštećenja mlečne masti kod mleka,
- novi sistem čišćenja koji uništava 99% bakterija iz sisnih čaša,
- mogućnost spajanja više robota na jednu centralnu jedinicu,
- čuva prostor, šteti vodu i električnu energiju, i daje detaljni informatički pregled svih aktivnosti na farmi.

Literatura: [1] Glišić Z. Proizvodnja mleka, Poljoprivredna biblioteka, Sremski Karlovci, 2006; [2] Jovanović M.Velimir, Proizvodnja mleka, 2010 Beograd; [3] Kibe John, Munyoro, Intelligent Milking Systems, Computerized Dairy Cows Management and Control Systems, Business Information and Technology, spring 2014; [4] Kucević D., Trivunović S., Radičević M., Poređenje količine i kvaliteta mleka u uslovima muže u robot sistemu i u klasičnom izmuzištu, Zbornik naučnih radova, Vol. 14 br. 3-4 (2008); [5] Radičević D., Mehanizacija stočarske proizvodnje; [6] Stojić P., Mleko kao posledica, Priručnik za mlečno govedarstvo, Beograd, 2014; [7] Tošić M., Radičević D., Topisirović G., Azanjac N, Savremeno stočarstvo, Objekti i oprema za držanje krava, Priručnik, Beograd 2001.

Sl. 2. Boks za AM-u krava

VODIČ ZA ORGANSKU PROIZVODNJU KUKURUZA (4)

Štetočine na biljkama i u skladištima

 Autor: **Dr Goran Bekavac**
GIZ - Nemačka organizacija za internacionalnu saradnju GmbH;
Novi Sad: Institut za ratarstvo i povrtarstvo

Dr Goran Bekavac

Razni tipovi truleži korena i prizemnog dela stabla mogu prouzrokovati značajne gubitke prinosa. Gubici nastaju kada klipovi polomljenih ili polegatih biljaka ostaju neobrani, odnosno kada zbog dodira sa zemljištem počne proces truljenja. I dok bolesti lista prouzrokuje uglavnom jedan paraziti, trulež korena i prizemnog dela stabla uglavnom prouzrokuje veći broj patogena. Gljivice iz roda *Fusarium* su najčešći prouzrokoivači truleži korena i stabla. Štetnost vrsta iz roda *Fusarium* je višestruka. Pored direktnih šteta koje se ogledaju u smanjenju kvaliteta i prinosa, indirektnih u smislu otežane berbe, ove gljivice stvaraju veći broj veoma opasnih mikotoksina. Osim truleži korena i stabla, *Fusarium* vrste predstavljaju najznačajnije prouzrokoivače plesnivosti klipa i zrna. Kao prouzrokoivače plesnivosti klipa i zrna treba spomenuti *Aspergillus*, *Penicillium*, *Botrytis*, *Alternaria* i druge.

Tokom skladištenja najveće probleme prouzrokuju gljivice iz roda *Fusarium* i *Aspergillus* a manje *Penicillium* i *Mucor*. Plesnivost klipa/zrna se može javiti krajem vegetacije, ali i tokom čuvanja na uskladištenom kukuruzu. Često su u pitanju mešane infekcije nekoliko gljivica. **Fusarium graminearum** obično naseljava vrh ili osnovu klipa. U uslovima jače zaraze može biti zahvaćen ceo klip, a ružičastobela micelija često slepljuje kumušinu za klip. Ovim gljivom zrno može biti kontaminirano u polju bez vidljivih znakova zaraze. Infekcija klipa se dešava posle sviranja kukuruza, a razvoju gljivice pogoduju prohladno i vlažno vreme. Plesnivost se dalje razvija u povoljnim uslovima temperature i vlažnosti u čardacima ili skladištima.

Fusarium moniliforme i **Fusarium subglutinans** se javljaju na pojedinačnim zrnima ili manjim grupama zrna oštećenih napadom kukuruznog plamenca obrazujući brašnastu, beličasto krem navlaku. Suša tokom juna i jula, sa češćim padavinama u avgustu i septembru pogoduju razvoju infekcije. Prisustvo *Fusarium* vrsta na zrnu kukuruza predstavlja veliku opasnost kako zbog kvarenja kvaliteta tako i zbog brojnih mikotoksina koje gljivice iz ovog roda stvaraju. **Aspergillus flavus** je najznačajniji patogen iz roda *Aspergillus*. Početni simptomi zaraze ovom gljivom su često slabije vidljivi. Infekcija u polju se deša-

Fusarium spp. na klipju

Tokom skladištenja najveće probleme prouzrokuju gljivice iz roda Fusarium i Aspergillus a manje Penicillium i Mucor. Plesnivost klipa/zrna se može javiti krajem vegetacije, ali i tokom čuvanja na uskladištenom kukuruzu

Oštećenja od pamukove sovce na klipju (Foto: Mr Željko Milovac)

va preko svilu ili oštećenja na klipju. Za ostvarivanje infekcije neophodna je visoka relativna vlažnost vazduha, a infekciju su znatno podložniji usevi izloženi stresu, pogotovo suši. Visoka vlažnost i temperatura vazduha na klipju koji se čuva u neuslovnim prostorijama pogoduju širenju infekcije. Gljivica stvara izuzetno opasan mikotoksin - aflatoksin. Agrotehničke mere koje smanjuju izloženost biljaka stresu mogu u značajnoj meri smanjiti verovatnoću infekcije ovim patogenom. Najpouzdanija mera borbe je gajenje tolerantnih hibrida. Hibridi NS3014, NS4030, NS5051, NS640, NS6030, NS7020 i mnogi drugi, poseduju visok nivo tolerantnosti na prouzrokoivače bolesti kukuruza. Za detaljnije informacije, obratiti se Institutu za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad.

Štetočine

Kukuruz je najosetljiviji na insekte u ranim fazama rasta i razvika (bubrenje, klijanje i nicanje). U ovim fazama insekti lako mogu uništiti zrno i klicu ili oštetiti ponik toliko da se formira slaba, nedovoljno produktivna biljka. Brzo klijanje i nicanje skraćuje vreme prolaska biljke kroz najosetljiviju fazu (od klijanja do faze 6 listova) po pitanju oštećenja od insekata, ali i konkurentnosti prema korovima. Kvalitetnom pripremom zemljišta, setvom na preporučenu dubinu i pravilnim izborom hibrida, moguće je smanjiti ove gubitke. U svakom slučaju, treba izbegavati parcele na kojima je detektovana veća brojnost štetnih insekata, pogotovo ako ne raspolazemo dovoljno efikasnim sredstvima za svođenje brojnosti stih na tehnološki prihvatljivu meru. Hibridi kukuruza se razlikuju u pogledu tolerantnosti (atraktivnosti) prema nekim insektima. Tako se na NS300, NS4030, NS4051, NS6010 i NS6102, gotovo redovno javlja slabiji napad kukuruznog plamenca. Višegodišnje iskustvo u gajenju određenih hibrida i pažljivo praćenje brojnosti insekata, može biti od velike koristi u borbi protiv štetočina u organskom kukuruzu. Nivo gubitka prinosa zbog napada insekata koji se može tolerisati bez značajnijih ekonomskih posledica, zavisi od ostvarene gustine useva na početku vegetacije. Zbog toga se mora imati u vidu i planirani gubitak sklopa. U najvećem broju slučajeva, povećanjem setvene norme za 10%, može se nadomestiti redukcija sklopa nastala napadom štetočina.

Skočibube se ubrajaju u najznačajnije štetočine kukuruza. U R. Srbiji i susjednim zemljama, determinisano je oko 20 vrsta skočibuba. Na černozemima i livadskim crnicama

Vojudine najznačajnija je *Agriotes ustulatus*. Odrasli insekti se hrane vegetativnim i generativnim delovima biljaka, ali njihova ishrana nema ekonomski značaj. Glavne štete prouzrokuju larve (žičari) koje su vrlo polifagne i hrane se svim podzemnim organima biljaka (seme, nabubrela zrno, klica, koren), ali i mladim tek poniklim biljkama. Kritičan period je od setve do obrazovanja nekoliko listova. U uslovima hladnijeg i kišovitog vremena, zbog dužeg perioda klijanja i nicanja, povećava se i intenzitet šteta. Kako razvoj jedne generacije traje 3-5 godina, pojava ovih štetočina se može uspešno prognozirati. Bazira se na određivanju broja larvi po m² tokom septembra-oktobra na parceli gde se sledeće godine planira setva kukuruza. Mere borbe podrazumevaju praćenje brojnosti, adekvatnu mehaničku obradu zemljišta, poštovanje plodoreda, izbegavanje setve na jako zarazanim parcelama, suzbijanje korova i obezbeđivanje svih uslova koji treba da omogućuju biljkama da prolaze kroz početne faze razvoja u što kraćem roku

Kukuruzna zlatica (*Diabrotica virgifera virgifera*) je u našoj zemlji registrovana početkom 90-ih godina prošlog veka. Prve štete od larvi kukuruzne zlatice u Evropi zabeležene su 1992. godine u Surčinu. Razvija jednu generaciju godišnje i prezimljava u stadijumu jajeta na dubini od 15cm. Temperatura zemljišta od -8o C je letalna za prezimljujuća jaja, što se u našim uslovima retko dešava. Treba imati u vidu da se oranjem jaja unose u dublje slojeva, pa je i mortalitet usled niskih temperatura mali. Imaga se hrane polenom i svilom kukuruza, dok larve oštećuju

Skočibuba jedna od najvećih štetočina na kukuruzu

Oštećenja od kukuruznog plamenca

koren. Glavna i istovremeno najefikasnija mera borbe protiv kukuruzne zlatice je plodored.

Kukuruzni plamenac (*Ostrinia nubilalis*) je dobro poznata štetočina kukuruza, poreklom iz Evrope. U Americu je prenet početkom dvadesetog veka gde danas predstavlja jednu od najznačajnijih štetočina. U zavisnosti od uslova, razvija jednu do dve generacije godišnje. Prezimljava u stadijumu odrasle gusenice u stablu i oklasku kukuruza, ili u zemljištu u delovima isečene i zaorane stabljike. Odrasli insekti (leptiri) lete uglavnom noću. Ženke polažu 15-45 jaja u grupicama, uglavnom na naličju gornjih listova. Uslovi koji odgovaraju razvoju kukuruza odgovaraju i razvoju ove štetočine pa se redovno dešava da su najbolji usevi najviše i napadnuti. Napadnuta stabla gube mehaničku čvrstoću i lako se lome čak i pri slabijem vetru. Vrlo često, po stablu se može naći 10 i više gusenica, a osim stabla, gusenice oštećuju klip, dršku klipa, oklasak i zrno. Oštećene biljke lako podležu napadu patogenih organizama koji prouzrokuju trulež stabla i klipa. Jedna od najefikasnijih mera za suzbijanje plamenca je mehaničko usitnjavanje i zaoravanje žetvenih ostataka na dubinu od 25-30cm. Od bioloških mera borbe najčešće se koristi puštanje trihograme (parazitoida jaja) dva do tri puta početkom i tokom masovnog polaganja jaja. Ova mera je dala posebno dobre rezultate kod kukuruza šećerca. Osim toga, u primeni su i biopreparati na bazi bakterije *Bacillus thuringiensis*.

Pamukova sovica (*Helicoverpa armigera*) se sve češće javlja kao ozbiljna štetočina kukuruza. Spada u migratorne vrste kojoj posebno odgovaraju više temperature i količine padavina s proleća ali i više temperature tokom leta. Kukuruz je najatraktivniji za leptire u fazi sviranja i polinacije. Ženke polažu oko 500 jaja uglavnom na svilu kukuruza gde i nastaju prve štete. Pamukova sovica je izrazito polifag i oštećuje preko 250 biljnih vrsta. Gusenice se hrane na generativnim organima (klipju), izgrizajući zrno ispod kumušine čime otvaraju prolaz za intenzivniji napad patogena. Od mera borbe značaj-

ni su uništavanje korova (prisustvo većeg broja cvetajućih korova povoljno utiče na ishranu leptira i nosivost ženki), obrada zemljišta (duboko oranje sa pretplužnjakom može smanjiti brojnost pamukove sovce do 80%), vreme setve i izbor hibrida (najveće štete javljaju se kod hibrida kod kojih se vreme cvetanja podudara sa polaganjem jaja jeptira), kao i puštanje trihograme (dva puta po 40.000 jedinki/ha), odnosno primena preparata na bazi bakterije *Bacillus thuringiensis*.

Štetočine kukuruza u skladištima

Veći broj insekata oštećuje kukuruz u skladištima, a među njima su posebno opasni pirinčani žižak i žitni moljac.

Pirinčani žižak (*Sitophilus oryzae*) spada među najopasnije štetočine uskladištenog kukuruza. Ženke surlicom buše jamicu u zrnu kukuruza u koje polažu po jedno jaje. Nakon toga otvor se prekriva sekretom tako da je teško primetiti da je zrno naseljeno žižkom sve do njegovog izlaska. Broj položenih jaja zavisi od uslova sredine, vlažnosti i temperature i kreće se između 300 i 600. Ovipozicija počinje na temperaturi od 15o C a najintenzivnija je na 25o C. Nakon 1-2 nedelje iz jaja se ispili larva koja počinje da se hrani endospermom i klicom. Žižci prezimljuju u skladištima gde u proleće, nakon što temperatura poraste iznad 10 oC, nastavljaju sa razvijem.

Žitni moljac (*Sitotroga cerealella*) je leptir dužine tela od 5 do 7 mm, slamnožute do mrke boje. Aktiviran je u večernjim časovima i noću. Ženke polažu oko 150 jaja uglavnom pojedinačno. Optimalna temperatura za razvike gusenice je 28-30 o C, a mogu se razvijati u temperaturnom opsegu od 16 do 35o C. Ispiljene larve oštećuju klicu i endosperm zrna. Pre prelaska u stadijum lutke, gusenica izgriza hodnik do semene opne praveći tzv. prozorčice. Kasnije leptir izlazi kroz ovaj otvor, a zrno ostaje zagađeno ekskrementima gusenice i lutkinim egzuvijama. Kada je u pitanju zaštita uskladištenog kukuruza proizvedenog u organskoj proizvodnji potrebno je istaći neophodnost preventivnog delovanja i sprečavanja mešanja i dolaska u kontakt „čistog i zdravog“ sa starijim, potencijalno zaraženim zrnima. Štetni insekti u skladištima kukuruza imaju različite temperaturne opsege za rast i razvike. Ipak, snižavanjem temperature njihova aktivnost opada pa se može smatrati da temperatura ispod 15 o C vidno usporavaju kretanje individua, a kod nekih vrsta čak obustavljaju ovipoziciju. Postoje i brojna inertna prašiva, kao npr. dijatomejska zemlja (*Diatomaceous Earth* – DE) čijom se upotrebom suzbija veći broj skladišnih štetočina. Dijatomejska zemlja je proizvod dobijen mlevenjem ostataka fosilizovanih ćelijskih zidova drevnih morskih algi. Mikroskopski oštre ivice svake čestice ovog preparata oštećuju kutikulu larvi što dovodi do dehidracije i uginjavanja štetočina.

(Nastaviće se)

INDIJA • BRANISLAV DRLJAN, UZGAJIVAČ PEČURKI

Fabrika šampinjona - biznis kod kuće

Davno je prošlo vreme kada su se pečurke gajile u mračnim i vlažnim podrumima, pa je tako ovaj proizvođač u svom domaćinstvu podigao savremen sistem u četiri objekta gde, kako kaže, u punom jeku berbe dnevno uberu i do 300 kilograma šampinjona

Nije redak slučaj da ljudi koji ostanu bez posla odluče da život uzmu u svoje ruke i započnu neki vid proizvodne delatnosti. Jedan od njih je i **Branislav Drljan** iz Indije, koji se više od deset godina uspešno bavi uzgojem šampinjona, a kako kaže sve tajne i „cake“ o uzgoju pečurki je naučio od prijatelja sa Mokre gore, koji mu je pomogao pri započinjanju biznisa. Davno je prošlo vreme kada su se pečurke gajile u mračnim i vlažnim podrumima, pa je tako ovaj proizvođač u svom domaćinstvu podigao savremen sistem u četiri objekta gde, kako kaže, u punom jeku berbe dnevno uberu i do 300 kilograma šampinjona. Ulaganja za započinjanje biznisa su bila veoma velika, a imajući u vidu činjenicu da sistem proizvodnje ne trpi sporadičan rad, već 24-časovni, Branislav je po čitav dan posvećen svom poslu od kojeg izdržava porodicu.

Samo početak nije bio lak, jer sam ostao bez posla, a veći deo svog radnog veka sam bio u privatnom biznisu, tako da sam sticajem okolnosti, uz nagovor prijatelja, za-

Branislav Drljan

počeo posao - počinje priču Branislav i navodi da se tokom godina, uz puno rada i truda, proizvodnja proširila.

Branislav na svom gazdinstvu ima četiri objekta specijalizovana za uzgoj šampinjona, a reč je o zatvorenom komorskom sistemu, poput

Pre prodaje šampinjoni mogu da stoje samo nekoliko dana

malih fabrika, gde su uslovi diktirani nezavisno od spoljnih faktora.

Ovakvi objekti zahtevaju određene uslove, pogotovo kada je reč o temperaturi koja varira u zavisnosti od faze uzgoja. Nekada su se šampinjoni primitivno uzgajali, međutim danas postoje firme koje se bave proizvodnjom komposta, odnosno polugotovog proizvoda - briketa, o kojima mi dalje brinemo - kaže on i naglašava da je reč o veoma ozbiljnoj proizvodnji kojom ne može svako da se bavi.

Da je reč o ozbiljnoj proizvodnji porodice Drljan, pokazuje podatak da se u objektima nalazi oko 1.600 briketa, a on dalje objašnjava proces proizvodnje.

Od ubacivanja briketa u sistem, pa do početka berbe je neophodno da prođe od 36 do 40 dana, a sve ovo zavisi od mnogih faktora. Kada prođe taj prvi proces od 36 dana, onda sledi drugi talas i eventualno treći. Samo proces od početka roda do završetka traje od 17 do 20 dana - kaže Branislav i dodaje:

Reč je o porodičnom poslu, mi sami ne možemo sve da postignemo pa nam je često potrebna dodatna radna snaga, koju je, moram da napomenem, veoma teško naći. Mladi neće da rade, jednostavno to ih ne zanima.

Branje šampinjona u sezoni se obavlja dva puta dnevno, ujutru

i uveče, a kad prođu ti najudarniji dani, dovoljno je brati samo jednom - pojašnjava ovaj uzgajivač i kaže da se nakon branja roba unosi u rashladnu komoru u kojoj je važno da je temperatura od dva do četiri stepena, tu se lageruje nakon čega se iznosi i pakuje.

Kada govorimo o tržištu, Branislav ističe da mu je višegodišnji rad otvorio mnoga vrata. Cena šampinjona se kreće u proseku oko 200 dinara za kilogram, a on svoje proizvode prodaje i na pijacama u Indiji, Staroj i Novoj Pazovi. Takođe naglašava da je tokom

procesa proizvodnje važno ispoštovati rokove, pogotovo kada je reč o „skladištenju“, jer šampinjoni mogu da stoje svega dva dana nakon čega moraju u prodaju.

Što se tiče konkurencije, ovaj proizvođač tvrdi da je ima, ali je reč o zdravoj konkurenciji. U odnosu na prethodne godine prodaja je znatno opala, a sve je uslovljeno smanjenom kupovnom moći građana.

Pored uzgoja Branislav i pakuje svoj proizvod i distribuira dalje na tržište. Redovne mušterije već znaju, pa dolaze kući i pazare, a jedan deo robe nosi na pijace.

Od prodaje se može solidno živeti, ali su ulaganja i troškovi veliki, pogotovo računi za struju, jer u proizvodnji imam 13 klima uređaja koji hlade i greju - priča Branislav.

Kako na kraju kaže, porodični biznis neće niko naslediti, jer su deca, a ima dve ćerke i sina krenuli drugim putem i strudiraju. To nije posao za omladinu jer se stalno radi, nema vikenda i praznika. Ako nisi ubrao pečurku dok joj je vreme, ona se otvara i to više nije to kaže on i zato su se supruga i on potpuno posvetili ovom biznisu.

M. Balabanović

Šampinjoni zahtevaju specijalne uslove

Bukovača

Pored šampinjona, Branislav uzgaja i bukovaču, ali znatno manje količine. Uslovi uzgoja su slični, s tim što je ova vrsta pečuraka zahvalnija za proizvodnju i ima manje „fizikalisanja“, ali je zato skuplja na tržištu. Ipak, mana joj je što je tržište kod nas malo i niko ne možete da ga proširite i nije toliko atraktivna i zastupljena u jelovniku.

Bukovača zahvalna za proizvodnju

AKTUELNOSTI

BEOGRAD • OČEKUJE SE JOŠ VEĆI UVOZ MLEKA I MLEČNIH PRERAĐEVINA IZ EU

Uništavanje domaće proizvodnje

Generalni direktor Imleka **Slobodan Petrović** ocenio je da se u narednom periodu može očekivati pojeftinjenje mleka i mlečnih proizvoda jer će biti pojačan trend uvoza iz Evropske unije i istakao da je to dugoročno šteto za domaće proizvođače.

Možete očekivati pojeftinjenja zato što će u Srbiju ulaziti jeftinija roba iz Evropske zajednice. To dugoročno nije dobro jer ćemo upropasti naše proizvođače i stalno ćemo zavisiti od uvoza - izjavio je Petrović Tanjugu.

On kaže da je pojačan trend uvoza mleka i mlečnih prerađevina u Srbiju već primetan zbog ukrajinske krize jer se "evropski" viškovi slivaju i u Srbiju, ali ističe i da se uvoz odvija po dampinškim cenama.

Primetan je uvoz po dampinškim cenama, a to znači da je, na

Slobodan Petrović

primer, cena sira toliko niska da je niža od sirovine i cene mleka koja je potrebna da se taj proizvod napravi - rekao je on.

Dodatni pritisak na uvoz, kako je naglasio, predstavlja i ukidanje kvota za proizvodnju mleka u EU koje je stupilo na snagu 1. januara ove godine.

Sve to će uticati negativno na naše tržište jer od 1. januara prošle godine nemamo nikakve zaštitne mere. Na drugoj strani, subvencije u EU su od pet do deset puta veće nego u Srbiji i to znači da smo automatski u nepovoljnom položaju - navodi on.

Upitan da li postoji rešenje da se srpski proizvođači zaštite od prekomernog uvoza i dampinških cena, ovaj sagovornik kaže da je to veoma teško.

Vrlo je teška situacija, potreban je jedan dramatičan korak prema Evropskoj uniji kako bi im se ukazalo na to da uništavaju našu proizvodnju i da to mora da se promeni - ističe prvi čovek Imleka.

S. P.

Naši stočari će ponovo prospati mleko? (Foto: novosti.rs)

ČALMA • TIHOMIR BOJANIĆ, SPECIJALISTA ZA VRHUNSKU PROIZVODNJU PARADAJZA

Pet rekorda sa Bojanićevih njiva

Čalmanac Tihomir Bojanić već pet godina za redom osvaja zlatnike za proizvodnju paradajza. Prošle godine je ostvario rod od 72.480 tona a sprema se da ga već ove godine nadmaši i proizvede 80 tona "rajskog povrća"

Na nedavnom 41. Saboru poljoprivrednika rekordera Šrema **Tihomir Bojanić**, iz Čalme, osvojio je zlatnik za rekordnu proizvodnju paradajza u kategoriji proizvodnje na površini do tri hektara. On je na površini od 2,5 hektara pod paradajzom proizveo rod od 72.480 kilograma po hektaru i to sa sortom bob kat.

- Dosta dobro je rodio paradajz, iako nisu baš bili povoljni ni vremenski, ni finansijsko-proizvodni uslovi. Ceo prošlogodišnji maj i juni padala je kiša, ni kasnije vremenske prilike nisu bile povoljne, proizvodnju su pratila skupa ulaganja posebno hemija, ali zahvaljujući iskustvu saradnji sa stručnjacima i poštovanju agrotehničke uspeo sam da održim proizvodnju i ostvarim rekordan prinos, ocenio je Bojanić.

On je posebno zadovoljan što je uspeo da bere svoj paradajz duže od ostalih, a da mu to ne naruši kvalitet i svežinu. Tačnije, dok su drugi brali paradajz do polovine avgusta ili septembra, Tihomir je svoj rod brao i do 15. oktobra.

- To su posebne holandske i japanske sorte, radim ih nekoliko godina, malo su skuplje, ali prvi počnem berbu, a zadnji je završavam, navodi Tihomir.

Ovaj poljoprivrednik sa svojom porodicom obrađuje tridesetak hektara zemlje, bavi se povrtarstvom i ratarstvom, ali gaji i to na četiri jutra voće - kruške i šljive. I tu ostvaruje dobre rezultate, a smatra da mu u ostvarenju prinosa paradajza poma-

Tihomir Bojanić (desno) rekorder u proizvodnji paradajza sa Ljubomir Jakšićem iz SPK

že i što koristi stajsko đubrivo, što prati seminare i stručno se osposobljava i ta znanja primenjuje. I sin mu pomaže u poslu, nabrāja Tihomir, jer polako preuzima deo posla na njivama, posebno onaj u voćnjaku, budući da proizvodnja paradajza glavi porodice Bojanić zauzima mnogo vremena.

Zahvaljujući poslovnim saradnicima iz Novog Sada, Beograda i Zemuna Tihomir Bojanić nema problema sa plasmanom paradajza, čak ne može ni da proizvede koliko bi mogao paradajza da proda. Za dopremanje proizvoda nema problema, jer ima obez-

bedjen svoj transport, a ove godine, po prvi put, ugovorio je kompletnu proizvodnju.

- Čak se bojim da neću moći da proizvedem koliko sam ugovorio, pa ću morati da se udružim sa nekim od svojih prijatelja povrtara da ispoštujem ugovore. Nadam se da će i ova godina biti kao što je bila prošla godine, po rodnosti naravno. Ali, te godine sam zaoravao 400 kilograma mešanog đubriva, a ove godine ću baciti 550 kilograma. Ići ću na gušći sklop biljke kako bi ostvari rodost, hvali se ovaj rekorder.

U planu mu je da ove godine, na svojim parcelama pod paradajzom,

Paradajz za ponos

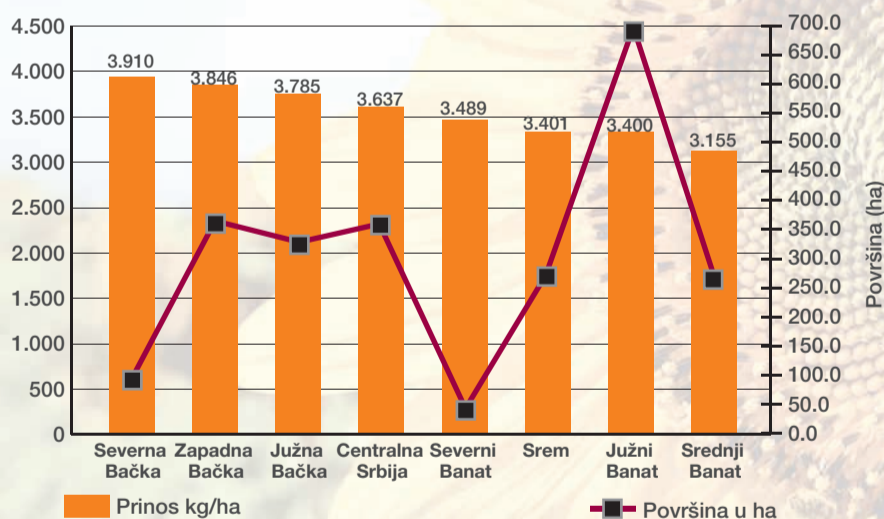

Bojanić primenjuje sve agrotehničke mere

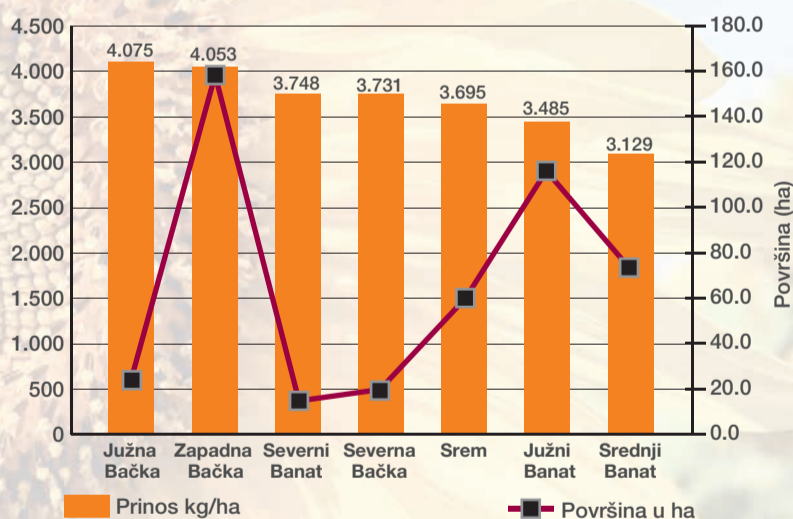
organizuje Dan polja. Proizvodnju od 72.480 kilograma po hektaru, sa kojom je ostvario prvo mesto u proizvodnji paradajza u Sremu u 2014. godini, on se sprema da nadmaši. Jer, kad je svojevremeno bio u Holandiji video je, priča nam, da je za njihove povrtare normalan prinos ovo što je kod nas rekord. Zato se Tihomir Bojanić sprema da, ako ove godine sve bude kako treba, ostvari oko 80 tona paradajza po hektaru. Jer, Tihomir se rada ne boji, a ni primene novih iskustava koja su pokazala svoja dobra svojstva.

S.Đ. - M.M.

Prosečni prinosi hibrida **BAROLO** u proizvodnji (2.420 ha) po regionima u 2014. godini

Prosečni prinosi hibrida **KWS DRAGON RO** u proizvodnji (475 ha) po regionima u 2014. godini

KWS hibridi suncokreta

BAROLO RO/RM

KWS DRAGON RO

www.kws.rs

KWS Srbija d.o.o. Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80

Sejemo budućnost od 1856

UPOTREBA ULTRAZVUČNIH APARATA U PROIZVODNJI MESA

Plaćanje prema kvalitetu

Činjenice da se svinje kod nas plaćaju po fiksnoj ceni, na bazi telesne mase, u raskoraku je sa željama za boljom sirovinom i merama u cilju dobijanja boljeg kvaliteta

Piše: Mr Dragan Romić
PSS Institut Tamiš
Pančevo

S talna težnja proizvođača-farmera za povećanjem proizvodnih rezultata kao i želja prerađivačke mesne industrije za nabavkom što kvalitetnije sirovine, decenijama unazad uslovele su značajno uključivanje brojnih tehničkih rešenja i uređaja u stočarsku proizvodnju. U savremenom stočarstvu ne postoji oblast proizvodnje gde se u značajnoj meri ne koriste najrazličitiji uređaji zasnovani na različitim principima rada (ultrazvuk, skener, senzori, X-zraci, računari, GPS uređaji...) tako da možemo reći da stočarska proizvodnja po primeni savremenih tehničkih dostignuća ni malo ne zaostaje za bilo kojom drugom privrednom delatnošću. Značajan broj aparata i uređaja moguće je uspešno koristiti bez obzira na veličinu farme, lokaciju farme ili na vrstu životinja koje se gaje. U ovom radu su ukratko prikazane mogućnosti korišćenja ultrazvučnih aparata u proizvodnji mesa, principi rada ovih uređaja kao i konkretni modeli koji su u svakodnevnoj upotrebi u samoj proizvodnji.

Mr. Dragan Romić

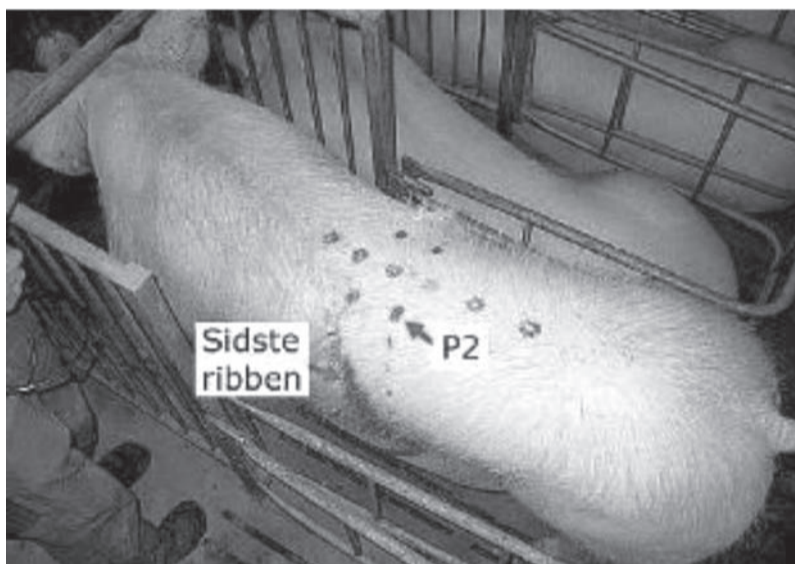
sapima kao i na celoj dužini longissimus mišića. Meso pregledano na ovaj način (ultrazvučno) daje nam podatak ne samo o odnosu masti i mesa već postoji mogućnost dobijanja trodimenzionalne kompjuterske slike unutrašnjosti trupa (intramuskularne masti, kostiju, abscesa ili drugih netipičnih ili tipičnih tkiva) u trupu. Na osnovu toga ocenjuvanje polutki se može lako i precizno uraditi. U slučaju korišćenja ultrazvuka visokog intenziteta možemo dovesti do menjanja fizičke ili hemijske osobine hrane, generisanja emulzija, poremećaja ćelija, podsticanja hemijskih reakcija, inhibicije enzime, smekšavanja mesa i modifikacije kristalizacionih procesa. U krajnjem, ultrazvuk je dobar alat za procenu karakteristika trupa u živim životinjama, neinvazivna metoda ocene kvaliteta polutki i mesa različitog porekla. Takođe, može biti značajno sredstvo za povećanja konkurentnosti životinjskih proizvoda i prerađevina zbog povećanja kvaliteta i zdravstvene bezbednosti proizvoda na kojim je primenjen.

Upotreba u praksi

Oprema za ultrazvučnu ocenu osobina polutki radi vrlo brzo, neinvazivna je i većina takve vrste opreme ima niske cene održavanja [12], [6]. Busk [1] razvio je u potpunosti automatsku ultrazvučnu opremu (AutoFom) za merenje masnoće i dubine mišićnog tkiva u svinjskim polutkama za upotrebu u klanicama na linijama klanja sa velikom brzinom (merenje se može raditi na 1250 životinja na sat). Fortin [3] je razvio prototip „computer vision system“ za ocenjivanje svinjskih polutki. Sistem se sastoji od dve komponente: ultrazvučnog snimanja i skeniranja poprečnog preseka lednog mišića, video snimanja i izrade dvodimenzionalne (2D) i trodimenzionalne (3D) slike trupa. Debljina mišića i debljina masti (7 cm od središnje linije) merena ultrazvukom pored poslednjeg rebra, zajedno sa 2D i 3D merenjem predstavlja najtačniji model za ocenu na liniji klanja i predstavlja osnovu

Sl. 1. Aparat Krautkrämer typ USM-2F

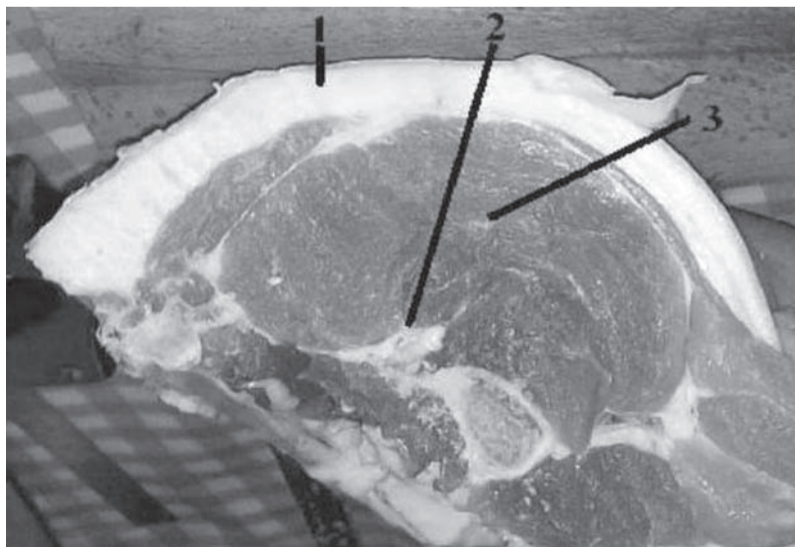
Sl. 3. Tačke merenja ultrazvučnim aparatom

za plaćanje polutki na osnovu prinosa mesa. Ozutsumi [8] je utvrdio da poboljšani instrument koji skenira u boji a sastoji se od male ultrazvučne sonde (2 MHz) i LCD ekrana može biti primenjen za procenu kvaliteta mesa (marmoriranost) što je po prvi put i urađeno na živim japanskim Black junadima. Sličan zaključak je i da akustični parametri dobijeni spektralnom analizom ultrazvučnog eho signala pomoću kliničkog B-mod uređaja (opremljenog sa centro-frekvencijskim pretvaračem 3,5 MHz) se mogu koristiti za procenu odnosa masnog i mišićnog tkiva kod svinja [6].

Najveća primena u svinjarstvu

Svakako najveću primenu ultrazvučni aparati koji se koriste u procesu proizvodnje mesa imaju u

svinjarstvu. Najvažniji faktor povećanja proizvodnje u svinjarstvu, a bez dodatnih ulaganja, je povećanje plodnosti. Međutim, isto toliko je važno, kako životinje rastu, koliko troše hrane za kg prirasta, kakvog kvaliteta je meso i koliki je udeo mesa u polutkama tj. kakva je efikasnost iskorišćavanja hrane. Obzirom da se radi o osobinama koje se tokom razvoja mogu direktno ili indirektno meriti na životinjama, te da su srednjeg ili visokog stepena naslednosti, a od izuzetne ekonomske važnosti za farmere (odgajivače), proizvođače hrane (klanice) i potrošače, moguće je njihovo genetsko unapređenje testiranjem. Postoji uvek prisutna dilema kod odgajivača i oplemenjivača priplodnih svinja: da li je veća greška – izabrati lošu ili izostaviti iz priploda superiornu životinju?

Sl. 6. Depoi masnog tkiva u mesu

Sl. 7. AutoFom sistem

Ako smo izabrali prvu, rezultati sa posledicama će se brzo uočiti. Greška se može ispraviti isključivanjem takve životinje, ali su posledice dugotrajne. Međutim, ako se ne odabere superiorna životinja posledice su još teže jer se greška ne može ispraviti. Iz tog razloga testiranje u osnovi ima nekoliko ciljeva:

- Da se ustanovi adekvatan metod testa i metod ocene oplemenjivačke vrednosti(OV) koji će obezbediti optimum prostora tj.potrebne varijabilnosti za selekciju.
- Da pruži odgajivačima modeliranje takvih oplemenjivačkih programa koji će omogućiti stalno tj.neophodno genetsko poboljšanje unutar rase odnosno populacije.
- Da potpomogne iznalaženje adekvatne strukture organizacije svinjarske grane u definisanju genetski superiornih populacija i individua, sa značajnim finalnim proizvodom i adekvatnom ekonomskom dobiti.

• Da utiče i daje na značaju ove grane industrijske proizvodnje na domaćem tržištu Selekcija grla za priplod dugo se izvodila na osnovu ocene eksterijera.Međutim, korelacija između eksterijera i mesnatosti je slaba tako da ova metoda nije dovoljno pouzdana. Nove metode uz primenu ultrazvučnih aparata omogućile su preciznija merenja na živim grlima sa većom tačnošću, utvrđivanje debljine slanine i dubine ili površine MLD-a.

Interes odgajivača

Od posebnog interesa je za odgajivače da što tačnije ocene i odaberu grla koja se odlikuju većim intenzitetom prirasta i boljim klaničnim svojstvima. Da bi se utvrdila mesnatost grla prvo je uvedeno ocenjivanje u zaklanom stanju u selekcijske svrhe, posle čega se ocenjivanje mesnatosti uvodi u širu praksu kod plaćanja prema kvalitetu. Svesni činjenice da se svinje kod nas plaćaju po fiksnoj ceni, na bazi telesne mase, dolazi se u raskorak sa željama za boljom sirovinom i merama u cilju dobijanja boljeg kvaliteta.

Neophodan je put od selekcije, preko ishrane u cilju dobijanja tovljenika boljeg kvaliteta, kada je osnovni pokretač profit koji mora omogućiti bolju saradnju farmera i klaničara. Danas se koristi više aparata za merenje debljine slanine i dugog lednog mišića (Kraut Kremer, PigLog-105, Aloka 210 I 509, Renco LM) koji se baziraju na prodiranju ultrazvučnih talasa kroz različita tkiva. Aparat PIGLOG-105 (Danska), sastoji se od mikrokompjuteru i sonde koja može meriti debljinu slanine od 5-50mm i dubinu mišića od 30-70mm. Na osnovu uzetih mera bočne slanine dobijaju se pouzdanije ocene mesnatosti, pa je samim tim i tačnost ocene mesnatosti veća.

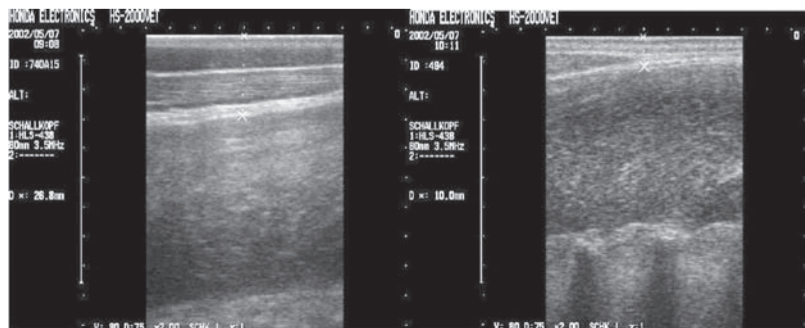

Sl.2. Aparat PIGLOG 105

O ultrazvučnom alatu

Ultrazvuk se odnosi na zvuk koji ljudsko uho ne može da detektuje. Termin "ultrazvuk" podrazumeva sve akustične energije sa frekvencijom iznad ljudskog sluha (20.000 Hz ili 20 kHz). Ispod ove frekvencije, zvuk se može čuti od strane ljudskog uha i naziva se infrazvuk. Ultrazvuk- uređaj proizvodi zvučne talase visoke frekvencije koji putuju u telo i ogledaju se u granicama između različitih gustina tkiva [5].

Ultrazvuk je moderan alat koji se može koristiti kao nedestruktivno sredstvo za ocenu kvaliteta trupova i preradu mesa. Takođe, primenu ima i u oceni vrednosti i kvaliteta živih životinja a takva vrsta procene uzima se kao merodavna i na globalnom nivou. Princip rada uređaja zasniva se na tome da ultrazvučni talasi brže prolaze kroz mišićna tkiva nego masna tkiva. Merenje brzine kojom zvučni talas prolazi od predajnika do prijemnika kroz uzorak mesa daje indikaciju kompozicije trupa. Na ovaj način debljina potkožne masti u živim životinjama može se precizno izmeriti na grudnom delu, lumbalnom delu i

Sl.4 i 5. Ultrazvučni snimak različite debljine slabinskog dela svinje

Naša spoticanja i šanse

Najveća neiskorišćena šansa za izvoz hrane iz Srbije su bivše nesvrstane zemlje u kojima živi oko 1,7 milijardi stanovnika gde se godišnje obrne „halal“ hrane u vrednosti od 600 milijardi dolara. U tim zemljama Srbija može da ponudi odgovarajući kvalitet, ali i da bude konkurentna! Jer, u njima se na ministarskim mestima nalazi dobar deo stručnjaka koji su u vreme SFRJ ovde završili fakultete i prijateljski su raspoloženi prema Srbiji

Piše: **Branislav Gulan**, član Odbora za selo SANU

Stočarstvo Srbije u bruto domaćem proizvodu poljoprivrede učestvuje samo sa 31 odsto. Nema razvijene poljoprivrede bez razvijenog stočarstva. A, u Srbiji je stočarstvo – nerazvijeno. Da bi ga razvili recept je da tajkuni imaju po jedno grlo na osnovu poseda koji imaju u vlasništvu. Kada bi naša država naterala samo domaće tajkune, dakle njih pet, koji imaju preko 100.000 hektara njiva, da imaju po jedno grlo stoke po svakom hektaru – rešio bi se problem srpske poljoprivrede! Već bi mogli da ispunimo uslov izvoza „bebi bifa“. Podsticaji u agraru treba da budu po broju grla po hektaru. Ako hoćemo da idemo ukorak sa razvijenima trebalo bi da imamo najmanje po jedno grlo stoke po hektaru (mi imamo samo 0,30 grla), a razvijeni po dva grla!

Rešenje problema u ovoj industriji nalazi se u tome da se okrenemo malim gazdinstvima jer tu se najbrže može povećati proizvodnja. Primera radi, da oni koji imaju jednu kravu, da imaju po tri. Da ona gazdinstva sa dve u stajama imaju po pet grla... Želja Srbije, kada je mleko u pitanju je da se proizvodnja poveća na dve milijarde litara „bele reke“ godišnje i da se ono prerađuje u sireve.

Dakle, vlada treba da se okrene takvoj politici i uništenim malim gazdinstvima. Šansa je da se to radi i u napuštenim selima jer u Srbiji ima 50.000 praznih kuća i još 150.000 njih u kojima trenutno niko ne živi. Stočarstvo, mlekare i proizvodnju je uništila loša politika države i velikih prerađivača mleka.

Stanovnik Srbije godišnje popije po 50 litara mleka, a u EU to je od 100 do 150 litara. Slično je i sa prerađevinama od mleka. Jer, u Srbiji se godišnje po stanovniku troši oko 9,9 kilograma belog sira, a u EU to je 19,1 kilograma!

Kada je reč o izvozu hrane, on je u 2013. godini iznosio 2,8 milijardi dolara, a uvoz je bio 1,5 i sufitit od oko 1,3 milijarde dolara. Očekuje se da će na kraju 2014. godine izvoz biti vredna tri, a uvoz 1,5 milijardi dolara. Ulaganjem u agar oko 1,5 milijardi evra, taj izvoz bi se udvostručio već za pet godina! Do novca se može doći na više načina, a jedan od njih je i da se državne njive koje vrede oko tri milijarde evra, prodaju malim gazdinstvima. Novac uložen u poljoprivredu,

Imamo samo 0,3 grla stoke po hektaru obradive površine

uz dobru organizaciju vratilo bi se već za tri godine.

Najveća neiskorišćena šansa za izvoz hrane iz Srbije su bivše nesvrstane zemlje u kojima živi oko 1,7 milijardi stanovnika gde se godišnje obrne „halal“ hrane u vrednosti od 600 milijardi dolara. U tim zemljama Srbija može da ponudi odgovarajući kvalitet, ali i da bude konkurentna! Jer, u njima se na ministarskim mestima nalazi dobar deo stručnjaka koji su u vreme SFRJ ovde završili fakultete i prijateljski su raspoloženi prema Srbiji.

Uvoz svinjetine uvećan osam puta

Uvoz svinjskog mesa iz Evropske unije u poslednjih pet godina povećan je osam puta, a primena Sporazuma o saradnji i pridruživanju Srbije od 1. januara 2014. godine i novo smanjenje carina, dodatno su ga još uvećali. Procene su da je u 2014. godini u Srbiju uvezeno i zaklano oko 400.000 živih tovljenika.

Nadležni iz Ministarstva poljoprivrede uveravaju farmere da će značajna sredstva iz agrarnog budžeta biti uložena u stočarstvo. Za neke grane poput domaćeg svinjarstva to bi trebalo da bude zanačajna finasijska injekcija, jer je stočni fond značajno smanjen.

Iako proizvodnju u svinjarstvu karakteriše naizmenični skok i pad cena žive mere, poslednjih godina mnogo su duži periodi niskih otkupnih cena i haosa na tržištu žive stoke, gde klaničari i nakupci postavljaju uslove proizvođačima, a država ne interveniše.

Tako je **Vladimir Nedimović** iz Donjih Petrovaca izgubio 4.000 evra na jednom turnusu kada je klaničar mimo dogovora snizio cenu kilograma žive vage sa 190 na 170 dinara i to opravdao time što se meso zbog besparice slabo prodaje. Nedimović tvrdi da je u to vreme uvežen povećani kontingent svinjetine iz EU, pa je samim

tim stao otkup. Klaničar je sačekao da cene i psihološki padnu da bi zatim nastavio sa otkupom.

I Drago Žukić iz Vrbasa ušao je pre dve i po decenije sa velikom ambicijom u proizvodnju tovljenika i izgradio objekte za 3.000 komada. Nakon višestrukih gubitaka zbog obaranja otkupne cene ceo biznis je sa firme sa 23 zaposlena sveo na porodično gazdinstvo. Kaže da u ovu oblast država mora uvesti red. Ako su zahtevi prema farmerima poveliki, moraju se kontrolisati i klanice i trgovci.

Novi agrarni budžet predlaže da farmeri kredite kojima su se zadužili kod države ili kod banaka vraćaju robno, u mesu. To je oblik planske privrede kojoj se Evropa vraća, posebno u poljoprivredi, a koje se mi odričemo, iako je u prošlosti davala rezultate.

A planski se od januara 2014. smanjuju carina na uvoz svinjskog mesa iz EU sa 15 na devet odsto. Procenjuje se da nam zbog toga sledi dalji pad domaće proizvodnje i eksplozija uvoza mesa životinja koje su hranjene genetski modifikovanim sojinom sačmom. Domaći stručnjaci već dugo upozoravaju da Srbija godišnje gubi dve milijarde evra, samo zato što umesto proizvoda od mesa izvozi kukuruz u rinfuzi.

Srbija i Evropa

Srbija je lane imala rod kukuruza. Visok rod je i u svetu, pa na berzama pada cena „žutog zlata“. Sva očekivanja idu u pravcu da cena kukuruza, koja je sredinom novembra 2014. godine bila 12,5 dinara po kilogramu neće u narednom periodu imati značajnije promene, kaže direktor Produktne berze u Novom Sadu **Žarko Galetin**.

Sada je prilika da se obilje kukuruza, umesto u izvoz usmeri u tov stoke u Srbiji. Imamo prazne obore i staje, a višak hrane za životinje. Na taj način ćemo imati i više mesa za sopstvene potrebe i izvoz. Odnosno izvoziće se proizvodi iz viših faza prerade, umesto sirovina, kako smo do sada radili. To je šansa i da se napuni 50.000 praznih obora za tov svinja koliko ih danas ima u Srbiji. Stočari su pre dve godine u oborima imali oko 485.000 priplodnih svinja. Sad ih je za trećinu manje. Poslednjih meseci, sa rastom šansi za izvoz, ali u vreme kada nemamo mesa za prodaju, poraslo je interesovanje proizvođača za uvoz priplodnog materijala i prasadi za tov. Upravo uvozom priplodnih grla, tvrde stručnjaci, najbrže ćemo povećati broj kvalitetne prasadi za tov. Bitno ke da stočari i dalje dobijaju pomoć od države koju su imali i do sada i da ostvare prioritet pri zuakupu državnog zemljišta.

- Mi danas imamo 0,3 grla stoke po hektaru obradive površine, a Evropa

dva grla. Naš cilj je da stignemo do jednog grla, kaže **Miloš Lukić**, iz Instituta za stočarstvo u Zemun Polju.

Da smo mi zakasnilo u odnosu na zemlje kojima težimo, najbolji primer je da se u Evropi, prosečno proizvodi 1.000 kilograma mesa po hektaru, a u Srbiji 150 do 200 kilograma. U 2012. godini izvezli smo u svet 2.400 tona svinjskog mesa i više od milion tona kukuruza. Istovremeno smo i uvezli za sopstenu ishranu 8.800 tona svinjskog mesa. U 2013. godini situacija je bila još nepovoljnija – izvezeno je simboličnih 700 tona, a u isto vreme iz Evrope je stiglo gotovo 9.000 tona samo zamrznutog svinjskog mesa.

Znamo li šta jedemo

U Srbiju se sve više uvoze meso i mesne prerađevine kojima se bliži istek roka trajanja, potvrđeno je u Veterinarskoj inspekciji. Problem je što je to nemoguće sprečiti, jer meso koje stiže iz inostranstva nije neispravno, već samo lošijeg kvaliteta. Pored toga, na naše tržište se u sve većem obimu ilegalno uvozi meso kome je istekao rok trajanja, sadrži GMO ili povećan nivo hormona, a koje, po pravilu, završava kao ponuda na pijacama i kioscima brze hrane, kaže **Rajko Latinić**, direktor beogradskog IMES-a.

Osnovni razlog što proizvođači pribegavaju uvozu mesa kome ističe rok je taj što je ono jeftinije, ali mi nemamo mehanizme da toj pojavi stanemo na put – tvrdi izvor iz Veterinarske inspekcije. U Srbiju je, prema podacima Uprave carina, od 1. januara do 20. novembra 2013. godine zvanično uvezeno oko 14.000 tona svih vrsta mesa. Skoro sve te količine su, kako navode u ovoj instituciji, zapravo zamrznuto svinjsko meso i zamrznuta piletina.

Prerađevina je u pomenutom periodu uvezeno nešto manje, oko 10.000 tona.

Na listi najvećih zvaničnih uvoznika mesa i prerađevina prednjači „Neoplanta“, zatim slede „Silbo“, „Juhor“, DIS i „Trlič“. Nepoznate su, međutim, tačne količine mesa koje u Srbiju stižu ilegalnim tokovima, uglavnom preko Albanije i Kosova i Metohije, pri čemu se to meso ponajviše uvozi iz Argentine i Brazila.

Živojin Jovanović, vlasnik Mesne industrije Trlič, u izjavi za javnost objašnjava da mu se više isplati da uveze kilogram svežeg mesa nego da ga kupi kod srpskog seljaka. Čak i kada platim carinu, prelevmane i troškove prevoza, više mi se isplati da uvezem meso iz bilo koje evropske zemlje nego da ga kupim od domaćeg seljaka. Ali nikako ne stoji to da kupujem meso kome se bliži istek roka trajanja jer ono prolazi sve moguće kontrole, tvrdi Jovanović.

Rogovi u vreći

U klaničnoj industriji Srbije nema monopola. Kao prvo, imamo blizu 1.500 klanica, odnosno mesta gde se kolje stoka, a oni veliki, koji bi se možda i mogli dogovarati o ceni, kao rogovi su u vreći i ni u čemu i ne saraduju. Doduše, ima tu jedna istina – ako „Karneks“, „Matijević“, „Juhor“ ili „Neoplanta“ promene cenu, oni manji klaničari ih u tome prate. Međutim, to je stvar tržišta, a ne nekog dogovora o ceni, kaže **Momir Jovanović**, nekad višegodišnji direktor novosadske „Neoplante“. Trenutno stanje je kritično i proizvođači prete sa pokoljem stoke, kao što je to bilo pre nekoliko godina. Predsednik Udruženja stočara Srbije **Ferenc Major** upozorava da nam u stočarstvu preti nacionalna tragedija:

- Kada smo poslednji put imali pokolj, u tovu je bilo 3,5 miliona tovljenika, a prošle godine godine 2,5 miliona. Sad je manje od dva miliona svinja u privatnim oborima. Ako opet dođe do masovnog pokolja osnovnog stada, oni koji budu prestali da gaje svinje, neće se više vraćati u taj posao. Kada uništimo tov svinja onda nam sledi poskupljenje, pa još veći uvoz mesa, a znamo da nam pada životni standard i kupovna moć stanovništva.

Proizvođači ističu da su primorani da uvoze meso jer na domaćem tržištu ima sve manje sirovina za proizvodnju zbog osipanja stočnog fonda.

„Juhor“ nabavlja meso na domaćem tržištu, ali budući da je ovde izrazito mali stočni fond, nemamo izbora, pa deo sirovina kupujemo u inostranstvu, ali isključivo iz zemalja EU u kojima se primenjuju najsavremeniji higijensko-sanitarni standardi, kažu u ovoj kompaniji. Oni tvrde da je čak nemoguće da se koristi meso kome se bliži istek roka trajanja, jer osim kontrole državnih organa, fabrika sprovodi i internu kontrolu u laboratoriji u skladu sa propisanim procedurama.

Istog su stava i u „Neoplanti“, gde kažu da i prema propisima Srbije ne bi bilo moguće uvesti sirovinu kojoj se bliži istek roka trajanja. Uvoze, kako tvrde, isključivo zamrznuto sveže meso visokog kvaliteta. Svinjsko meso je starosti do dva meseca od datuma proizvodnje, a živinsko meso do sedam dana, kažu u „Neoplanti“. U ovoj kompaniji dodaju i da sirovine nabavljaju isključivo od proverenih i renomiranih proizvođača koji se nalaze u prvih pet u Evropi.

Najveći uvoznici mesa i prerađevina naime navode da uvoze meso ekstra klase iz Holandije, Austrije, Nemačke, Španije, Francuske, Mađarske. Podaci Uprave carina, međutim, pokazuju da je ove godine najviše prerađevina uvezeno iz Makedonije, zatim Italije, potom Hrvatske i Bosne i Hercegovine. S druge strane, poznati su kanali kojima putuju ilegalni tovari mesa. To su, pre svega, putevi iz administrativnu liniju sa Kosovom, gde meso iz Amerike, Brazila, Argentine, Turske i Albanije ulazi i pronalazi put do kupaca širom Srbije. Poznato je da u mnogim mesarama i kioscima brze hrane završava piletina, a pre svega, piliči i batabaci iz Južne Amerike. U Inspekciji, koja povremeno preseče ove kanale, kažu da je ta piletina puna hormona čija je upotreba dozvoljena na američkom, ali ne i na evropskom kontinentu. Ona dolazi i preko crnogorskih luka, kao i godovina iz Brazila i Argentine koje dozvoljavaju upotrebu GMO stočne hrane.

(Nastaviće se)

I malo pojeftinjenje tovljenika skupo košta stočare

Neophodna obučenost proizvođača

Autor: **Dr Alerksandra Bulajić**

Poljoprivredni fakultet Beograd - Zemun
(Preuzeto iz časopisa „Savremeni povrtar“)

Bela trulež paprike je sve češći problem na paprici u našoj zemlji, naročito u zaštićenom prostoru. Ovu bolest izaziva gljiva *Sclerotinia sclerotiorum*, koja ima veoma širok krug domaćina od preko 400 biljnih vrsta, uključujući veliki broj useva povrća. Time je primena plodoreda koji je važan način kontrole patogena u organskoj proizvodnji veoma otežana, odnosno smanjen je broj vrsta sa kojima organska paprika može da se smenjuje. *S. sclerotiorum* svuda u svetu nanosi velike štete. Prvi simptomi javljaju se u vidu pojave vodenastih pega na stablu praćenih nekrozom. Nakon toga nastupaju procesi truleži stabla, a zahvaćeno tkivo ostaje čvrsto (slika 8). Kasnije pege postaju pokrivene sa gustom belom micelijom gljive, a krupne, čvrste crne sklerocije nepravilnog oblika mogu se naći na i u zaraženom tkivu. Svi biljni delovi iznad zahvaćenog dela stabla se suše tako da često čitava biljka ili bar pojedine grane propadaju. Ova bolest češća je u područjima sa teškim zemljištem i slabijom drenažom. *S. sclerotiorum* održava se u zemljištu u vidu sklerocija i micelije, koja nastavlja da se razvija u zaraženim biljnim ostacima dajući sklerocije koje kasnije klija i formiraju apotecije, tvorevine polnog razmnožavanja. Na zrelih apotecijama formiraju se aksusi i askospore koje nosi vetar, padaju na osetljivo biljno tkivo, klija u hifu i ostvaruju zarazu.

Kontrola *S. sclerotiorum* u organskoj proizvodnji paprike najviše se oslanja na primenu agrotehničkih mera radi poboljšanja opšteg zdravstvenog stanja biljaka i smanjenja količine inokuluma patogena, kao i na primenu nekih direktnih mera za suzbijanje ili supresiju porasta. Od agrotehničkih mera koje se preporučuje ističe se poboljšanje drenaže zemljišta, što se može postići gajenjem useva na uzdignutim bankovima. Primena plodoreda je takođe veoma korisna, ali u isto vreme i teško ostvariva mera zbog toga što *S. sclerotiorum* ima izuzetno širok krug osetljivih domaćina, što sužava izbor biljaka na raspolaganju za smenu sa paprikom, kao i zbog duge postoječnosti sklerocija patogena u zemljištu. Kao dobri usevi za plodored sa paprikom preporučuju se žita i kukuruz šećerac. Tokom vegetacije, naročito nakon rasadivanja treba izbegavati prekomerno zalivanje, kao i sadnju useva sa previelikom gustinom biljaka po jedinici površine ili propuste sa suzbijanjem korova. Sve to doprinosi povećanoj vlažnosti u usevu paprika što stvara povoljne uslove za ostvarenje zaraze. Dobra sanacija i sakupljanje i uništavanje zaraženih biljnih delova doprinosi formiranju manjeg broja sklerocija u zemljištu, a time i formiranju manjeg broja vitalnih askospora i manjoj incidenciji pojave bele truleži paprike.

Za suzbijanje *S. sclerotiorum* na tržištu u svetu postoji više bioloških preparata. Tako se u mnogim proizvodnim područjima u svetu primenjuje preparat na bazi gljive *Coniothyrium minitans* koji se primenjuje nakon infekcije useva ili pre rasadivanja osetljivih genotipova u infestirano polje. Pored ove vrste, mnoge korisne zemljišne gljive, kao što su *Gliocladium roseum*, *G. virens*, *Sporodesmium sclerotivorum* i *Trichoderma viride*, pokazale su se korisnim u kontroli *S. sclerotiorum* tako što uništavaju postojeće sklerocije u zemljištu ili sprečavaju formiranje novih. Pored primene antagonista ili parazita, kao direktnih bioloških agenasa, primenu u kontroli *S. sclerotiorum* pronašlo je obogaćivanje zemljišta sa različitim prirodnim organskim dodacima kao što su slama crvene dateline ili ribje brašna. Brojna istraživanja pokazala su da je obogaćivanje zemljišta or-

Dr Alerksandra Bulajić

ganskim dodacima ili direktna primena antagonista dobar pravac koji može da obezbedi efikasno suzbijanje *S. sclerotiorum* prouzrokovača bele truleži paprike i drugih biljaka.

Južno susenje

Zemljišna gljiva *Sclerotium rofsii* prouzrokovač je južnog sušenja paprike i mnogih drugih vrsta povrća i može biti veoma veliki problem u proizvodnji. Simptomi se na zaraženim biljkama pojavljuju u vidu žućenja i uvenuća biljaka. *S. rofsii* napada koren biljaka izazivajući trulež i ukoliko se zaražene biljke izvade iz zemljišta na napadnutom korenu se pored nekroze može da uočiti bela micelija u kojoj se nalaze sitne sklerocije. Zaražene biljke venu i na kraju se suše i propadaju. Pomoću brojnih sklerocija gljiva se dugo održava u zemljištu što, uz činjenicu da ima veoma širok krug domaćina, otežava primenu plodoreda kao jedne od mera suzbijanja.

Kontrola južnog sušenja, bolesti koju izaziva *S. rofsii*, naročito u organskoj proizvodnji zavisi od kombinovanja više mera, koje uključuju agrotehničke i biološke. Dobra poljoprivredna praksa koja uključuje uništavanje zaraženih ili slabijih sejanaca još u rasadu, suzbijanje korova i izbegavanje povredavanja biljaka tokom obrade doprinosi proizvodnji biljaka sa dobrom kondicijom, što smanjuje nivo zaraze sa *S. rofsii*. Odloženo rasadivanje takođe smanjuje nivo bolesti, jer se gusta biljna masa formira u temperaturnim uslovima nepovoljnim za razvoj gljive, tako da su infekcije manje verovatne. Takođe, uklanjanje starijeg lišća i obezbeđivanje da je osnova stabla slobodna i dobro provetrena, obezbeđuje da ne postoje povoljni uslovi za zarazu. Plodored ima ograničen značaj jer je veliki broj ose-

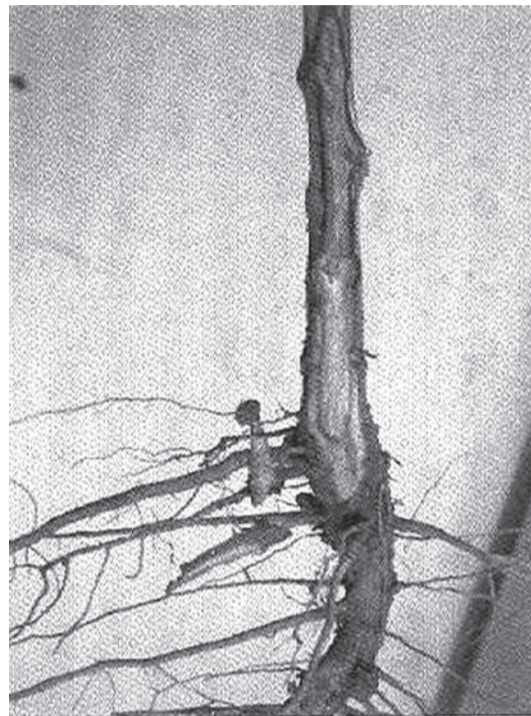
Slika 8: *Sclerotinia sclerotiorum* Trulež prizemnog dela stabla

tljivih domaćina. Preporučuju se različite žitarice, ali i usev luka. Crni luk je osetljiv na *S. rofsii*, ali za neke sorte se pokazalo da smanjuju vitalnost gljive kada se sadnja obavi još tokom zime, kada su temperature za razvoj patogena previše niske. Pretpostavlja se i da različiti eksudati koje luči luk čine patogena osetljivijim za napad antagonističkih zemljišnih mikroorganizama. Duboko zaoravanje (na najmanje 20 cm dubine), koje u isto vreme obavlja rotaciju zemljišta tako da površinski sloj sa sklerocijama i zaraženim biljnim ostacima bude zakopan na dubinu od najmanje 10 cm, obezbeđuje eliminaciju inokuluma, ukoliko se takvo zaoravanje sprovede neposredno pre sadnje paprike. Tokom vegetacije treba voditi računa da zakopani površinski sloj ne dospe ponovo na površinu. Dodavanje komposta, ovsene ili pšenične slame u zemljište pokazala se korisnim za smanjenje nivoa zaraze. Pretpostavlja se da ova mera doprinosi porastu brojnosti populacije korisnih antagonističkih zemljišnih mikroorganizama. Međutim, koliko je ova mera prihvatljiva za male farme i zaštićen prostor, po svemu sudeći nije praktična za velike farme. Solarizacija zemljišta ili solarno zagrevanje je jedna od novijih metoda za kontrolu *S. rofsii*. Sklerocije patogena mogu biti inaktivisane zagrevanjem 4-6 h na temperaturi od 50°C, ili 3 h na 55°C. Solarizacija se obavlja tako što se zemljište pokriva sa crnim ili providnim polietilenskim prekrivkama u toplim delovima godine tako da se zemljište zagreje na odgovarajuću temperaturu u intervalu dovoljnom da ubije sklerocije patogena. Primena ove mere zahteva rasadivanje paprike neposredno po obavljenoj solarizaciji, što onemogućava primenu ove mere za prolećni usev paprike. Kada se solarizacija kombinuje sa dodavanjem biološkog agensa *Trichoderma harzianum* postiže se bolji efekat u kontroli *S. rofsii*, nego kada se ove dve mere primenjuju pojedinačno. Gajenje paprike na crnoj plastičnoj foliji takođe je jedna od mera koja doprinosi boljem zdravstvenom stanju kroz prekidanje veze između mrtvih biljnih ostataka u zemljištu i nadzemnih delova biljke, kao i kroz suzbijanje korova i očuvanje vlage u zemljištu.

Direktna biološka kontrola *S. rofsii* često je ispitivana primenom različitih antagonističkih organizama, kao što su *Trichoderma harzianum*, *T. viride*, *Bacillus subtilis*, *Penicillium spp.* i *Gliocladium virens*. Ustanovljeno je da *T. harzianum* kolonizira hife *S. rofsii*, omota porast gljive i čak je na kraju može ubiti. Za *G. virens* pokazalo se da može veoma brzo da potpuno razori sklerocije rase SR-3 *S. rofsii*, međutim, manje je ili nije efikasna sa drugim rasama ovog patogena. Mada se o pravim razlozima ovakve specifičnosti nagađa, važno je očekivati da pravi pozitivni efekti na zdravstveno stanje organske paprike mogu biti postignuti samo ukoliko je obavljena detaljna identifikacija patogena do nivoa rase.

Verticilozno uvenučće

Uvenučće paprike izazvano sa gljivama iz roda *Verticillium*, najcesce *V. dahliae*, veliki je problem u proizvodnji organske paprike. Prvi nadzemni simptomi uočavaju se kao žućenje lista i uvenučće biljke. Paprika može biti napadnuta tokom svih faza razvika, a veoma često dolazi i do opadanja listova sa pojedinih grana ili čitave biljke. Dijagnostički značajan simptom je promena boje biljnog tkiva u zoni sprovodnih sudova koja

Slika 9: *Verticillium sp.* Promena boje u zoni sprovodnih sudova

može da se uoči na poprečnom ili uzdužnom preseku stabla (slika 9), pri čemu srž stabla zadržava belu boju zdravog tkiva. Do ovakve promene boje može doći i u tkivu korena. Iste ovakve, ili veoma slične simptome može da izazove pojava fuzarioznog uvenuća, zbog čega je za postavljanje dijagnoze obavezno obaviti laboratorijsku analizu. Vrste roda *Verticillium* su zemljišne gljive koje dugo (po nekim podacima preko 14 godina) mogu da opstanu u zemljištu u obliku mikrosklerocija. Klijanje i porast mikrosklerocija određeno je eksudatima i izlučevinama korena osetljivih biljaka ili raspadanjem organske materije. Gljiva prodire u koren, a potom i u ksilemski deo sprovodnih sudova gde raste, sporuliše i kreće se sistemski kroz biljku. Prisustvo gljive u ksilemu ograničava kretanje vode i hranljivih elemenata u biljci i to direktno tako što hife zapušavaju ksilemske cevi ili indirektno tako što patogen luči enzime i toksine. Na kraju razvoja, većina sprovodnih sudova je zapušena i ne obavlja svoju funkciju, zbog čega je transport vode u listove zaustavljen tako da dolazi do ireverzibilnog uvenuća i sušenja cele biljke.

Pošto postoji veoma malo efikasnih mera kontrole koje mogu da se primene kada se pojavi na nekoj parceli, većina mera kontrole bazira se na tome da se izbegne infestacija polja. Jedna od mera je detaljno pranje mašina i alata, kao i obuće radnika, pre ulaska u neinfestirano polje. Zato treba pratiti pojavu biljaka sa simptomima i voditi preciznu evidenciju o lokaciji da bi posle završetka vegetacije mogla da se primeni neka od metoda dezinfekcije zemljišta, bilo kroz solarizaciju ili biofumigaciju. Zbog dugovečnosti mikrosklerocija i širokog kruga domaćina, primena plodoreda je od ograničenog značaja. U svakom slučaju, gajenje paprike na istoj parceli treba izbegavati najmanje 4-5 sledećih godina. Ukoliko se pojave biljke sa simptomima, pravilnom negom moguće je usporiti razvoj simptoma kroz navodnjavanje, prihranu i primenu malčiranja. Ponekad je moguće održavati biljke u stanju da mogu da donesu određenu količinu roda odgovarajućeg kvaliteta, pre nego što patogen izazove njihovo uginuće.

Količina sklerocija u zemljištu može da se smanji primenom solarizacije. Jedan od metoda za obavljanje solarizacije već je opisan u tekstu. Najefikasnije je na infestiranom zemljištu gajiti sorte paprike koje ispoljavaju odgovarajuć nivo otpornosti prema gljivama iz roda *Verticillium*, u uslovima naše zemlje, pre svega, prema *V. dahliae*. Radi sprečavanja raznošenja čestica zemlje sa mikrosklerocijama, sav pribor i oruđe nakon svake upotrebe treba dezinfikovati primenom 10% rastvora komercijalne varikine (4% Na-hipohlorit) ili 70% etilalkoholom.

Bakterioze paprike

Nekoliko bakterioza paprike mogu da predstavljaju problem u proizvodnji, a među njima najznačajnije su bakteriozna lisna pegavost izazvana sa *Xanthomonas campestris* pv. *vesicatoria*, bakteriozni rak izazvan sa *Clavibacter michiganensis* subsp. *michiganensis* i druge. Bez obzira na različite simptome i štete do kojih može doći mere suzbijanja koje mogu da se primene u proizvodnji organske paprike veoma su slične. Pošto se bakterioze paprike uglavnom prenose semenom paprike, proizvodnji zdravog semena bez prisustva bakterija treba posvetiti najveću pažnju. Osim semena, osnovni izvor inokuluma su zaražen rasad i zaraženi biljni ostaci. Bakterije mogu da prežive do jedne godine u zaraženim biljnim ostacima, a vlažni uslovi i kiša doprinose bržem i intenzivnijem razvoju bolesti.

Korišćenje zdravog semena bez bakterija osnovna je i najvažnija mera kontrole. Ukoliko je potrebno moguće je obaviti termoterapiju semena paprika, izlaganjem delovanju vode zagrejane na 51,67°C u trajanju od 30 min. Kao što je već u tekstu opisano, treba strogo paziti na temperaturu i vreme trajanja tretmana, sprečiti produženo delovanje temperature i isprobati delovanje visokih temperatura na klijavost semena svake pojedinačne sorte paprike koja će se gajiti. U pogledu dezinfekcije semena treba konsultovati ovlašćenu sertifikacionu agenciju, ali moguće je seme površinski sterilisati primenom hlora. Ukoliko je dozvoljena, dezinfekcija semena paprike obavlja se primenom smese od jednog dela komercijalne varikine i četiri dela vode, uz dodavanje pola kašičice nekog okvasivača na svakih 4l pripremljenog rastvora. Seme se potapa u navedenu smesu, jako meša 1 min i potom ispira pod mlazom česmenske vode 5 min. Pre setve seme treba dobro osušiti. Postoje deklarirane otporne sorte paprike prema bakteriozama, tako da ih obavezno treba gajiti u objektima gde je zabeležena pojava ovih patogena. Za berbu koristiti nove ili sterilisane gajbice. Sterilizacija gajbica može da se obavi 0,5% Na-hipohloritom (1.2X razređena komercijalna varikina), što mora biti praćeno ispiranjem i pravilnim odlaganjem otpadnog rastvora. U mnogim zemljama dozvoljena je i primena vodonikperoksida. Za oba načina dezinfekcije gajbica potrebno je konsultovati nadležnu sertifikacionu ustanovu. Pošto se fitopatogene bakterije mogu širiti vodom, izbegavati zalivanje odozgo ili zapluskivanje biljaka. Od direktnih mera suzbijanja, u nekim zemljama dozvoljena je u potreba bakarnih fungicida, ali su česta saopštenja o slaboj efikasnosti.

Zaključak

Proizvodnja organske paprike zahteva obučenost proizvođača i njihovu sposobnost da uoče pojavu brojnih mogućih patogena na osnovu simptoma i znakova bolesti. Posle pravilne dijagnoze potrebno je biti upoznat s osnovnim načinima kako može da se spreči pojava ili uspori širenje i na taj način obezbedi uspešna proizvodnja kvalitetnog prinosa. Najvažnije je poznavati najznačajnije patogene paprike u našoj zemlji i svetu, dobro poznavati njihovu epidemiologiju i preduzeti odgovarajuće mere suzbijanja dozvoljene u organskoj proizvodnji paprike. Jedan od najvažnijih prvih koraka svakako je korišćenje sertifikovanog semena paprika, koje je sigurno slobodno od inokuluma patogena i sorti sa poželjnim nivoom otpornosti. U tekstu su detaljno razmatrane mere kontrole za najznačajnije patogene paprika, koje je moguće primeniti u organskoj proizvodnji.

(Kraj)

NOVINE U SUBVENCIONISANJU POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

Koja su direktna plaćanja poljoprivrednicima

Najveća novina je da će podsticaji za biljnu proizvodnju i to osnovni podsticaji po hektaru obradive površine biti do najviše 20 hektara, s tim da visina podsticaja ostaje ista odnosno minimalno 6.000 dinara po hektaru - Novine kod posticaja u stočarstvu su da će kvalitetne priplodne tovnne krave dobijati subvencije i da će tov jaradi biti subvencionisan

Piše: **Željko Graovac**
PSS Sremska Mitrovica

Željko Graovac

Novim Zakonom o izmenama i dopunama zakona o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju donete su određene novine. Najveća novina je da će podsticaji za biljnu proizvodnju i to osnovni podsticaji po hektaru obradive površine biti do najviše 20 hektara, s tim da visina podsticaja ostaje ista odnosno minimalno 6.000 dinara po hektaru.

Regresi za gorivo i/ili đubrivo isplaćuju se u minimalnom iznosu od 6.000 dinara po hektaru za površinu za koju se može ostvariti osnovna subvencija odnosno do najviše 20 ha.

Novine kod posticaja u stočarstvu su da će kvalitetne priplodne tovnne krave dobijati subvencije i da će tov jaradi biti subvencionisan. Uslov za dobijanje subvencija za tov jaradi je da se na zahtevu nalazi najmanje 5 grla predata klanici sa najmanjom prosečnom težinom ispod 30 po grlu.

Uredbom o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2015.

godini definišu se visine subvencija u poljoprivredi. U članu 6. ove uredbe se navode novčani iznosi koji će biti isplaćivani u toku 2015. godine za poljoprivrednu proizvodnju.

Direktna plaćanja u zavisnosti od vrste podsticaja isplaćuju se u odgovarajućim maksimalnim iznosima i to za:

1) premiju za mleko u iznosu od 7 dinara po litru mleka,

2) osnovne podsticaje za biljnu proizvodnju u iznosu od 6.000 dinara po hektaru

3) podsticaje za kvalitetne priplodne mlečne krave u iznosu od 25.000 dinara po grlu,

4) podsticaje za kvalitetne priplodne tovnne krave u iznosu od 25.000 dinara po grlu,

5) podsticaje za kvalitetne priplodne ovce i koze u iznosu od 7000 dinara po grlu,

6) podsticaje za kvalitetne priplodne krmače u iznosu od 7.000 dinara po grlu,

7) podsticaje za roditeljske kokoške teškog tipa u iznosu od 60 dinara po grlu,

8) podsticaje za roditeljske kokoške lakog tipa u iznosu od 100 dinara po grlu,

9) podsticaje za roditeljske ćurke u iznosu od 300 dinara po grlu,

10) podsticaje za kvalitetne priplodne matice ribe šarana u iznosu od 500 dinara po grlu,

11) podsticaje za kvalitetne priplodne matice ribe pastrmke u iznosu od 300 dinara po grlu,

12) podsticaji za tov junadi u iznosu od 10.000 dinara po grlu u tovu,

13) podsticaji za tov jagnjadi u

iznosu od 2.000 dinara po grlu u tovu,

14) podsticaji za tov jaradi u iznosu od 2.000 dinara po grlu u tovu,

15) podsticaji za tov svinja u iznosu od 1.000 dinara po grlu u tovu,

16) podsticaji za krave dojilje u iznosu od 20.000 dinara po grlu,

17) podsticaji za košnice pčela u iznosu od 500 dinara po košnici,

18) podsticaji za proizvodnju konzumne ribe u iznosu od 10 dinara po kilogramu proizvedene ribe,

19) regres za gorivo i/ili đubrivo u iznosu od 6.000 dinara po hektaru,

20) regres za premiju osiguranja za useve, plodove, višegodišnje zasade, rasadnike i životinje u iznosu od 40% plaćene premije osiguranja,

21) regres za troškove skladištenja u javnim skladištima u iznosu od 40% troškova skladištenja

Poljoprivrednik koji želi da ostvari pravo na podsticaje za kvalitetna priplodna grla mora da ispuni uslov da su ta grla prijavljena na njegovom poljoprivrednom gazdinstvu i da su pod kontrolom odgajivačkih organizacija (umatičena).

Kozari mogu računati na subvencije za tov jaradi

IZ BAKINE ARHIVE • STARI RECEPTI

Vanilice

POTREBNO JE: 250 g masti, 250 g šećera, 4 jajeta, 250 g mlevenih oraha, brašno, džem od kajsija, 200 g šećera u prahu, 4 kesice vanilinog šećera ili jedna šipka vanile

Zagrejte rernu na 200 stepeni. Umute mast omekšalu na sobnoj temperaturi sa šećerom. Dodajte cela jaja. Zatim sve sjedinite s mlevenim orasima.

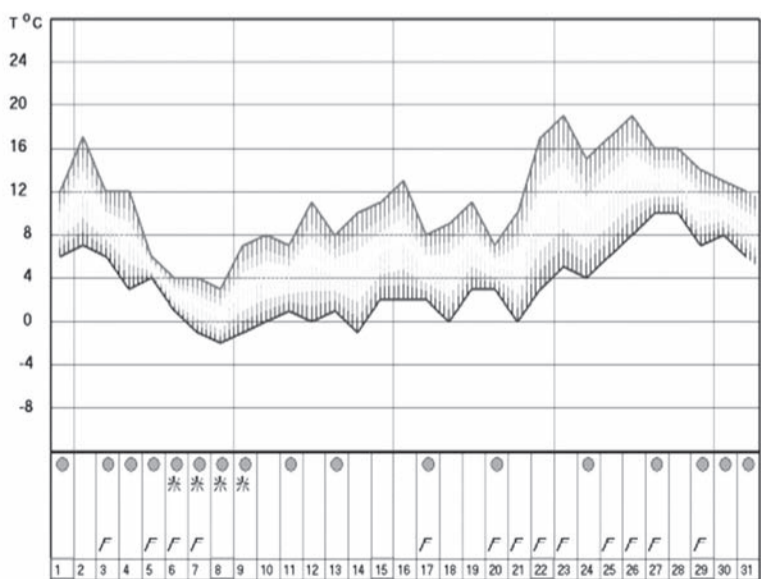
Recept kaže da se dodaje brašna "koliko testo upije". Uzmite oko 500 g

brašna i postepeno dodajte brašno u masu muteći mikserom sa dodacima za testo. Zatim rukom domesite testo dok ne prestane da se lepi, ali je još uvek meko, a masa bude jedinstvena.

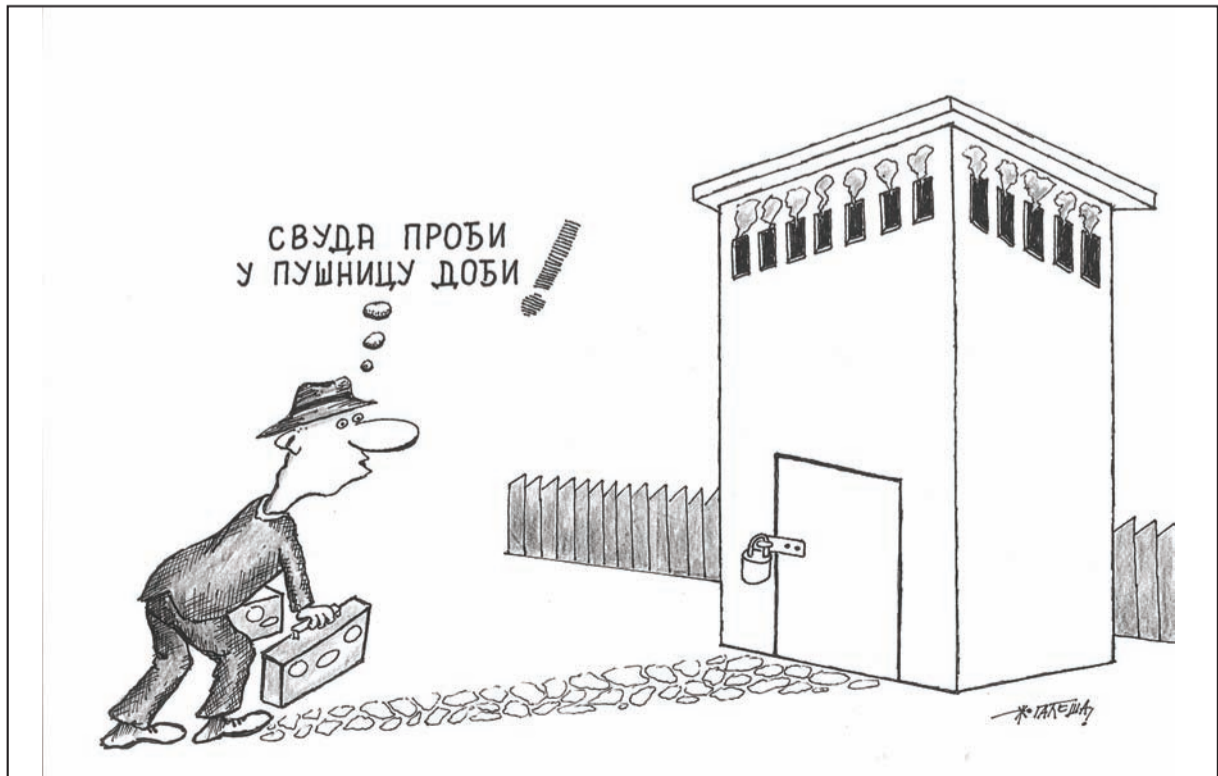
Pospite radnu površinu brašnom i razvucite testo da bude debelo oko 3 mm. Okruglim kalupom izvlačite kru-

žice i redajte ih u plitak pleh obložen pak-papirom. Pecite do 5 minuta da samo blago porumene, vadite i dok su još tople, lepите jednu za drugu malom količinom džema od kajsija. Zatim svaku vanilicu uvaljajte u prah šećer. Vanilicama je potrebno 24 sata da omekšaju.

Prognoza vremena do kraja marta

☐ ГРМЉАВИНА ☐ КИША ☐ МАГЛА ☐ СНЕГ / ВЕТАР - МАКСИМАЛНА ТЕМП. - МИНИМАЛНА ТЕМП.

Promet roba na Produktnoj berzi

od 2. do 6. marta 2015.

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Stagnacija cene kukuruza
- Blagi rast cene soje
- Dešavanja na svetskim berzama

Izveštaj sa srpskog berzanskog tržišta počinjemo informacijom sa svetskog tržišta, s obzirom na njen značaj i uticaj na dešavanja na naše tržište. Naime, cena pšenice na dve najveće američke robne berze u Čikagu i Miniapolisu je pala na petogodišnji minimum. Pad cena je signal i ponudi i tražnji da se povuku sa tržišta: prvima u očekivanju zaustavljanja padajućeg trenda, a drugima

u očekivanju daljeg pada cene. Posledica ovakvih dešavanja na međunarodnim tržištima između ostalog su razlog još jednog izuzetno malog prometa u trgovanju na organizovanom berzanskom tržištu u Novom Sadu. Promet od 624 tone za 29,49% je manji u odnosu na prethodnu nedelju, dok je finansijka vrednost prometa iznosila 13.215.730 dinara i za 43,85% je manja nego prethodne nedelje.

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz, rod 2014.	475	16,61-16,94	475	16,61-16,94	-0,05%
Kukuruz, fco-kupac	50	17,05	50	17,05	-
Soja, rod 2014.	75	45,01-47,30	25	45,10	+0,60%
Pšenica, rod 2014.	500	22,88	-	-	-

PRODEX

Ovonedeljni promet na "Produktnoj berzi", jedva nešto veći od 600 tona, ukazuje da tokom protekle nedelje nije bilo značajnijih cenovnih pomaka, kada su u pitanju najznačajniji primarni poljoprivredni proizvodi.

Pšenicom se nije trgovalo, ali je indikativno da kupci tokom čitave nedelje nisu reagovali ni na ponude sa nižom cenom, u odnosu na poslednju registrovanu. Cena kukuruza je početkom nedelje krenula da pada, u nedostatku adekvatne tražnje, ali se do kraja nedelje, usled blagog porasta interesovanja izvoznika, vratila na svoj prošlonedeljni nivo.

Najveća cenovna pomeranja registrovana su na tržištu soje, gde je cena početkom nedelje porasla na 41,00 din/kg, bez PDV-a, da bi do kraja nedelje dostigla i 41,30 din/kg, bez PDV-a, što je za 0,70 din/kg, više u odnosu na prošli petak.

Upravo je blagi rast cene soje prouzrokovao da PRODEX, nakon dvonedeljnog pada, zabeleži porast indeksne vrednosti. Na današnji dan ovaj pokazatelj beleži indeksnu vrednost od 208,47 poena, što je za 0,46 indeksnih poena više nego prošlog petka.

Cena pšenice u Srbiji, usled već pomenutih okolnosti na međunarodnom tržištu nikako da se izdefiniše na ravnotežnoj tački koja će zadovoljiti i prodavce i kupce. Ponude na novosadskoj berzi ima, pojavljuje se i tražnja, ali rasponi cena jedne u odnosu na drugu stranu su suviše veliki da bi realizovala trgovina, tako da ovom robom protekle nedelje nijeopšte trgovano na "Produktnoj berzi".

Kukuruz u toku nedelje je imao najpre blagi pad, pa potom rast. Berzansko trgovanje početkom ne-

delje je otvoreno cenom 15,10 din/kg bez PDV, ali je krajem nedelje registrovana cena od 15,40 din/kg. Prosečna cena trgovanja je iznosila 16,89 din/kg (15,35 bez PDV). Upoređujući prosečne cene trgovanja u nedelji za namaj u odnosu na prethodnu nedelju, za kukuruz se može reći da cena stagnira jer je na potpuno istim vrednostima. Međutim, ako se uzme u obzir trend u toku same nedelje, evidentno je da je cena u blagom porastu.

Tržište soje se stabilizovalo na relativno niskom cenovnom ni-

vou. Realizovana cena trgovanja od 45,10 din/kg (41,00 bez PDV), za 0,60% je veća nego prethodne nedelje. Koliko je soja izgubila na svojoj tržišnoj poziciji, najbolje govori podatak da je u odnosu na tačno pre godinu dana cena ove uljarice niža za čitavih 25%. Vrednovano u dolarskom vrednostima, cena je u realnom padu u odnosu na period od pre godinu pada za čitavih 47%.

Od ostalih roba trgovalo se još samo merialnim đubrivom SAN i to po ceni od 39,27 din/kg.

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP MART 2014.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	190,12 \$/t	186,66 \$/t	186,88 \$/t	181,30 \$/t	176,81 \$/t
Kukuruz	151,33 \$/t	149,05 \$/t	150,39 \$/t	150,15 \$/t	150,62 \$/t

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
181,88 EUR/t (futures mar 14)	131,47 EUR/t (futures mar 14)

EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
185,50 EUR/t (futures mar 14)	148,50 EUR/t (futures mar 14)

Vrednosti pšenice su tokom čitave nedelje bile u konstatnom padu. Najviše na osnovu veoma dobrog stanja zaliha, kao i veoma povoljnih uslova za useve 2015. Nedeljna izvozna prod-

ja, bila je na nivou od 459.000 tona (uključujući količinu od 130.700 tona za isporuku 2015/16), bila je bolja od očekivane. Satnje ozimih useva pšenice u Kansasu su na nivou od 44% dobar

odličan, što je i dalje +10% g/g.

Cena kukuruza je u proteklih nedelju dana na CBOT-u skočila za 0,68%, dok je vrednost pšenice zabeležila pad, koji je iznosio 4,38%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno, mart 14	378,69 \$/t	371,56 \$/t	370,60 \$/t	363,40 \$/t	359,80 \$/t
Sojina sačma, mart 14	353,70 \$/t	344,30 \$/t	341,80 \$/t	334,10 \$/t	334,40 \$/t

Zrno soje je u odnosu na proteklu nedelju vrednosno slabije za 4,37%, dok je sojina sačma zabeležila pad, koji je iznosio 5,70%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

Novi majski fjučers na kukuruz u Budimpešti, pao je za 0,77%, dok je ista kultura na berzi u Parizu vrednosno jača za 2,02%. Majski fjučers na pšenicu u Budimpešti je pao za 0,78%, dok je ista kultura u Parizu pala za 1,48%.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.com
branimir.alivjovic@limagrain.com
www.limagrain.rs

VOĆE 2.3.2015.-9.3.2015.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Ananas (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	200.00	210.00	210.00	rast	vrlo slaba
2	Banana (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	145.00	150.00	147.00	rast	dobra
3	Grejpfrut (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	90.00	100.00	95.00	pad	slaba
4	Grožđe (belo ostale)	Uvoz(uvoz)	kg	320.00	350.00	350.00	rast	vrlo slaba
5	Grožđe (crno ostale)	Uvoz(uvoz)	kg	300.00	350.00	350.00	rast	vrlo slaba
6	Jabuka (Ajdared)	Domaće	kg	40.00	55.00	50.00	bez promene	dobra
7	Jabuka (Delišes ruž.)	Domaće	kg	75.00	85.00	80.00	rast	slaba
8	Jabuka (Delišes ruž.)	Uvoz(uvoz)	kg	90.00	95.00	95.00	bez promene	vrlo slaba
9	Jabuka (Delišes zlatni)	Domaće	kg	55.00	65.00	60.00	pad	slaba
10	Jabuka (Delišes zlatni)	Uvoz(uvoz)	kg	75.00	75.00	75.00	pad	slaba
11	Jabuka (Greni Smit)	Domaće	kg	50.00	60.00	55.00	pad	slaba
12	Jabuka (Greni Smit)	Uvoz(uvoz)	kg	75.00	85.00	80.00	bez promene	vrlo slaba
13	Jabuka (Jonagold)	Domaće	kg	50.00	60.00	55.00	bez promene	prosečna
14	Jabuka (Mucu)	Domaće	kg	55.00	60.00	60.00	rast	vrlo slaba
15	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	55.00	70.00	65.00	bez promene	vrlo slaba
16	Jagoda (sve sorte)	Uvoz(Grčka)	kg	380.00	400.00	400.00	pad	slaba
17	Kivi (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	95.00	95.00	95.00	bez promene	vrlo slaba
18	Kivi (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	150.00	155.00	150.00	bez promene	slaba
19	Kruška (Viljamovka)	Domaće	kg	100.00	110.00	110.00	rast	vrlo slaba

POVRĆE 2.3.2015.-9.3.2015.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	15.00	20.00	20.00	pad	prosečna
2	Brokola (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	150.00	200.00	200.00	rast	vrlo slaba
3	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	140.00	160.00	140.00	rast	prosečna
4	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	40.00	45.00	45.00	bez promene	prosečna
5	Dinja (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	160.00	160.00	160.00	pad	vrlo slaba
6	Karfiol (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	140.00	170.00	170.00	pad	vrlo slaba
7	Kelj (sve sorte)	Domaće	kg	120.00	130.00	130.00	bez promene	vrlo slaba
8	Kelj pupčar (sve sorte)	Domaće	kg	180.00	200.00	200.00	pad	vrlo slaba
9	Krastavac (salatar)	Uvoz(uvoz)	kg	240.00	240.00	240.00	pad	vrlo slaba
10	Krastavac (salatar)	Uvoz(uvoz)	kg	210.00	220.00	210.00	pad	slaba
11	Krompir (beli)	Domaće	kg	30.00	40.00	35.00	bez promene	dobra
12	Krompir (crveni)	Domaće	kg	30.00	38.00	35.00	bez promene	dobra
13	Krompir (mladi)	Uvoz(Francuska)	kg	150.00	155.00	150.00	bez promene	vrlo slaba
14	Kupus (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	90.00	100.00	90.00	rast	vrlo slaba
15	Luk beli (mladi)	Domaće	veza	25.00	30.00	28.00	rast	vrlo slaba
16	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	300.00	350.00	350.00	bez promene	prosečna
17	Luk crni (mladi)	Domaće	veza	20.00	25.00	23.00	rast	slaba
18	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	30.00	45.00	30.00	bez promene	dobra
19	Paprika (Babura)	Uvoz(uvoz)	kg	180.00	300.00	200.00	pad	slaba
20	Paprika (ljuta)	Uvoz(uvoz)	kg	300.00	450.00	350.00	bez promene	slaba
21	Paprika (ostala)	Uvoz(uvoz)	kg	200.00	250.00	230.00	pad	vrlo slaba
22	Paprika (šilja)	Uvoz(uvoz)	kg	200.00	280.00	250.00	bez promene	slaba
23	Paradajz (chery)	Uvoz(uvoz)	kg	250.00	300.00	300.00	rast	vrlo slaba
24	Paradajz (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	145.00	160.00	150.00	bez promene	prosečna
25	Pasulj (beli gradištanac)	Uvoz(uvoz)	kg	240.00	250.00	250.00	rast	prosečna
26	Pasulj (beli tetovac)	Uvoz(uvoz)	kg	300.00	300.00	300.00	bez promene	slaba
27	Pasulj (beli)	Domaće	kg	220.00	230.00	230.00	rast	prosečna
28	Pasulj (šareni)	Uvoz(uvoz)	kg	250.00	250.00	250.00	bez promene	prosečna
29	Pasulj (žuti)	Uvoz(uvoz)	kg	300.00	320.00	300.00	bez promene	vrlo slaba
30	Patlidžan (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	140.00	160.00	160.00	pad	vrlo slaba

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Domaće	kg	16.00	17.00	16.00	bez promene	prosečna

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	17.00	19.00	18.00	bez promene	dobra
2	Lucerino brašno (min 15% proteina)	džak 25kg	Domaće	kg	30.00	50.00	40.00	bez promene	slaba
3	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	23.00	25.00	24.00	bez promene	slaba
4	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	80.00	100.00	90.00	bez promene	prosečna
5	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	16.00	18.00	17.00	bez promene	dobra
6	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	30.00	40.00	35.00	bez promene	prosečna

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	16.00	18.00	17.00	bez promene	dobra
2	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Domaće	kg	18.00	20.00	19.00	bez promene	prosečna
3	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	22.00	24.00	23.00	bez promene	slaba
4	Sojino zrno	džak 50kg	Domaće	kg	50.00	60.00	55.00	bez promene	slaba
5	Stočni ječam	džak 50kg	Domaće	kg	24.00	24.00	24.00	bez promene	prosečna
6	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	16.00	18.00	17.00	-	dobra

SILOS Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	12.00	14.00	14.00	-	prosečna
2	Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	12.00	14.00	14.00	-	prosečna
3	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	19.70	21.50	21.50	-	slaba

CENE ŽIVE STOKE

Mesto prikupljanja cena: Južno-banatski okrug

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
				min	max	dom		
1	Junad	>480kg	sve rase	210.00	230.00	220.00	bez promene	prosečna
2	Krmače za klanje	>130kg	sve rase	110.00	110.00	110.00	rast	vrlo slaba
3	Prasad	16-25kg	sve rase	220.00	230.00	220.00	bez promene	slaba
4	Tovljenici	80-120kg	sve rase	130.00	140.00	140.00	rast	prosečna

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Mesto prikupljanja cena: Pančevo stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Jed. mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	kg	300.00	300.00	300.00	bez promene	vrlo slaba
2	Prasad	16-25kg	sve rase	kg	250.00	250.00	250.00	bez promene	prosečna
3	Prasad	<=15kg	sve rase	kg	260.00	260.00	260.00	bez promene	slaba
4	Tovljenici	80-120kg	sve rase	kg	140.00	150.00	150.00	bez promene	vrlo slaba

MALI OGLASI

POLJOPRIVREDNA MEHANIZACIJA

- Prodajem Vladimirca novi tip sa jednim menjačem u dobrom stanju i setvospremač. Tel:467-717.
- Prodajem traktor 577 novi tip sa dva para zadnjih točkova.Tel: 069/668-206.
- Traktor Volvo bm814, 5.500€ Traktor u dobrom stanju, sve ispravno. Zamena za kiper kamion do 3.500 EUR. Za manji traktor i doplata. Moguća kombinacija navedenih. Tel: 060/471-47-88.
- Zetor 12045, 7.600€. Traktor u dobrom stanju. Tel: 062/376-776.
- Kombajn deutz fhar 2780, god. 1986, klima secka, heder 4.20m sa kolicima, dobro održavan i garažiran. Tel: 063/868-00-38.
- Prodajem Vladimirca, novi tip sa jednim menjačem u dobrom stanju. Može zamena za Fergusonsa 533 ili 539. Prodajem setvospremač u dobrom stanju. Tel: 467-717.
- IMT 539, 2.850€. IMT 539 je u radnom stanju, ima zadnje gume nove, Beška. Tel: 063/736-40-06.
- Berač za kukuruz Berko, može zamena za prikolicu Zmajevku. 5000€. Tel: 069/115-70-73.
- Traktor IMT 577 DV, 1991. god, očuvan, 1.500 sati, motor nije diran, 10.000€. Tel: 022/313-543.
- Kombajn Zmaj dvoredni 223, 10.000€. Berač Zmaj dvoredni 223, 100 jutara obrao, kao nov. Poteznicna pozadi za vuču 3 prikolicke pune kukuruza u kipu. Čizma ugrađena proširen zadnji točak da ne gazi red. Tel: 022/313-543.
- Traktor Volvo bm814, 5.900€.Traktor u dobrom stanju, sve ispravno. Zamena za kiper kamion do 3.500 EUR ili za auto do 3.000 EUR, može kombinacija kamion-auto, za manji traktor i doplata. Tel: 060/471-47-88.
- Rakovica 65 4.900€. 1991. god. ekstra stanje, nije pucao blok, nije farbana, objavljeni tablice, prvi vlasnik. Tel:063/531-155.
- IMT 539 4.800€, 1992. god. u perfektnom stanju, 1920 radnih sati, kabina, kompresor, sve fabričko na njemu, sve gume nove, izuzetno očuvan, prvi vlasnik. Tel:063/531-155.
- Traktor Volvo bm814, 5.800€. Traktor u dobrom stanju, sve ispravno.Tel:060/471-4-7-88.
- Berač 221 sa bunkerom i rudom na hidraulično ukrštanje, u dobrom stanju. Tel:060/066-45-96.
- Zmajevka tip 470. Svetlosna signalizacija, vazdušne kočnice, kipuže, ima i ručnu kipu. Pod-lim 3mm, ojačana, široke gume, registrovana. Tel:022/265-61-11.
- Deutz Fahr 6.50 11.500€, 1985. god. u odličnom stanju, 140KS, zadnje gume nove, registрован, može zamena. Tel:063/531-155.
- Zmaj prikolica. Prikolica je izremontovana šasija, ispeškarena stranice 2mm, patos 5mm, gume nove, registrovana. Tel:064/193-69-97.
- Belarus T40 1.600€. Telefon 1015/450-144.
- Massey Ferguson 3090 10.700€, 1988. god. u ekstra stanju, 110KS, registрован, može zamena. Tel:063/531-155.
- Traktor Same Silver u dobrom stanju, godište 2004., 105 KS. Cena 7.000 evra. Tel:065/900-72-72.
- Prodajem traktorsku frezu IMT. Tel: 064/1615509
- Prodajem sejalicu za kukuruz Bekericu četiri reda potpuno ispravni. Cena 1.000 evra. Tel:060/670-36-60.
- Prodajem prikolicu Zmajevku, 7 tona i stado ovaca. Tel: 063/800-93-62.
- Prodajem prikolicu marke Pobeda, nosivosti 5 tona. Perica. Tel: 064/289-77-84.
- Ursus 335. Traktor u dobrom stanju, pali na ključ ima solidne gume, ima nov akumulator, moguća zamena za neispravan traktor uz doplatu po dogovoru...Tel:064/444-28-78.
- Traktor Same Silver u dobrom stanju, godište 2004., 105 KS. Cena 7.000 evra. Tel:065/900-72-72.
- Silazni kombajn Zmaj 121 u radnom stanju. Može zamena za prikolicu Dubrava Kikinda. 1.000 EUR, nije fixno. Tel:060/071-440.
- Massey Ferguson 3090, cena 10.700 evra, 1988. god. u odličnom stanju, registрован, može zamena. Tel:063/531-155.
- Dvoredni berač Zmaj 222. Cena 3.500 evra. Tel:022/453-029.

- Traktor Zetor 5011, 4200 evra, snaga motora: 72kW, crvena boja, trajna registracija. Godina proizvodnje 1986. Cena nije fiskna. Tel:069/207-20-11.
- Prodajem traktor IMT 539 sa 1920 radnih sati. Proizveden 1992. godine, sa kabinom i kompresorom i sve 4 nove gume.Tel:- 063/522-406.
- Traktor Massey 115 konja 2.1000 evra, MF 4370, 2003. godište, 3980 sati, klima itd... Tel:065/250-66-25.
- Zetor 4718 1974. godište, cena 2.100 evra. Traktor u ispravnom stanju, ima papire. Tel:- 064/239-08-35.
- Motokultivator "Garlatt", 3KS, sa brigovim motorom u kompletu - sa svim priključcima, zahvata 95cm, pogon napred nazad, benzinaac mali potrošač, u korisno dobrom stanju! Tel:064/218-74-00.

OPREMA

- Prodajem traktorsku frezu IMT. Tel: 064/161-55-09.
- Prikolica Zmaj 6 tona kiper, vazdušna i elektro instalacija. Dimenzije 430x210x90 Tel: 060/545-75-56.
- Agro-an plug po licenci Vogel-not 3x35cm, visina 70cm. Tel: 060/545-75-56.
- Muzilica Diva neizmjenična, muze neizmjenično, dva prednja vimena pa dva zadnja. Tel: 022/555-178.
- Špartač IMT, 239€. Tel: 060/825-89-09.
- Nodet pneumassem 4 reda. Pneumatska sejalica za kukuruz 4 reda. Široka creva, kompletno remontovana, iz uvoza. Tel: 064/510-98-66.
- Nodet Gougis GC 4m/žitna sejalica 4m, automatski markiri, stalni tragovi, extra stanje, uvoz CH. Tel: 064/510-98-66.
- Rolbaler Deutz Fahr rb 3.80, 5.600€. Rolbaler sa varijabilnom komorom. Širina bale 120, prečnik od 50 do 180. Široki pikap brzo vezanje sa dva kanapa. Prvi kaiševi. Tel: 062/376-776.
- Plugovi-dva pluga obrtača Lemken dv-obrazdni i trobrzdni, obrtač Frost, nemački trobrzdni, ravnjak OLT- jednobrazdni, i vadilica za repu, mehanička, sve je u odličnom očuvanom stanju i imam kardan od prednje vuče od traktora Torpeda devedesetke, kardan je remontovan kao nov, stojao za razervu. Tel: 061/200-32-17.

Prodajem John Deere kombajn 1075 H4; širina hedera 4,9 metara, bunker 5 tona, 5 slamotresa, hidropogon, sečka, klima. Cena: dogovor. Tel: 064/700-58-75

• Plug. Tel: 064/276-15-63.

• Prodajem drljaču i prikolicu Dubrava 2,5 tona osovinka. Tel:064/397-29-32.

• Četvororedna sadilica sa nosačima za rasad. Sadilica za više vrsta rasada, u dobrom stanju. Ima nosače za tacne. Tel: 063/582-959.

• Presa John Deer 342, plugovi IMT sa dve i tri brazde, prskalica Rau 440.Tel: 063/767-73-97.

• Krunjač Bečejac 12t na 1h, kardan plus motor 21kW u odličnom stanju, prvi vlasnik. Tel: 060/066-45-96.

Prodajem krunjač ručni, tučani. Tel: 022/685-081, 064/4615-799

• Prskalica Kranjska 330l, grane 8m, prvi vlasnik. Tel: 060/066-45-96.

• Transporter za kukuruz Lifam 9 m, kao nov, 800€. Pune gume bez duvanja i treći točak pozadi bez podizanja, lako se kreće. Tel: 022/313-543.

• Četvororedna sadilica sa nosačima za rasad, 500€. Sadilica za više vrsta rasada, u dobrom stanju. Ima nosače za tacne. Tel: 063/582-959.

• Prodajem sejalicu za kukuruz Bekericu četiri reda potpuno ispravni. Cena 1.000 evra. Tel:060/670-36-60.

• Prodajem prikolicu Zmajevku, 7 tona i stado ovaca. Tel: 063/800-93-62.

• Prodajem prikolicu marke Pobeda, nosivosti 5 tona. Perica. Tel: 064/289-77-84.

• Poljomehanizacija - pocinkovani silosi, elevatoriod 10-60 tona- CAS, roto i vibro selektor. Tel: 062/848-81-08.

• Prodajem presu Welger 71 u dobrom stanju. Tel: 064/516-97-10.

• Prodajem pumpu Morava 2000 lit/min. na kardan, ekstra stanje. Tel: 064/242-92-50.

• Prodajem traktorsku frezu IMT. Tel: 06-4/161-55-09.

• Prodajem sejalicu za kukuruz Bekericu četiri reda potpuno ispravna. Cena 1.000 evra. Tel:060/670-36-60.

• Prodajem prikolicu Zmajevku, 7 tona i stado ovaca. Tel: 063/800-93-62.

• Prodajem prikolicu marke Pobeda, nosivosti 5 tona. Perica. Tel: 064/289-77-84.

• Poljomehanizacija - pocinkovani silosi, el-elevatoriod 10-60 tona - CAS, roto i vibro selektor. Tel: 062/848-81-08.

• Muzilice za krave, koze i ovce VITEX-MMS. U ponudi imamo i remontovane aparate i rezervne delove za muzilice! Muzne čaše, s-abirnik mleka, razvodnik vakuumu izrađeni su od metala. Tel: 062/150-19-95.

• Mlin čekićar-krunjač 120€. Mlin čekićar-krunjač Lifam Ideal 80, 1.5 kW, u dobrom stanju. Tel: 063/736-40-06.

• Atomizer 650€. Polovan atomizer 440l Slovenačka pumpa. Tel: 063/897-91-48.

VOĐENJE KNJIGOVODSTVA POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA KNJIGOVODSTVENA AGENCIJA "BILANS VM" Trg Vojvodanskih brigada BB Sremska Mitrovica, Tel: 064/06-06-450

• Traktorska prskalica 400€. Traktorska prskalica, 440 litara. Tel: 022/476-092.

• Plug prevrtač sa tegovima za frezu 506. Tel: 064/579-33-57.

• Setvospremač IMT-FOP 616.4, 800€. Setvospremač IMT-FOP 616.4. Tel: 022/476-092.

• Prskalica Morava 660l 650€. Prskalica Morava 660l, raspon grana 10m Pumpa Comet 105 l/min.U fabričkom stanju cena po dogovoru Tel: 060/545-75-56.

• Sejačica za kukuruz SKPT-4, 400€ Sejačica za kukuruz SKPT-4 "OLT Osjek", mehanička četvororedna. Tel: 022/476-092.

• Četvorokrilne, petokrilne masivne drljače za traktore preko 60KS i trokrlne proširene za traktore ispod 60KS. Tel: 015/77-86-963.

• Dvobrazdni plug IMT-757/2 500€. Dvobrazdni plug IMT-757/2. Tel: 022/476-092.

• Krunjač za kukuruz 800€. Krunjač za kukuruz, trofazni 3kW, bubanj širine 400mm. Tel: 022/476-092.

• Prekrupač 400€, melje 20m kukuruza na sat, jačina motora 11kW. Može i zamena za kazan, uz svoju doplatu. Tel: 063/183-91-89.

• Prikolica jednoosovinka 1.200€, kiper, 4 tona nosivosti, 1989. god. Tel: 063/531-155.

• Prikolica za razbacivanje stajskog đubriva. Cena po dogovoru. Tel: 064/178-29-17.

• Zmajevka, tip 470. Svetlosna signalizacija, vazdušne kočnice, kipuže, ima i ručnu kipu. Pod-lim 3mm, ojačana, široke gume, registrovana. Tel: 022/265-61-11.

• Freza prikolica. Telefon 063/854-16-38.

• Ruda za prikolicu Zmaj (kratka) 60€. Ruda kratka za stari tip prikolicke Zmaj. Ruda je malo kriva (vidi se na sl.) ali ne smeta prikolicci prati trag prednje prikolicke, može da posluži još dosta godina. Tel: 064/249-17-02.

• Prskalica Morava 550€. Zapremine 660L, pumpa Comet BP 105/20, širina grana 10m. Stanje odlično. Nalazi se u selu Suljam. Tel: 064/296-37-99.

• Prskalica 800L sa hidrauličnim granama 2. 250€. Prskalica u odličnom stanju, uvezena iz Švajcarske. Tel: 064/296-37-99.

• Prskalica Morava 300€. Prskalica Morava 440 lit. Očuvana, ojačana. Širina zahvata12 redi kukuruza. Tel: 066/521-81-11.

• Kosačica na struju 40€. Kosačica na monofaznu struju, radi kao sat, prodajem zato što koristim kosačicu na benzin. Tel: 064/232-1-9-94.

• Plug marke OLT, dvobrazni 170€. Plug marke OLT dvobrazni, za Ferguson i manje traktore, ove godine stavljeni novi ravnici, u ispravnom stanju bez ulaganja. Tel: 022/36-1-551.

Prodajemo univerzalni selektor za čišćenje zrna i semena svih poljoprivrednih kultura, cveća i ukrasnog bilja. Tel: 063/8334-064 i 063/589-780

• Horizontalni transporter 1.000€. Trofazni motor sa 3 ks sa zaštitom. Proizvođač Mašinogradnja Ada. Proizveden 17.10.2007. Tel: 064/397-30-67.

• Motokultivator Garlatt 3 KS, sa brigovim motorom u kompletu - sa svim priključcima, zahvata 95cm, pogon napred nazad, benzinaac mali potrošač, u korisno dobrom stanju! Za više informacija raspitajte se direktno od vlasnika svakim radnim danom od 08 do 21h, sem nedelje. Tel: 064/218-74-00.

• ALKO motorni traktorčić za košenje trave od 4KS, benzinac, pogon napred i nazad, odlična i dobra za košenje većih travnatih površina, livada, parkova, igrališta, golf terena...otkosa 70 cm ! Tel: 064/218-74-00.

• Poljoprivredno zemljište. Njiva-bašta, površine 40 ari 1.a klase, nalazi se u sremskom selu Platičevu, opština Ruma. Parcela se nalazi neposredno ispod kućnih placeva, te je, zbog blizine, izuzetno pogodna za sve vrste proizvodnje, a naročito za povrtarstvo, voćarstvo i farme. Tel: 064/319-82-23.

• Prodajem kuću u Martincima na dobroj lokaciji, ulica Železnička 74 i prodajem ambar. Tel: 063/888-10-23.

• Prodajem tri placa na Lipovači kod Šida, svaki je površine oko 7 ari.Placevi su pogodni za gradnju vikendica. Za svaki plac zaseban put. Placevi su pod desetogodišnjim zasadima voća. Telefoni: 022/2716-206, 063/838-96-47.

Prodajem vikendicu sa šljivikom u Krčedinu sa pogledom na Dunav (vikend zona). Plac 42 ara, 220 stabala šljiva 12 godina stare, asfaltni put, trofazna struja. Cena 20.000 evra. **Mob: 063/592-235**

• Prodajem kuću u Lačarku nova 140m2 naselje Bela Ruža. Tel:626-025.

• Prodajem ekstra sređenu kuću - stan, naselje Nikola Tesla, garaža tri šupe, zemljište privatna svojina. Tel: 060/615-04-15.

• Prodajem plac u Lačarku, Njegoševa 2. Tel: 063/583-944.

• Izdajem nameštenu garsonjeru u Beogradu opština Palilula. Tel: 060/630-17-45 i 022/630-174.

• Izdajem garsonjeru u Indiji na dobroj lokaciji , pored šetališta.Tel: 064/571-48-69.

• Prodajem stan u centru Sremske Mitrovice 40m2, renoviran, klima, teras, hitno i povoljno. Tel:065/343-63-25.

• Izdajem namešten dvorišni stan u naselju kod kasarne. Cena 50 evra. Tel: 065/210-04-25.

• Prodajem kuću u ulici Đure Jakšića (Kazandžiluk). Tel: 063/534-929.

• Prodajem ekstra sređenu kuću - stan, naselje Nikola Tesla, garaža tri šupe, zemljište privatna svojina. Tel: 060/615-04-15.

• Prodajem plac u Lačarku, Njegoševa 2. Tel: 063/583-944

• Prodajem kuću u Martincima na dobroj lokaciji, ulica Železnička 74 i prodajem ambar. Tel: 063/888-10-23.

• Prodajem kuću u Lačarku površine 95m2 ili menjam za stan u Sremskoj Mitrovici. Tel:064/563-92-06.

• Izdajem lokal u Lačarku.Tel:063-15-82.

• Izdajem poslovni prostor 350m2 ulica K.A. Karadorđevića 68 u Sremskoj Mitrovici. Tel:063/501-200.

• Prodajem nov stan kod Sportskog centra 80m2, dnevna, 3 spavaće sobe, 2 kupatila, 2 terase, prvi sprat, cena 55.000 evra. Tel: 063/321-255.

• Prodajem trosoban stan 83,5 m2 naselje Matije Hudi, prizemlje, sa zastakljenom terasom, mogućnost priključenja na gradski toplovod. Tel: 064/28-11-422.

• Izdajem stan učenicama upotreba kupatila i kuhinje, naselje Matije Hudi. Tel: 061/246-33-89.

• Prodajem dvosoban stan u Dekancu. Tel: 626-025.

• Izdajem nameštenu garsonjeru u stambenoj zgradi, cena 70 evra. Tel:063/616-150 i 625-751.

• Prodajem garsonjeru 26m2u naselju Orao, prizemlje, cena 15.000 evra.Tel: 069/321-25-55.

• Prodajem stan 40m2 u Sremskoj Mitrovici klima, luks, terasa, renoviran, hitno i povoljno. Tel: 065/343-63-25.

• Izdajem stan učenicama sa upotrebom kuhinje i kupatila u Matije Hudi. Tel: 061/246-33-89.

• Izdajem dvorišni stan u Lačarku poseban ulaz, grejanje na gas ili čvrsto gorivo. Tel: Tel: 064/233-93-26.

SREMSKA POLJOPRIVREDA

PRETPLATITE SE!!!

Godišnja pretplata 1.500,00 dinara

Svakog drugog petka na Vašu adresu

Novine za savremenu poljoprivredu

Nazovite smesta 615-200

• Izdajem jednosoban namešten stan u Beogradu – Karaburma, ekstra lokacija, CG,KTV prvi sprat. Tel: 064/1233310

• Izdajem dvorišni namešten stan , poseban ulaz ulica Uroša Stojšića18. Tel: 060/6240620 i 624-062

POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

• Prodajem domaću rakiju šljivovicu, povoljno. Tel: 661-312 i 069/388-83-99.

• Prodajem seme graorice, mešana graorica i zob, stočni grašak Angela. Tel: 063/808-61-79.

• Prodajem sadnice, reznice švedskog energetskog drveta,seče se posle tri godine, Gobjko. Tel: 063/109-88-99.

• Balirana detelina, 500 bala, nije kisla. Tel: 062/890-47-59.

• Sojina sačma, džakirana, 63din/kg. U ponudi je 5t. Tel: 063/373-863.

• Sojina pogača, cena je 57din/kg, takođe vršim zamenu soje za pogacu, na 100kg soje, dobijate 82kg pogače. Tel: 066/644-17-25.

• Veća količina sena. Tel:065/876-51-53.

• Polen. Tel: 064/652-24-53.

• Kukuruz kokičar, sorta američki - P630. Odličnog kvaliteta, sušen, selektiran, rod 2014, pakovan u džakove od po 30kg. Za ostale informacije pozvati Tel: Za veće količine moguća manja korekcija cene. Tel: 069/212-34-44.

• Prodajem domaću rakiju šljivovicu, povoljno. Tel: 661-312 i 069/388-83-99.

• Prodajem sadnice, reznice švedskog energetskog drveta,seče se posle tri godine, Gobjko. Tel: 063/109-88-99.

• Balirana detelina, 800 bala. Tel: 022/497-238.

• Očišćeni orasi 1.100 din. Prvoklasan domaći orah. Tel: 064/021-64-50.

• Kiseli kupus 110 din. Prvoklasan vakumiran kiseli kupus. Tel: 064/350-07-57.

• Kornova prekrupa. Tel: 063/567-420.

• Detelina 2C. Balirana detelina iz 2014. god. Mališa. Tel: 061/202-95-70.

• Polen 8C. Polen izuzetnog kvaliteta. Godina proizvodnje 2014. Količina oko 100kg. Polen pakujemo u plastične kese, u količinama od 100g do 2,5kg i šalujemo brzom poštom. Tel: 060/711-25-55.

• Seme holandskog belog sleza 50C. Tel: 064/334-40-99

• Preko 300 vrsta semena cveća, povrća, drveća... Slanje semena je moguće na celoj teritoriji Srbije. Tel: 064/667-35-40.

• Paulovnija elongata 250+ semenki 150din. Za veće količine dogovor. Uz seme dobijate uputstvo sa najvažnijim detaljima za sejanje. Tel: 064/281-06-62.

USLUGE, POSLOVI

• Radim sve fizičke poslove. Tel: 630-398 i 064/217-80-72.

• Vodoinstalaterski radovi, kvalitetno i povoljno. Tel: 064/22-42-197

• Uslužno molerski radovi/krečenje, gletovanje, izolacija. Popust za penzionere 30%. Tel: 022/613-245 i 061/681-62-32.

• Slikam portrete u svim tehnikama (olovka, pastel, ulje) prodajem slike(ulja na platnu, akvareli i druge tehnike). Tel: 062/971-37-52.

• Lijem tegove, za traktore sa ili bez prednjeg hidraulika. Tel:065/250-66-25.

• Negovala bi starije osobe 24 sata uz obezbeden smeštaj. Tel:061/365-06-52.

• Vršim usluge selidbe sa kombijem. Tel: 065/63-111-22.

• Jesenje oranje bašti sa malim traktorom T Vinković u SM i okolini. Tel:022/631- 495 i 066/403-677.

• Vršim usluge selidbe svih vrsta. Tel: 064/154-75-48.

DOMAĆE ŽIVOTINJE

• Prodajem kravu crno beli holštajn, steona. Tel: 069/668-206.

• Konj lipicaner, star 2 godine i 5 meseci, sa papirima, može menjanje za neki jeftiniji auto ili domaću životinje. Krčedin. Tel: 064/228-13-93.

• Dva konja starosti 4 i 5 godina. Cena po dogovoru, pozvati. Tel: 063/549-278.

• Muško jagnje rase Virtemberg sa papirima. Jagnje je staro četiri meseca. Tel: 062/182-07-92.

• Koza i 2 jareta, 120C. Mlada koza, prvojarka i dva jareta. Rasa alpina. Koza je stara 1.5 godina, a jarići imaju oko 20-ak dana. Tel: 065/956-95-64.

• 9 ovaca il de frans, umatičenih, njihovo potomstvo ima pravo na subvencije na teritoriji Vojvodine. Tel: 060/540-02-58.

• Prodajem jaganjce za tov ili klanje, 2 muška i 3 ženska, od 24-26kg (uslužno klanje). Cena 3 eura/kg. Tel: 065/956-95-64.

• Ovnici rase romanovski, starosti 4-5 meseci. Tel: 064/540-40-73.

SREMSKA POLJOPRIVREDA

• **Sa "Sremskom poljoprivredom" na sremskim poljima, farmama i vašim gazdinstvima**

• **„Sremska poljoprivreda" svakog drugog petka na kioscima i u pretplati na vašu adresu**

• **Kako da unapredite sopstveni agrobiznis – kako do boljih prinosa na vašim poljima, kako do profitabilnog uzgoja na vašim farmama...**

• **Dragoceni saveti eminentnih stručnjaka, samo u vašoj „Sremskoj poljoprivredi"**

SREMSKA POLJOPRIVREDA

MARKETING
Tel/fax 022/610-496

Mob:063/8526-021

E-mail:poljoprivreda@sremskenovine.co.rs

• Ile de France ovan. Visokokvalitetan ovan, umatičen star godinu dana. Slika sve govori. Tel: 065/200-61-63.

• Telad simentalci, više komada. Tel: 063/766-99-99.

• Junica visokosteona (termin telenja 3.4.2015.), visokomlečna, umatičena. 1.550C. Tel: 065/956-95-64.

OSIGURAJTE VAŠE USEVE I PLODOVE u kompaniji sa tradicijom dugom 200 godina!
Tel: 064/4615-799

• Visokosteone umatičene junice. Poreklo sa farme. Tel: 064/375-80-55.

• Ome 1.000C. Ome, staro 18 meseci, lipicanerske rase, prezano usamo i u dvoje, miran. Tel: 065/956-95-64.

• Jaganjci Virtemberg hitno 3C. Na prodaju 5 jaganjaca, rase Virtemberg. Grla nisu umatičena, ali su obeležena, imaju papire. Cena 350din./kg. Tel: 065/956-95-64.

• Ovnici virtemberg na prodaju hitno 200C. Na prodaju ovnici, rase virtemberg, star godinu dana, umatičeni. Ima dobro poreklo, od dobrih ovaca je. Tel: 065/956-95-64.

VOĐENJE KNJIGOVODSTVA POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA

KNJIGOVODSTVENA AGENCIJA "KURIR-2"

Trg Vojvođanskih brigada BB
Sremska Mitrovica, Tel: **063/404-950**

• Suprasna nazimica 250C. Teška oko 100 kilograma, ozeimenjena veštački (landras) 05.02.2015. Tel: 066/974-16-75.

• Ovce Virtemberg hitno 150C. 5 ovaca umatičenih, sve sjagnjene, stare 5 i 7 godina. Dve ovce imaju papire, rase Virterberg. Tel: 065/956-95-64.

• Lipicaner pastvu 1.500C. 6 Favory Monteaurea od majke14 Monteaurea i oca 9Favory CanissaVII-I oždrebljen 07.03.2006. Izuzetno miran pastvu ide udvoje i usamo. Tel: 064/233-83-22.

• Kobila 700C. Ide sama i udvoje sa leve i desne strane, mirna, poslušna, jaše se, ždrebnata. Tel: 061/623-90-24.

• Jarac star godinu dana. Mešanac je, bez rogova. Tel:015/778-65-68.

• Tri krave, crveni holštajn. Jedna se telila jednom, druga dvaput, a treća je deveta godina. Sve su matičene, odlične, mirne i mekane i za ručnu mužu. Tel: 062/848-86-04.

• Svinje za klanje 150din. Svinje 100-140kg. Cena 150din/kg. Okolina Rume. Mogućnost dogovora oko klanja i odnošenja gotovih polutki, bez dodatnog plaćanja. Tel: 066/644-17-25.

• Na prodaju 4 mužjaka pauna starih 2 godine. Sve informacije na 064/281-12-12.

• Ponika, ženska, stara 2 godine. Mirna i pogodna za decu. Visina 110 cm. Tel: 063/838-36-01.

• Konj lipicaner, star 2 godine i 5 meseci, sa papirima, može menjanje za neki jeftiniji auto ili domaću životinje. Tel:064/228-13-93.

• Ovnovi Virtemberg 200C. Virtemberg, ovnovi matičeni za priplod i ovce, 2 ovna i 7 ovaca. Cena ovnova sa matičnim listom 200 eura/grlu, a ovaca 220 eura/grlu. Tel:065/956-95-64.

PLASTENICI, STAKLENICI

• Staklenik površine 8x4m, sa policama duž celog staklenika u 3 reda. Debeljina cevi je 3x4cm. Staklenik je iz 10 delova. Ima 4 prozora sa strana i vrata. Tel:022/326-715.

• Izrada i montaža svih vrsta plastenika po želji kupca po principu ključ u ruke. Uz platenik idu folije domaćeg i uvoznog proizvođača vrhunskog kvaliteta, trake ili creva za zalivanje kap po kap,orosivaci,agril folija,mrežica za zasenu i sve ostalo sto je potrebno. Tel:064/197-26-25.

PČELARSTVO

• Košnice LR i DB i ramovi za košnice sa američkim razmakom, postoji mogućnost i pojedinačno delovi.Cena ramova 30din rifuzno a ukovani 40din.U ponudi su i podnjace za sakupljanje polena. Tel: 064/915-77-42.

• Kontejner za pčele, za 44 kom LR 2.300C. Unutrašnje dimenzije su 505cm dužine sa 51cm dubine ležišta za košnice, puta 4 komada. Projektovan je za 44 LR košnice, s tim da između njih ostane dovoljno prostora da može komotno da se radi. Izuzetno je čvrst i stabilan, osnova su P profili 150x100x4mm debiljne zida cevi. Tel: 063/516-217.

• Regulator broja obrtaja motora za vrcanje međa 30C Regulator snage, tj. broja obrtaja DC motora (motora sa četkicama). Pogodan za platforme za vrcanje međa. Može se naručiti za 12V i za 24V, snage do 300W odnosno 600W. Isti ovaj uređaj se može koristiti i za regulaciju struje prilikom elektrolize a u cilju dobijanja vodonika i kiseonika (HHO) kao dodatnog goriva za automobile. Tel: 022/310-545.

KUĆNI LJUBIMCI

• Prodajem hajkom kunice na veliko i malo svih uzrasta, od mesec dana pa do skotnih zenki. Prodajem i meso kunica po dogovoru. Cena 500 dinara po mesecu starosti. Tel: 063/564-166.

• Hajkom i panon beli kunići. Cena po mesecu starosti 500 dinara, ima od 1, 2 i 4 meseca. Tel: 064/128-10-72.

• Na prodaju 4 mužjaka pauna starih 2 godine. Tel:064/281-12-12 i 064/371-73-90.

• Prodajem odrasle japanske guske. Tel:022/325-232.

• Poklanjam mačku i mačiće sijamskog porekla. Tel: 641-193 i 062/641-193.

• Prodajem bele puline. Tel: 060/441-4055

• Prodajem štence bišona i pulina. Tel: 022/710-400, 063/8251-526

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Kupujem štene rotfajlera. Tel: 022/472-155

• Sibirski haski, ekstra štenad. Tel: 065/6573-857

MOTORNA VOZILA

• Prodajem Euro kuku za Astru G. Tel: 060/661-21-81.

• Prodajem zastavu yugo skala pikap, 2003. godište. Očuvan. Indija. Tel:022/551-290.

• Prodajem fiću, 1985. godište objavljen. Tel: 670-711.

• Deutz Fahr 6.50. Cena 1.1500 evra, 1985. god, u odličnom stanju, registrovan, zadnje gume nove, može zamena. Tel:063/531-155.

• Kupujem automobile ispravne, neispravne havarisane do 2.000 evra. Tel: 069/133-21-32.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem "hundai matrix" 1,5 SRDI, 2002. godište, bez ulaganja registrovan do marta 2015.odličan. Tel:065/442-91-93. Zvati uveće.

• Prodajem Pežo 206 1.1 benzin, godina proizvodnje 2001. Tel: 063/321-255

• Prodajem Ford KA godina proizvodnje 2002, registrovan u ispravnom stanju cena 1700 evra. Tel: 022/681-502

• Prodajem „Pasat" godina proizvodnje 2001, 1.9 TDI ocarinjen. Tel: 065/271-19-80.

• Prodajem Reno Megan godina proizvodnje 2003, 1.4 benzin ocarinjen sva oprema. Tel: 066/974-12-68.

• Prodajem pežo 106, 1.1 benzin, godina proizvodnje 2001. ocarinjen, cena 1500 evra fiksno. Tel; 064/495-73-26.

• Prodajem Fiat Uno, godina proizvodnje 2000 prvi vlasnik, plin atest, 1.100 evra. Tel: 064/215-83-50.

• Prodajem Zastavu 128 bele boje, godina proizvodnje 1993, u izuzetnom očuvanom stanju, prvi i jedini vlasnik, prešla 60.000 km/čas, registrovana, registrovana do 28. juna 2015, cena 550 evra, cena je fiksna. Tel: 064/194-90-82.

• Za Peglicu, novi auto delovi. Tel: 063/771-85-27.

• Prodajem Opel Askonu , registrovana. Tel: 064/432-5869

RAZNO

• Biljne kapi divljeg kraslavca Ecballium elaterium, pomoćno sredstvo za čišćenje sinusa. Tel: 061/289-11-56.

• Prodajem Euro kuku za Astru G. Tel: 060/661-21-81.

• Kolica na dva točka nosivost 300kg, 80C. Ručno pravljeni, u odličnom stanju. Tel: 063/823-02-14.

• Drvena burad za vino i rakiju, zapremine 350 i 70l. Tel: 065/578-91-65.

• Prodajem kakan za pečenje rakije, 110 litara. Tabarka je od 400l sa cilindrom. Tel: 069/615-782.

• Pržiona za soju. Tel: 064/276-15-63.

• Prodajem sadnice, reznice švedskog energetskog drveta. Seče se posle tri godine. Gobjko: Tel: 063/109-88-99.

Prodajem Opel Kadet, kocka 1,2, godište '83., benzin-plin, povoljno. **Tel: 064/14-69-263**

• Kederi za ugradnju stakla i dihtovanje vrata na traktorima, prikolicama kamionima, autobusima, camcima, prekrupcima, starijim modelima auta lada, zastava i razne namene. Cene su povoljne kvalitet zagarantovan-preuzimanje licno ili saljem preko kurirskih sluzbi za vecu kolicinu moguć dogovor. Tel: 064/183-06-36.

• Prikolica za prevoz stoke. Dimenzije dužina 2.2 metra, širina 1.3 metra, dubina 1 metar. Kombinacija drvo-metal. Cena 650 EUR, cena nije fiksna. Tel: 022/458-050.

• Čuvala bi starije osobe. Tel: 066/438-101.

• Ozbiljna i savesna žena čuvala bi dete. Tel: 627-879 i 065/517-79-36.

• Frizerskom salonu potreban ženski frizersa iskustvom. Tel: 063/592-523.

• Prodajem drva od jabuke 2500m2, bagremove stubove, rezane, pocinčanu žicu za vinograde i voćnjake. Kuzmin. Tel: 063/779-90-66.

• Aluminijumske cevi F 75. 20 aluminijumskih cevi, F 75 za navodnjavanje. Tel: 064/668-45-54.

• Potreban automehaničar sa iskustvom za rad u klanici Zmajevac Irig. Tel: 064/613-10-76.

• Krckalica za lešnik, ručna ili na elektromotor. Tel: 063/580-819.

• Dva fikusa šarena trikolora, visine 2.5m, bogati i razgranati. Tel: 022/435-093.

• Prohromski sud-kotlić zapremine 350 lit, proizvedeno u Švajcarskoj, prečnik 1.000mm, dubina 400mm sa blagim ispupčenjem na dole gde se na sredini nalazi klapna za ispušt koja može da se blindira. Tel: 063/514-133

• Rotori za drljaču 300C. Rotori za drljaču u dobrom stanju, možda 2-3 ležaja zamenuti. Kupljeni zbog nadogradnje i tako ostali. Info poziv. Tel: 064/249-1702

• Mašina za sečenje lekovitog bilja i suvog lista na električni pogin, kapacitet 2.5kg na sat, sitno seckanje ili krupnije za 30min. Korištena za seckanje domaće nane.Moguca zamena za stolarsku kombinirku OSJECKU ili za poljoprivredne proizvode, može i camova ili lipova daska. Tel: 064/915-77-42.

• Mrežice za rolovanje pilića i meso 250 din. Tel: 022/623-131

• Creva za peskarenje. Povoljno, creva za peskarenje sa diznama 8 i 10mm, kondenz boce i peskare. Tel: 063/854-16-38.

• Mrežice za rolovanje pilića i meso 250 din. Ovcija creva usoljena 92mm OD 1300 din. Svinjska creva usoljena 92mm OD 1350 din. Tel: 022/623-131

• Kasa-sef 350C Kasa-Sef-Zimpa, sa dve brave na glavnim vratima, sve je u perfektnom stanju, prva farba. Tel: 063/514-133

• Saksije. Okrugle, veličina 8", čvrst materijal, nove i polovne. Tel: 063/806-7952

• Vežice za vinovu lozu, malinjake, kupinjake, paradajz u staklenicima i sve ostale puzavice, u pakovanjima od 200, 300, 600 komada. Cena zavisi od pakovanja. Jednostavne za upotrebu. Ne štete životnoj sredini. Tel: 063/862-2352

• Gume za čerupač 45din. Gumeni prsti za čerupaljke ekstra kvaliteta, garantovana dugotrajnost, cena 45 din/kom. Čerupaljke za piliće izradene od pocinkovanog lima 1mm ojačane, nisu farbane tako da nema opasnosti od tragova farbe na mesu. Cena bez elektromotora 100 EUR, cena sa monofaznim el.motorom, 170 EUR. Tel: 063/151-4161

• Čerupaljka 100C. Čerupaljke su izradene od pocinkovanog lima 1mm, ojačane, nisu farbane tako da ne postoji opasnost od tragova farbe na mesu. Cena bez elektromotora 100 EUR, cena sa el.motorom (monofazni), 170 EUR. Gume za čerupaljke, ekstra kvalitet, garantovana dugotrajnost, cena 45 din/kom. Tel: 063/151-4161

• Rasterivač pacova 30C. Promena frekvencija od 10 do 30 KHz u nepravilnim vremenskim razmacima sprečava navikavanje pacova na zvuk i rezultat je napuštanje domaćina na obostranu radost. Tel: 022/310-545.

• Kutije za pribor 650din. Kutije za pribor i alat, novo, uvoz iz Turske, ima više veličina sa plastičnim zatvaranjem za traktor, kola, radionicu i sl. 14 inči 650 din, 16 900 din, 19 1100 din,22 1500 din Tel: 063/494-553.

• Diodna svetla prečnika 7 cm, 15C. Cena je za par. Tel: 060/081-0093

• Kasa-sef 350C Kasa-Sef-Zimpa, sa dve brave na glavnim vratima, sve je u perfektnom stanju, prva farba. Tel: 063/514-133

• Mrežice za rolovanje pilića i meso 250din. Kontakt Rada. Ovcija creva usoljena 92mm od 1300 din. Svinjska creva usoljena 92mm od 1350 din. Tel: 022/623-131.

• Prodajem sadnice, reznice švedskog energetskog drveta, seče se posle tri godine. Tel: 063/109

ŠID • NIKOLA MIHNJAK, POLJOPRIVREDNIK

Da nasljedstvo ne propadne

- Obrađujem ukupno oko 12 jutara zemlje na kojima sejem standardne poljoprivredne kulture: pšenicu, soju i kukuruz, a od prošle godine ponovo sam, nakon desetak godina pauze, počeo da sejem i repu – kaže 61-godišnji Nikola Mihnjak iz Šida

Šidčanin **Nikola Mihnjak**, mehaničar u penziji, poljoprivredom se bavi već dugi niz godina, a intenzivnije se tome posvetio od kako je otišao u penziju. Kaže da su mu deda i otac bili zanatlije, a da se on opredelio da se bavi mehanikom. Kao mehaničar radio je 34 godine tako da se ratarstvom bavio više iz hobija.

- Dok sam bio stalno zaposlen se-
jao sam uglavnom samo repu, međutim, zbog obaveza u radionici nisam imao vremena da se tome posvetim u onoj meri koliko je bilo potrebno.

S obzirom da je repa jako zahtevna, jer je treba očuvati od pipe, ja to nisam stizao, tako da sam odustao od tog posla. Međutim, od kako je moja supruga od svog oca nasledila zemlju, blizu 10,5 jutara, bilo mi je žao da ona propada, pa sam kupio još jedan traktor i počeo da obrađujem tu zemlju zajedno sa onom koju sam već imao. Tako danas obrađujem ukupno oko 12 jutara na kojima sejem standardne kulture: pšenicu, soju i kukuruz – kaže Nikola Mihnjak, poljoprivrednik iz Šida.

Prema njegovim rečima, na nagovor komšija, koji su mu govorili da ima dobru i kvalitetnu zemlju idealnu za repu, od prošle godine odlučio je da se ponovo vrati tom poslu.

- Godina je bila dobra za repu na početku, ali su posle sve pokvarile kiše, pa mi je bilo jako teško da je sačuvam. Međutim, prskao sam je četiri puta i na sreću - održala se. Žena i ja smo pokušavali ranije da se bavimo i stočarstvom, ali smo odustali od tog posla. Imali smo krave jedno vreme, ali pošto se nije znala tačna otkupna cena mleka prestali smo da ih držimo. Nakon toga smo imali bikove, jer je to jedno vreme bio baš isplativ posao, ali kada se ugašila klanica Mesne industrije „Srem Šid“ sa kojom smo dobro saradivali, više nismo imali kome da prodamo te bikove, pa smo i to napustili. Od tih dobrih vremena koje pamtim, više ništa nije ostalo. Zato sam i odustao od stočarstva, tako da sada držim još samo svinje i to za sopstvene potrebe. Nekada su poljoprivrednici mogli od svog posla dobro da žive, da kupe svu mehanizaciju, da ulože u novu setvu i opet da im ostane dovoljno para za život, ali sada se sve to promenilo. Kada sam kupio prvi auto, a to je u ono vreme bio novi „pezejac“ petobrzinac, to se sećam kao da je juče bilo, sa njive površine četiri jutra sam skinuo vagon i 25 metara pšenice i otišao sam da uplatim taj auto. Imao sam od te pšenice tačno toliko para koliko je koštao taj auto, ni dinara mi više nije trebalo. A koliko meni

Nikola Mihnjak, poljoprivrednik iz Šida Traktor spreman za njivu

danas treba pšenice da bih mogao da kupim bilo kakav auto – pita se Nikola Mihnjak, dodajući da se nikakvog posla ne plaši, nego da ga najviše brine kako će i po kojoj ceni da plasira ono što proizvede, jer država ne stoji iz poljoprivrednika i oni uopšte nisu zaštićeni.

Ove jeseni Nikola uopšte nije ni sejao pšenicu s obzirom da su, prema njegovom mišljenju, na toj kulturi uvek najveći gubici, a i otkupna cena joj je uvek niska, tako da je prioritet dao repi.

- Jesenas sam duboko pooraio tu njivu površine pet jutara, na kojoj je ranije bila pšenica, bacio sam 250 ki-

lograma po jutru veštačkog đubriva, tako da je sve spremno za repu. Na preostalim njivama ću da sejem soju na 4,5 jutra i kukuruz, na 2,5 jutra. Osim njive, supruga i ja zajedno sejemo i svo povrće u bašti, tako da ništa ne moramo da kupujemo. Imam svu potrebnu mehanizaciju, mašine, traktore, sejačice, prskalice- sve osim kombajna, tako da stignem da uradim sav posao, a nađem vremena i da se odmorim – kaže Nikola Mihnjak iz Šida, napominjući da već godinama saraduje sa ZZ „Agronom“ vlasnika **Milana Kubote**, čije mu iskustvo i pomoć u poslu mnogo znače.

S. M. – M. M.

Svinje drži samo za sopstvene potrebe

Da zajedno postignemo više!

KWS – proizvođač semenskog kukuruza sa najbržim rastom.

Znanje: korisni i iskreni saveti kvalifikovanih stručnjaka

Poverenje: proizvođači su nam već poklonili poverenje na 2,6 mil ha u Evropi

Uspeh: jedan od najvećih selekcionih programa u Evropi

www.kws.rs

KWS Srbija d.o.o. Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80

Sejemo budućnost
od 1856

